

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

NEFRET SÖYLEMİNİN TWITTER'DA GÖRÜNÜMÜ:
ALTINDAĞ OLAYLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHİN ASLAN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Rengim Sine Nazlı

BOLU, HAZİRAN - 2024

KABUL VE ONAY SAYFASI

Ahin ASLAN tarafından hazırlanan **'NEFRET SÖYLEMİNİN TWITTER'DA GÖRÜNÜMÜ: ALTINDAĞ OLAYLARI'** adlı tez çalışması jürimiz tarafından iletişim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak 29/12/2023 tarihinde oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman

Doç. Dr. Rengim SİNE NAZLI

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Üye

Prof. Dr. Selami ÖZSOY

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Arzu KALAFAT ÇAT

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. İbrahim KÜRTÜL

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

Aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabul ettiğimi beyan ederim.

Teze ilişkin 19/12/2023 tarihinde Turnitin adlı intihal tespit programından Enstitü Müdürlüğünce belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan benzerlik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %30'u geçmemektedir.

AHİN ASLAN

ÖZET

**NEFRET SÖYLEMİNİN TWİTTER'DA GÖRÜNÜMÜ:
ALTINDAĞ OLAYLARI
YÜKSEK LİSANS TEZİ
AHİN ASLAN
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
İLETİŞİM BİLİMLERİ BİLİM DALI
(TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. RENGİM SİNE NAZLI)
BOLU, ŞUBAT – 2024
XI + 129 SAYFA**

Nefret söylemi, bireyin kendisinden farklı olana sözlü veya fiziki olarak ayrımcı davranması, hakaret etmesi ve kendisinden farklı olanı aşağılaması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Yeni iletişim teknolojileri ile birlikte gündelik yaşamın vazgeçilmez parçası olan yeni medya ortamları, nefretin yayılmasında önemli bir etkiye sahiptir. İletişim araçlarını elinde bulunduran kişi veya kişiler medyanın gücünü kullanarak topluma kendi ideolojisini empoze etmektedir. Medya, hizmet ettiği güçlü kişilerin çıkarlarına paralel olarak dile anlam yüklemektedir. Medya metinlerinde kullanılan dil, verilmek istenen mesajla anlam kazanmaktadır. Yeni iletişim ortamlarından biri olan Twitter'da, topluma dayatılan nefret söylemi ve nefreti tetikleyen söylemler zaman ve mekân fark etmeksizin hızla yayılmaktadır.

Bu bağlamda çalışma kapsamında; yeni medya ortamlarından biri olan Twitter'da 11 Ağustos 2021 tarihinde Ankara'nın Altındağ ilçesinde Emirhan Yalçın ve Suriyeli Yahya Al Abdo arasında çıkan kavganın ardından paylaşılan gönderiler nefret söylemi ekseninde incelenmiştir.

Çalışmada, Altındağ olaylarının yaşandığı 11 Ağustos 2021 akşamından 25 Ağustos 2021 tarihine kadar Twitter'da dolaşıma sokulan gönderiler ele alınmıştır. 11-25 Ağustos tarihleri arasında toplamda 1041 nefret içerikli gönderiye ulaşılmıştır. Bu gönderilerden 853'ü ırk temelli nefret söylemi içerirken 188'inin siyasal temelli nefret söylemini barındırdığı görülmüştür. Bu bağlamda 1041 tweet içerisinden nefret söylemine tipik örnek oluşturan 20 tweet analiz edilmiştir. Örnek olarak seçilen 20 gönderi Teun Van Dijk'in Söylem Analizi yöntemi ile incelenmiştir.

İncelenen tweetlerde, Altındağ'da bir Türk vatandaşının öldürülmesine ilişkin yanıltıcı bilgi içeren gönderilerde yurttaşlara nefreti tetikleyen içeriklerin ulaştırıldığı görülmektedir. Yapılan analizlerde gönderi sahiplerinin örtük ifadelerle yer vermediği; nefret söylemlerini açık ve anlaşılır biçimde ortaya koyduğu, siyasette ve toplumsal yapı içerisinde ön planda olan siyasetçilere atıfta bulunarak onları da doğrudan hedef aldığı ve hedef gösterdiği belirlenmiştir. Tweetlerde milliyetçilik ve ırkçılık üzerinden inşa edilen nefret söylemlerinin Altındağ olaylarının yaşandığı süreçte daha da arttığı görülmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Nefret Söylemi, Suriyeli, Twitter, Altındağ Olayları, Mülteci

ABSTRACT

HATE SPEECH VIEW ON TWITTER: ALTINDAG EVENTS
MASTER THESIS
AHİN ASLAN
BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY
INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES
DEPARTMENT OF COMMUNICATION SCIENCES
COMMUNICATION SCIENCES
(SUPERVISOR: ASSOC. PROF. DR. RENGİM SİNE NAZLI)
BOLU, FEBRUARY – 2024
XI +129 PAGES

It is stated that hate speech is the norms of expression in the form of verbally or physically discriminating, insulting and belittling a group such as a certain race, belief or culture due to prejudice. The media, where hate speech is reproduced, causes the society to internalize it by spreading it. The media, which is managed by those in power, attributes meaning to language in line with the interests of the powerful people it serves and ensures that ideologically based views are conveyed to the vast majority of the society through its discourse.

Within the scope of the study, in order to reveal the hate speech produced in new media environments, the posts shared on Twitter after the verbal argument between a Turkish and a person of Syrian origin in Ankara's Altındağ district on August 11, 2021 turned into a fight and subsequently resulted in the death of one person were analyzed on the axis of hate speech.

In this study, which aims to examine the discursive practices through which hateful posts are put forward on Twitter, the posts circulated on Twitter from the evening of August 11 to August 25, 2021, when the events in Altındağ took place, where intolerance and hatred towards those who are not one's own spread and increased their impact, were examined. A total of 1041 hateful posts were found between August 11-25. While 853 of these posts contained racially motivated hate speech, 188 of them contained politically motivated hate speech.

KEYWORDS: Hate Speech, Syrian, Twitter, Altındağ Events

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY SAYFASI	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
GÖRSEL LİSTESİ.....	viii
TABLO LİSTESİ	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	x
TEŞEKKÜR	xi
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. İNTERNET'İN GELİŞİMİ VE YENİ MEDYA	3
1.1 Tarihsel Süreç İçerisinde İnternet	3
1.2 Yeni Medyaya Genel Bir Bakış.....	5
1.2.1 Yeni Medyanın Özellikleri.....	8
1.2.1.1 Dijitallik	9
1.2.1.2 Etkileşimsellik	10
1.2.1.3 Hipermetinsellik	11
1.2.1.4 Yayılım.....	13
1.2.1.5 Sanallık.....	14
1.2.1.6 Multimedya Biçimselliği (Çoklu ortam Özelliği).....	15
1.2.1.7 Sosyal Medya Kullanıcısının Ürettiği İçerik	16
1.3 Yeni Medya Bağlamında Sosyal Medya.....	17
1.4 Bir Mikro Blog Olarak Twitter	18
İKİNCİ BÖLÜM	23
2. NEFRET SÖYLEMİNİN MEDYADA GÖRÜNÜMÜ	23
2.1 Medya ve Dil İlişkisi	23
2.1.1 Söylem.....	26
2.1.2 Dil	31
2.1.3 İdeoloji Kavramı.....	32
2.2 Nefret Kavramı	33
2.2.1 Nefret Söylemi.....	35
2.2.2 Medya Metinlerinde Söylem	38
2.3 Nefret Söyleminin Unsurları	42
2.3.1 Stereotipiler (Kalıp Yargılar)	42
2.3.2 Ön yargılar.....	44
2.3.3 Ayrımcılık	45
2.4 Nefret Söyleminin Çeşitleri	47
2.4.1 Irk Temelli Nefret Söylemleri.....	48
2.4.2 Din Temelli Nefret Söylemleri.....	49

2.4.3 Siyasal Temelli Nefret Söylemi	50
2.4.4 Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi	51
2.4.5 Engellilere Yönelik Nefret Söylemi	53
2.5 Nefret Söylemi - İfade Özgürlüğü Tartışmaları	53
2.5.1 Medya ve Nefret Söylemi	56
2.5.2 Yeni Medyada Nefret Söylemi	57
2.5.3 Sosyal Medyada Nefret Söyleminin Görünümü	60
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	64
3. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	64
3.1 Araştırmanın Önemi.....	64
3.2 Araştırmanın Soruları	65
3.3 Araştırmanın Yöntemi	66
3.4 Twitter’da Altındağ Olaylarına İlişkin Üretilen Nefret Söylemleri	70
SONUÇ	118
KAYNAKLAR.....	122

GÖRSEL LİSTESİ

Sayfa

Görsel 1: Örnek Tweet 1	71
Görsel 2: Örnek Tweet 2	73
Görsel 3: Örnek Tweet 3	75
Görsel 4: Örnek Tweet 4	77
Görsel 5: Örnek Tweet 5	79
Görsel 6: Örnek Tweet 6	82
Görsel 7: Örnek Tweet 7	84
Görsel 8: Örnek Tweet 8	86
Görsel 9: Örnek Tweet 9	88
Görsel 10: Örnek Tweet 10	91
Görsel 11: Örnek Tweet 11	93
Görsel 12: Örnek Tweet 12	96
Görsel 13: Örnek Tweet 13	98
Görsel 14: Örnek Tweet 14	100
Görsel 15: Örnek Tweet 15	102
Görsel 16: Örnek Tweet 16	104
Görsel 17: Örnek Tweet 17	107
Görsel 18: Örnek Tweet 18	110
Görsel 19: Örnek Tweet 19	112
Görsel 20: Örnek Tweet 20	115

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1: Kullanıcılara ve Kategorilere Göre Toplam Gönderilerin Dağılımı ...70

KISALTMA DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AK Parti	: Adalet ve Kalkınma Partisi. Türkiye’de iktidarda olan siyasi parti.
AİDS	: Kazanılmış Bağışıklık Yetersizliği Sendromu. Virüs kaynaklı bir hastalık.
ARPANET	: ABD’de geliştirilen bilgisayar ağı.
AGİT	: Türkiye ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı. Dışışleri Bakanlığı’na bağılı uluslararası bir kuruluş.
BM	: Birleşmiş Milletler
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi. Türkiye’deki ana muhalefet partisi
LGBT	: Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi. AK Parti ile ortak olan parti.
ODIHR	: Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları. AGİT’e bağılı bir birim.
ODTÜ	: Ortadoğı Teknik Üniversitesi. Ankara’da bulunan bir üniversite.
TDK	: Türk Dil Kurumu. Türkçe’yi inceleyen ve geliştiren kurum.
TT	: Twitter’da gündem olan konuların ifade edilmesinde kullanılan kısaltma.
TTK	: Türk Tarih Kurumu. Türk tarihini araştıran kurum.
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu. Bilim ve teknolojiyi teşvik etme ve yönlendirme kurumu.
vb.	: ve benzerleri
vd.	: ve diğeri

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamda bana yol gösteren ve araştırmalarım süresince bilgi, birikim ve deneyimlerini benimle paylaşan, katkılarını benden esirgemeyen değerli danışman hocam Doç. Dr. Rengim SİNE NAZLI'ya teşekkür ediyorum. Tüm eğitim hayatım boyunca her zaman yanımda olan, bugünlere gelmem için desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen başta annem Safya ASLAN ve babam Nevaf ASLAN olmak üzere tüm aileme sonsuz teşekkür ediyorum. Ayrıca tez çalışmam süresince verdiği destek ve yardımı için arkadaşım Özcan YILDIZ'a teşekkür ediyorum.

GİRİŞ

Toplumsal ilişkilerin en önemli araçlarından biri olan iletişim, bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. İletişim, gündelik yaşamda yaşanan gelişmeler çerçevesinde gelişim ve değişim kaydetmektedir. Toplumun yapı taşı olan bireylerin duygu, düşünce, talep ve tavsiyeleri çevresinde bulunan diğer insanlara aktarması; bireyler arası haberleşmenin ve her türlü bilgi paylaşımının sağlanabilmesi amacıyla iletişim, her dönem belirli araçlar kullanılarak gerçekleşmektedir.

İletişim, bireyin, belirli bir ihtiyaçlar kapsamında hem kendisiyle hem de başkaları ile gerçekleştirdiği fiillerin tamamını kapsamaktadır. Bu bağlamda bireyin, çevresi ve kendisi dâhil kurduğu tüm ilişkiler iletişim sürecinde şekillenmektedir.

İnsanlık tarihi varoluşundan bu yana her durumda olduğu gibi iletişimde de gelişme kaydetmiştir. İletişim ve iletişim araçlarında gerçekleşen bu değişim veya ilerleme, bireyin aynı mekân ve zamanda olmasa dahi bir başka kişi veya kişiler ile bağlantı kurmasını sağlamaktadır. Marshall McLuhan'ın 'küresel köy' kavramından yola çıkıldığı takdirde iletişim, dünyanın iki ucunda bulunan bireylerin, aynı zamanda ve aynı araçlarla birbiri ile bağlantıya geçmesine olanak sağlamaktadır.

Gelişen iletişim araçları, bireyin, sesli, görüntülü ve arka planda dahi yazarak bağlantı kurmasını sağlamaktadır. İletişim araçlarının kolay, ulaşılabilir ve 'güvenilir' imkânlar sağlaması bazı tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Bireyin, dış dünya ile bağlantı kurabilmesini kolaylaştıran iletişim araçları, bir taraftan ifade özgürlüğü olarak tanımlanırken diğer taraftan bireyler arası, toplumlar arası hatta uluslararası nefret söylemine ve ifade özgürlüğünün kısıtlanmasına yol açtığına dair tartışmaları doğurmuştur.

Birey, ırk, dil, din, cinsiyet, mezhep gibi farklı değerlere mensup diğer insanlara veya topluma karşı hissettiği nefreti söylemlerinde veya tutumunda ifade etmenin yollarını aramaktadır. Dolayısıyla gelişen ve dönüşen iletişim araçları ile bireyin 'nefret' içerikli davranışları ve konuşmaları, dünyada web 2.0 kullanan tüm insanlara erişebilmektedir (Karadeniz, 2020: 1). Birey, doğası gereği, somut olan her şeye karşı kendi içinde bir his bulundurmaktadır. Bunlardan bir tanesi nefrettir.

Nefret, içinde bulunulan zamana, mekâna ve karşı karşıya kalınan olaya göre kimi zaman sözlü kimi zaman fiziksel davranışların ortaya çıkması olarak tanımlanmaktadır.

Birey, iletişim süreciyle kendisine karşı olan grup, kişi veya ulus hakkında hissettiği nefreti aktarır. Buna uluslararası çapta kesin bir tanım olmamakla beraber “nefret söylemi” denilmektedir. (Çınar, 2013: 137). Weber’e (2009) göre nefret söylemi, bireyin, ön yargı nedeniyle belirli bir ırk, inanç, kültür gibi gruba karşı sözlü veya fiziki olarak ayrımcı davranması, hakaret etmesi, onları kendisinden küçük görmesi şeklindeki ortaya çıkmaktadır.

Nefret söyleminin günlük hayatta en çok üretildiği ve yaygınlaştığı alanlarından biri medyadır. Dil ve söylemle kendini var eden medyanın, yargıdan sonra en büyük güçlerden biri olduğu ifade edilmektedir. Medyanın kullandığı dil ve söylem pratikleri nedeniyle nefret söylemi, bireysellikten çıkartılarak toplumsal hayata aktarılmaktadır. Özellikle değişen ve gelişen iletişim teknolojilerinin etkisi altında olan medya, gündelik yaşamın her anını etkisi altına alarak nefret söyleminin farklı türlerde kendini üretmesine fırsat sunmaktadır (Karadeniz, 2010: 1-2).

Medyada yeniden üretilen nefret söylemi, daha fazla kitleye erişerek yaygın bir hal almaktadır. Güçlü kişi veya kişilerin elinde olan medya, hizmet ettiği kişilerin çıkarlarına paralel olarak dile anlam yüklemekte ve söylemlerle ideolojik temellere dayanan görüşlerin toplumun büyük çoğunluğuna aktarılmasını sağlamaktadır (McCloskey, 2008: 24). Zaman ve mekân sınırlılığının olmadığı hızlı ve kolay bir iletişime olanak sağlayan medya, dünyanın her yerinde insanlara birbiri ile etkileşime geçebilme imkanı sunarken tek bir ‘tık’ ile üretilen içeriklerin dolaşıma sokulmasına ve yayılmasına olanak sağlamaktadır. Bu durum toplumsal yaşam içerisinde dolaşıma sokulan nefret söylemlerinin artarak yeniden üretilmesine ve bazı çevreler tarafından destek almasına yol açmaktadır. Bu bağlamda medya, toplum içerisinde ‘öteki’lere yönelik ayrımcılığın derinleşmesinde önemli rol oynamaktadır (Karadeniz,2020: 4).

Nefret söylemi, yapısı nedeniyle insanların içinde yaşadığı toplumu etkileyerek çatışma ve tetiklemeye neden olabileceği için mücadele edilmesi gereken önemli bir kavramdır (Erdoğan, 2018:1).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. İNTERNET'İN GELİŞİMİ VE YENİ MEDYA

1.1 Tarihsel Süreç İçerisinde İnternet

Ortaya çıktığı ilk andan itibaren değişim ve dönüşüme uğrayan iletişim, bilgisayar ve İnternet'le beraber 'yeni' kavramını almıştır. Yeni iletişim kavramı medyanın, çeşitli iletişim ortamlarında kullanılma oranını artmıştır (Akgün, 2010: 194).

Yeni iletişim teknolojileri ile daha yoğun biçimde kullanılmaya başlanan İnternet, bireylerin birbiri ile kurduğu iletişim şekillerinin değişmesinde de büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca İnternet, toplumun kültüründe, tarihinde, sosyal yaşantısında ve ekonomisinde açıdan önemli farklılaşmalara sebep olmuştur. İnternet kavramını, masaüstü veya taşınabilir olan dizüstü bilgisayar ağlarının diğer bilgisayarlar ile bağlantı kurması olarak tanımlamak mümkündür (Güçdemir, 2003: 373). İnternet, ilk olarak ABD'de askerlerin birbiri ile bağlantı kurabilmesi amacıyla oluşturulmuştur. Zaman içerisinde yaşanan dönüşümlerle beraber eğitim kurumlarında ve devlet kurumlarında kullanıma sunulmuştur.

İnternet'in kullanılma nedeni ise devletler arası nükleer bir çatışma ortamının oluşması halinde sahada olan askerlerle iletişimi koparmamak ve arşivlenen verilerin bilgisayarlar arasındaki aktarımını sağlamaktır. ABD'de ARPANET ismi ile 1960'lı yıllardan sonra kurulan İnternet, tarihsel süreç içerisinde gelişmeye ve dönüşmeye başlamıştır (Gülnar ve Balcı, 2011: 64).

Yaklaşık olarak 2009 yılı Haziran ayının sonu itibariyle Türkiye'de 63,6 milyon mobil abone yer almaktadır (TEHS, 2009: 24; Aktaran Bat ve Vural, 2010: 3351). Türkiye için yapılan araştırmalar sonucunda iletişim teknolojilerinin yenilenmesi ile birlikte teknoloji kullanımına yönelik ihtiyaç ve talep bir şekilde artmaktadır (Türknaz, 2021: 21).

Ülkemizde İnternet, ilk kez 1990'lı yıllarda ortaya çıkmıştır. ODTÜ ve TÜBİTAK'ın oluşturduğu bir proje ile 1992 yılında yapılan test denemesi ilk kez Hollanda'ya yapılmıştır. Türkiye'nin İnternet ile kurduğu ilk bağlantı ODTÜ'den Amerika'ya yapılan bir anlaşmanın sonucunda 1993'te kiralık bir hat ile gerçekleşmiştir. Yeni medya ile gündelik yaşamımıza yerleşen sosyal medya

kullanımı, iletişim sürecine katkı sağlamış, yeni uygulamaların arayışına yönlendirmiş aynı zamanda enformasyonun adaptasyonu noktasında önemli katkılar sunmuştur. Bu noktada sosyal medya platformlarının (Facebook, Twitter, Instagram vd.) toplum için iletişim bağlamında sağladığı katkının daha da yoğunluk gösterdiği kaçınılmaz bir sonuçtur (Türknaz, 2021: 26).

İnternet bağlantısının ucuz olması nedeniyle bireylerin bu teknolojiye erişimi kolay hale gelmektedir. Bu bağlamda birey, gündelik yaşamda İnternet ile bağlantısını koparmadan hayatını sürdürmektedir. Bireyin İnternet aracılığıyla dış dünya ile kurduğu bağlantı oldukça artmıştır (Öztürk, 2017: 38).

Günümüzde sosyal medya platformlarında yapılan nefret söylemi içerikli paylaşımlar ayrımcı dilin yaygınlaşmasında ve sınıfların arasında farklılıkların derinleşmesinde rol oynamaktadır. Medya, toplumdaki bireylere ‘örnek rol modeller’ sunmaya çalışmaktadır. Genel itibariyle medya, belli bir yaş dönemindeki insanlara özdeşim kurabilecekleri programlar sunmaktadır. Bireylerin izlediği ve takip ettiği sosyal medya kullanıcılarını, uygulamaların araçları ile bağlantı kurduğu gözlemlenmiştir. Eğitim bilimcilerin, psikologların ve sosyologların bu konu hakkında yapmış olduğu araştırmalar sonucunda, bireyler hangi yaş grubunda olduğu fark edilmeksizin yeni medya ya da geleneksel medyadaki ‘örnek rol modellerle’ yani bu mecralardaki ünlülerle özdeşim kurmakta ve bu modelleri benimsemektedir (Arslan, 2004: 10).

İnternet’in bilgi entegrasyonu noktasındaki dönüşümünün iletişim ihtiyacının kısa sürede zaman ve mekân tanımaksızın gerçekleşmesi bir bakıma bilgi ve iletişim sürecinin kapsamının pratik halde ilerlemesi olarak görülmektedir. Bununla beraber İnternet’in çağımızın teknolojik hamlesine önemli katkı oluşturarak, farklı iletişim uygulamalarının ortaya çıkmasına da ciddi manada katkı sağladığı bir gerçektir (Türknaz, 2021: 22).

1.2 Yeni Medyaya Genel Bir Bakış

Dijitalleşme ile beraber ortaya çıkan yeni medya, ses, şarkı, metin, tablo, sembol, şekil, görsel ve durağan olmayan kayıtların yan yana getirilmesi ile ortaya çıkmış dizilerden oluşmaktadır. Yazılı olarak kayda geçen araştırmalar, sanal dünyaya aktarılacak film olarak bilinen görüntülerin yerini almıştır (Çaplı, 2002: 50). Bu bağlamda yeni medya kavramının çeşitli tanımları ortaya çıkmaktadır. Teknolojik gelişmeler, yeni medyada yer alan bireyselliği ön plana taşıırken kitle

iletişiminde farklı yollarını kullanıcılara sunmaktadır. Örneğin, okuyucu ve görsel medyanın ‘izleyicileri’ yerini ‘kullanıcı’ kavramına bırakıp aynı zamanda içerikte yer alan iletiyi de etkileyebilecek bir duruma gelmektedir (Uzunyol, 2013: 13).

Dijitalleşme, kültürel, sosyallik, politik ve iletişim alanlarında yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen verilere dayanarak ortaya çıkmış bir sözcüktür. Yeni iletişim teknolojileri ile ortaya çıkan yeni medya kavramı, toplumsal alanlarda yapılan araştırmalarla birlikte kullanılmaya başlanmıştır. 1990’lı yıllarda dijitalleşme yani İnternet ve bilgisayara ilişkin teknolojik gelişmelerin yaşanması ile beraber yeni medya kavramının alanı genişlemiştir (Thomson’dan aktaran Dilmen, 2007: 114).

Dijitalleşme, görüntü ve ses araçlarının bir araya gelerek ortaya koyduğu metnin geçirildiği filtreler ve benzeri süreçlerin toplumu oluşturan bazı kişilerin oldukça büyük bir insan topluluğuna yalnızca bir fikri temel alarak oluşturduğu mesajların gönderildiği bağlantı kurma sürecini farklı bir noktaya taşıyarak etkileşimli iletişim sürecine ön ayak olmuştur (Lazar, 2009: 89). Bilişim çağından önce kullanılan iletişim araçları ile belirli bir kısıtlamayla karşılaşan hedef kitle yeni medya teknolojileri ile birlikte uluslararası çapta bir boyut kazanmaktadır. Bu bağlamda iletişim, coğrafi engelleri aşarak küresel bir ölçekte gerçekleşme imkânı elde etmiştir (Karadeniz, 2020: 65).

Web 1.0 ile tek taraflı gerçekleşen iletişim teknolojik dönüşümle kullanıcılara, sosyal medya hesaplarında karşılaştıkları içeriği kendi ideolojilerine göre yorumlama, paylaşma ve şekillendirme imkânı sunmaktadır. Bu süreç ise Web 2.0 olarak ifade edilmektedir. Gelişen medya teknolojileri ile beraber ortaya çıkan Facebook, Youtube, Twitter, Wordpress ya da Blogger ve çeşitli fotoğraf paylaşım ağları İnternet uygulamaları arasında yer almaktadır (Binark ve Çomu, 2013: 199).

Yeni medya teknolojileri ile beraber her gün sayısı artan sosyal paylaşım ağları, toplum üzerinde hâkimiyet kuran ve kurmak isteyen kişi veya kişiler tarafından kendi yaşam alanlarını oluşturmak amacıyla kullanılmaktadır. Bu bağlamda geleneksel medya, egemen olan ve egemen olmak isteyen grupların ideolojisini yansıtmaktadır. Ancak yeni medya, toplumun tüm unsurlarının kendi yaşam alanını oluşturabilmesine fırsat sunmaktadır (Vardal, 2015: 137).

Yeni medya uygulamaları, topluma geleneksel medyanın dışında farklı ve özgür bir ortam sunmaktadır. Bu bağlamda yeni medya uygulamaları ile ortaya

ıkan alanlar, her bireyin düşüncesini açıklayabilmesine, tartışabilmesine ve bu fikrini sonsuz bir şekilde yayılmasına olanak sağlamaktadır. Yeni medyanın sunduğu özgürlükçü ortam nefret söyleminin de yayılmasına ön ayak olan toplumun kendi içinde ortaya çıkardığı bir işleve doğru sürüklenmesine neden olmaktadır. Birey, kendisinde var olan kimlik, kültür, tarih gibi etkenlerle yeni medya uygulamalarında ürettiği nefret söylemleri ile toplumda aidiyet duyacağı alana ulaşmaktadır (Türknaz, 2021: 3).

Yeni medya ile egemenlerin ideolojisi, geleneksel medya sürecinde yeniden üretilir ve yayılır. İktidar, yeni medyanın sunmuş olduğu kullanıcı temelli içerikler ve yorumlarla ideolojisini geniş kesimlere sunarak rıza oluşturmaktadır. Bu bağlamda yeni medyanın demokratikleşmeye katkı sunduğu gözlemlenirken kullanıcı tarafından oluşturulan ve dolaşıma sokulan içerikler meşru bir anlam kazanarak nefret söylemine zemin hazırlamaktadır (Vardal, 2015: 137).

Sosyal medya sayesinde toplumsal algıyı yönlendirmek eski yöntemlere göre kolay bir hal almıştır. Dördüncü kuvvet olduğu kabul edilen medya, toplumsal ve kişisel yaşamın her anında yer almaktadır. Birey, kapitalizmin yarattığı sisteme uyku hali dışında kalan gündelik yaşamın her anında bilinçsiz veya bilinçli bir biçimde dâhil olmak zorunda bırakılmaktadır. Medya sahipleri, ellerindeki güç ile toplumsal bir barış da sağlayabilmekte veya toplumsal bir nefreti de oluşturarak linç kültürünü de yerleştirebilmektedir. Sosyal medya ile ayrımcılık, ötekileştirme de meşru hale getirilerek nefret söylemini de büyötmektedir. Sosyal medyanın etkisi ile toplumsal değerler, hâkim görüş tarafından bastırılmaktadır. Sosyal medyanın kullanıcılara demokratik bir ortam sunduğu aşikâr olsa dahi fail ve kullanıcı arasındaki mesafe ortadan kalkmakta ve nefret söylemi şiddete hatta bazı zamanlarda ölümlere sebep olmaktadır (Ercan, 2020: 19).

Türkiye’de yaşanan siyasi gerilimler, toplumsal yaşamda da bazı tartışmalara yol açmaktadır. Örneğin, Suriye’den Türkiye’ye gelen geçici koruma statüsündeki insanlara ekonomik olarak destek verildiği söylemleri, mevcut hükûmeti seçimlerde destekleyenler arasında bir yakınlaşmayı veya görüş ayrılıklarını ortaya çıkarmaktadır. Hükûmetin veya kanaat önderlerinin açıklamaları çerçevesinde oluşan görüşlerin, sosyal medya ve haber siteleri aracılığıyla kamuoyuna yansımalarının ardından kullanıcılar kendi hesaplarının yer aldığı gruplarda karşılıklı hakaretler ve ithamlarda bulunmaktadır. Bireyler arası

mizahi hakaretler ve ithamların öne çıkarıldığı paylaşımlar, nefret söyleminin taşıyıcı unsuru olarak göze çarpmaktadır. Her yaştan, her cinsiyetten, her eğitim derecesinden, her meslekten ve her sınıftan birey, sosyal medyada paylaşılan söylemleri içselleştirerek paylaşmaktadır. Dolayısıyla sosyal medyada din de kişisel inanç ve vicdan haricinde kimlik etrafında şekillenmektedir (Vardal, 2015: 153).

Yeni medya, günümüz dünyasının en önemli kavramlarından biridir. Birçok kuramcı tarafından farklı şekillerde tanımlanan ve açıklanan yeni medya kavramı hakkında en önemli işlev, konunun ne olduğu değil yeni olarak tanımlanan araçların ne olduğudur. Söz konusu kavram, yalnızca eskimiş ve ortaya ilk kez çıkmış olan arasındaki ayrımı göstermekle yetinmez; ayrıca yeni medya ve geleneksel olanın arasındaki farklılıkları; ilk kez ortaya çıkan toplulukların kullanım şekilleri ile bu şekillerden meydana gelen toplum ve medya arasındaki bağı da ifade etmektedir (Altunay, 2015: 411).

Eski iletişim yöntemlerinde sınırlandırılan kitle, yeni iletişim teknolojileriyle birlikte iletişimi coğrafi sınırların önemini yitirdiği küresel bir ölçekte gerçekleştirme imkânı bulmuştur. Geleneksel medya, küreselleşme ile dijitalleşme teknolojilerinde meydana gelen gelişmelere paralel olarak iletişim için kullanılan araçların toplumun hizmetine açılmasıyla enformasyonun saniyeler içerisinde dağılması ve benzeri etkenlerin sonucunda geniş çaplı bir dönüşüm yaşamıştır (Polat, 2018: 50).

İletişim ve teknoloji alanında kaydedilen gelişmeler geleneksel medyaya alternatif bir ortam yaratarak yeni medyayı ortaya çıkarmıştır. Dijital medya 1970’li yıllardan itibaren ağ ve enformasyon araçlarında yaşanan değişimlerin iletişimde de yer bulması sonucunda başlayıp ve biçimlenmiştir (Dumanlı Kürkcü, 2015: 6).

Bilgisayar ve İnternet teknolojisinin hızla gelişmesi iletişime yeni boyutlar kazandırmış, yeni iletişim ortamlarının oluşmasına katkı sağlamıştır. Bu gelişmelerin ışığında meydana gelen dijital medya araçları ise ‘yeni medya’ olarak adlandırılmıştır. Sanal mecralar, çeşitli durumların eş zamanlı meydana gelmesini sağlayan ortamlardır. Bu ortamların işlevi, çok olandan az olana ya da az olandan çok olana doğru gerçekleşen eş zamanlı iletişimdir. Azdan aza doğru giden ancak aynı anda olmayan iletişim; çok olandan çok olana doğru aynı anda gerçekleşen iletişim; bilgisayar platformunda çok olana, az olana veya başka bir bilgisayar

platformuna aynı anda olmadan gerçekleşen iletişim sürecini kapsamaktadır (Dağtaş ve Derelioğlu, 1999: 89-90).

Bu boyutları elektronik posta örneği ile açıklamak mümkündür. İnternet ortamında gönderilen postayı alan alıcı, verici olarak devam edip ileti üzerinde daha etkin bir kontrol gerçekleştirebilmektedir. Alıcı ve verici arasında gerçekleşen bu döngü iletişimin etkili bir hal almasında önemli bir görev üstlenmektedir. Dijitalleşmenin sunduğu elektronik postalar, iletinin adresine sahip olan herkesin ulaşabilmesine ya da yalnızca tek bir kişinin erişmesine olanak sağlayarak kitlesiz bir özellik taşımaktadır. Son olarak elektronik posta kullanıcıları, mesajları farklı zamanlarda alabilmekte veya gönderebilmektedir. Bu durum ise eş zamansızlık özelliğini göstermektedir (Geray, 2003: 19).

1.2.1 Yeni Medyanın Özellikleri

Bilgi ve teknolojiye yaşanan gelişim ve dönüşümle birlikte eski geleneksel medyadan farklı olarak yeni medya ile beraber birtakım özelliklerin ortaya çıktığını görmekteyiz. Manovich, yeni medya üzerine ilk kuramsal çalışmaları ortaya koymuştur (Altunay, 2015: 413-414). Yeni medya, bireyin bilgiye erişim özgürlüğünü, sıradan yurttaşların kişisel ve kamusal medyasını üretebilmesi ve çok yönlü iletişim özgürlüğü gibi insan yaşamındaki sınırlılıkları ortadan kaldırmaktadır (Korkusuz, 2021: 14).

Yeni medya ile geleneksel medyanın özelliklerini ortaya koyarak aralarındaki farkı ve üstünlüğü ifade etmek mümkün kılınmaktadır. Dijitallik, çoğunluğu kapsayıcı ve anlamlandıran etkenlerden oluşmaktadır. Dijitalliğin en büyük özelliklerinden biri olan etkileşimlik, İnternet tabanlı metinlerde yer alan enformasyonun dijital mecralara alınmasıyla çift açıdan daha fazla kullanıcıya erişmesidir. Kısa sürede daha fazla bireye erişen etkileşimlik özelliği, rutin hayatın toplumsal yargılarında değişime sebep olmaktadır. Bireyin günlük rutinlerinde farklılığa sebebiyet veren dijital medyayı anlamlandırmak amacıyla geleneğe bağlı olarak toplumun kullandığı medya pratikleri ile farklı yönlerini detaylandırmak gerekir. Bu bağlamda yeni medyanın temel özellikleri dijitallik, sanallık, etkileşimlik, yayılım, hipermetinsellik ve multimedya biçimselliğidir. Dijital çağın ve medya pratikleri ile geleneksel olanın ortaya koyduğu medya pratikleri, kullanıcının katılımcı olmasını önemli ölçüde dikkate almaktadır (Aygül, 2013: 57)

1.2.1.1 Dijitallik (Sayısal-lık)

Yeni medyayı gelenekselden medyadan ayıran özelliklerden biri dijitalliktir. Dijitallik kavramının önemli işlevi, sayısallaştırma, artırma ve ağlar aracılığıyla iletebilmeye imkân sağlamasıdır. Bu özelliklerle beraber objelerin geleneksel yöntemlerde bir yerden başka bir yere taşınması sürecinde karşılaşılan yavaşlık, ağırlık ve mesafenin uzun olması gibi sorunları ortadan kaldırmasıdır (Sütçü, 2012: 84-85).

Sayısal kodların oluşturduğu yeni medyanın verileri, hesaplanabilir ve programlanabilir bir alan sağlayarak tutarlı bir duruma gelmektedir (Leloğlu, 2018: 38). Dijital medyaya ilişkin yürütülen işlemlerde tüm bilgiler sayısal verilere dönüştürülür, ardından oluşturulan kodların depolanması ve işleme alınması kolaylaştırılmaktadır (Çomu, 2012: 13). Bu bağlamda dijitallik, çok sayıda verinin sınırsız ve süratli bir biçimde gönderilmesini sağlamaktadır (Likör ve Binark, 2019: 9). Sanallık ile medyaya ait bilgiler rakamlara dönüşmektedir. Rakamlarla ortaya konan bu bilgilerin arşivlenmesi ise üretim sürecini rahat bir duruma getirmektedir.

Bir başka açıdan bakıldığında söz konusu bilgiler İnternet ortamında tüm kullanıcıların erişimine açık hale gelmektedir. TDK dijitallik sözcüğünü, bilgilerin sayısal, sözlü ve görsel olarak elektronik ortamda yer alması olarak nitelendirmektedir.

Sayısal değerler, bulgulara sanal ortamda erişim imkânı vermektedir (Çomu, 2012: 13). TDK sayısallık kelimesini, verilerin bir ekran üzerinde elektronik olarak gösterilmesi olarak açıklamaktadır. İnternet ise tüm enformasyonun somut olanların haricinde dokunulamayacak biçimde değişime uğraması olarak nitelendirir. Geleneksel verilerin sanal ortama aktarılmasıyla geniş bir alan kaplayan enformasyon, daha dar bir alanda ve tüm bireylerin rahatlıkla ulaşmasına olanaklı hale getirilmektedir. Sayısallık özelliğinin temelinde dijital ağlarda bulunan çok sayıda verinin çevrim içi olması ve çoğaltılması yatmaktadır (Aygül, 2013: 59).

Birey, sosyal medya uygulamalarında kendine ait bir kullanıcı hesabı açmaktadır. Bu hesabın kısa bir özgeçmiş ya da kişisel bilgilerin dışında bireyin durumunu ortaya koyan resimlerin kaydedilmesi, ardından sanal ortamda bulunan yakın veya uzak çevrenin takibe alınması İnternet'in dijital olma özelliği ile bağlantılı bir olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda başta Twitter olmak üzere

sosyal medya uygulamalarında depolanan veriler bir kod yardımı ile varlığını korumaktadır. Söz konusu kodlama içeriklerin paylaşıldığı ağlardan biri olan Twitter 'da bağlantı linki, görsel, yazı ve işitsel verilerde yer alabilmektedir.

1.2.1.2 Etkileşimsellik

Dijital mecralar hakkında yapılan tanımlar bireye sunulan imkânlar çerçevesinde zaman içerisinde dönüşüm yaşamaktadır. Bu bağlamda sunulan imkânlarla kullanıcının bulunduğu statüye çeşitli nitelikler verilmiştir. Dolayısıyla bireye aynı veya farklı zamanda olanaklara dâhil olma kolaylığı sunulmaktadır (Turan, 2014: 103). Bu özellik ile bireyler arasında gerçekleşen iletişim iki taraflı olmakla beraber birden çok katman sunmaktadır. Etkileşimsellik özelliği, kullanıcıların birbiri ile kurduğu bağlantıdaki rolünü ve dâhiliyesini farklı biçimlerde etki altına almaktadır (Binark, 2007: 21).

Geleneksel medyadan farklı olarak yeni medya etkileşim özelliği ile öne çıkmaktadır. Etkileşim, bireylerin birbiri ile kurduğu faaliyetleri tanımlamak amacıyla kullanılır. Yeni iletişim alanlarında kullanıcı, okuduğu içeriği değiştirme, yorumlama veya paylaşım yapma imkânı bulmaktadır (Gezginci, 2016: 272).

Yeni medyanın etkileşimsellik özelliği ile kullanıcılara, içerikler aracılığıyla başkalarının zaman tüneline girebilme, herhangi bir kelimesini aratarak erişme ve yeni bir kullanıcının sayfasında paylaşarak etkileşime girme imkânı sunmaktadır. Dolayısıyla tüm kullanıcılar, İnternet bağlantısının olduğu her ortamda kendi fikirlerine uygun biçimde içerik üretme olanağı bulmaktadır (Alver'den aktaran Aktaş, 2014: 65). Dijitalleşme ile beraber kullanıcılar, iletişim kurmak istediği birçok olay, içerik üreticisi ve kanaat önderi ile sohbet etme veya etkileşim kurma imkânı bulmaktadır. Sosyal medya kullanıcısı, bireyler ile kurduğu bağlantı sayesinde düşüncelerini anında karşı tarafa iletebilme ve diğer kişilerden çeşitli fikirler elde etme imkânı bulmaktadır. Dolayısıyla dijital ortamda içerik üreticileri veya kullanıcılar tarafından oluşturulan nefret söylemini barındıran ifadeler veya paylaşımlar kısa bir zaman diliminde hızla yayılabilmektedir (Binark, 2007: 23).

Yeni medyada dolaşıma sokulan paylaşımlar, birey için zaman, mekân ve yeniden izleme veya bakma imkânı sunmaktadır. Birey, gönderiye yorumda bulunma, kendi görüntüsünü paylaşarak daha fazla kitleye ulaştırma ve geri bildirimde bulunma özelliklerini elde etmiştir. Örneğin hem sözlü hem yazılı hem de görsellerin bir araya getirilerek oluşturulan videoların paylaşıldığı mecralardan

biri olan YouTube, yeni medyanın sunduğu tüm etkenleri içerisinde barındırmaktadır. Söz konusu paylaşım ağında hesap sahipleri, yalnızca izleyici veya dinleyici statüsünde değil aynı zamanda içeriklerle etkileşim kurabilme ve yeni içerikler üretme imkânına sahiptir. Örneğin birey, sosyal paylaşım ağında kendi adına veya başka bir isimde bir mecra oluşturmaktadır. Mevcut düzende bir kullanıcı adı oluşturup katılım sağlayan birey, paylaşımında bulunup, içerikler ve üreticiler ile iletişimi devam ettirmektedir. Kullanıcı, takip ettiği diğer kullanıcıların gönderilerini izleyebilir yorum yapabilir, yeniden izleyebilir ve kendi sosyal medya ağındaki diğer kullanıcılara iletme imkânı bulmaktadır. Sosyal medyada paylaşılan gönderiler, aksi durumlar olmadığı takdirde kamuya açık olmakla birlikte geçmişe dönük aramalarında yeniden ulaşılabilir olmaktadır (Aygül, 2013: 62).

Sosyal medyanın etkileşimlik özelliği, iletişimi yeni bir evreye çevirme, iletişimin kurulduğu anda yani anlık olması ile tanımlanmaktadır. Dijital medyanın etkileşimlik özelliği, geleneksel medyaya kıyasla kullanıcıların, öznenin veya muhatabın iletişim anındaki rolünü farklı biçimlerde artırmaktadır (Binark, 2007: 21).

1.2.1.3 Hipermetinsellik

İnternet medyasının bir başka önemli özelliği hipermetinselliktir. Belirli olan bir birimden diğer birimlere giden sonsuz yolların oluşturduğu bir yapı olduğu yönünde tanımlamalar yapılmaktadır. İnternet ağlarında her bir parçanın, birimin sayısız bağlantısı vardır. Yeni teknolojilerin kullanıma sunulması ile herhangi bir verinin oluşturduğu noktanın, diğer noktalara anlık ulaşmasını sağlayan birçok kanal bulundurabilmektedir (Aktaran Çomu, 2012: 18).

Sözcük olarak ilerisi, içerde olmayan dışarda olarak tanımlanmaktadır Hipermetinsellik. ‘Hiper’ ve ‘metin’ kelimeleri bir araya gelince bir içeriğin diğer metinle arasındaki ilişkisine dikkat çekmektedir. Yeni medyanın bu özelliği ile kullanıcılar sosyal ağda diğer ortamlara rahatlıkla ulaşabilmektedir. Hipermetinsellik özelliği, sosyal ağda dolaşımda olan veya olmayan içeriklere ulaşma ve içerikler arasında bir geçiş yapabilme imkânı sunmaktadır (Binark ve Löker, 2011: 11-12). Hipermetinsellik özelliği, dijital mecraları kullanıcılar için vazgeçilmeyecek bir olguya getirmektedir. Binark’a göre (2007: 22), ‘Yeni medyanın bu özelliği kullanıcıları sosyal paylaşım ağlarında diğer mecralara erişebilmesidir.’ Bu bağlamda kullanıcı tabanlı olan hipermetinsellik özelliği, hız,

erişilebilirlik ve ağlarda aktif yer alma fırsatı sunma ile temellendirilir (Turan, 2014: 103).

Yazı temelli bir çeşit olan hipermetin gelişimine ve hipermetin yapısını barındıran metinler, 1990'lı yıllardan itibaren özellikle Almanya'nın sosyal ağlarda, 2000 yılından itibaren de ülkemizde ortaya çıktığı ve hızlı bir biçimde gelişim kaydettiği görülmektedir. Hipermetin, geleneğe bağlı yazılmış kitap metinlerinden farklı olarak ekranlarda sürekli akan, eğri ve birbirinden ayrı olmayan İnternet metinleridir. Yeni medya ve geleneksel medya arasındaki en büyük fark, dijital kodların düz çizgisel metinlerden hipermetinselliğe geçişini mümkün kılmasıdır (Asutay, 2009: 70).

Bu bağlamda okuyucu, kendi fikir ve toplumsal yapısına uygun biçimde bir okuma eylemi göstermektedir. Binark'a (2009) göre, hipermetinsellik sözcüğünün kökeni, Yunanca kökenli olan 'hiper' kelimesi kullanıcıların ağlar arasında geçiş yapmasına olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda hipermetinsellik, İnternet ağları aracılığıyla haber paylaşım sitelerinde gezinen kullanıcı, mecralar arasında geçiş de yapabilmektedir. Örneğin, okuyucu okunma oranı fazla olan metinlerin bulunduğu mecralarında seçtiği bir kelimeye tıklayarak açılan başka bir haberde bulunan etiket denilen sözcüklerle bir başka metne geçme fırsatı bulmaktadır (Binark, 2014: 17). Bireyin sosyal medyada paylaştığı gönderiler hem söz hem yazı hem de resimlerle yer bulması hipermetinsellikle ortaya çıkan bir olgudur.

1.2.1.4 Yayılım

Hipermetinsellik özelliği ve ara yüzdeki bir içeriğin hızlı bir şekilde yaygınlaşmasını, bu metne farklı zamanlarda farklı bağlantı yolları ile yeniden erişim imkânının sunulması yayılım olarak nitelendirilmektedir. Yayılım, müzik, video ve çeşitli biçimlerde oluşturulan içeriklerin yer aldığı Youtube, video, Dailymotion gibi sosyal ağlar ve toplumsal paylaşım ağları olan Facebook, Orkut, Hi5, Myspace de görüntü düşen çeşitli metinlere içeriğe ulaşmak amacıyla bağlantı linki verir. Veyahut kopyalayıp başka bir kullanıcı ve mecrada yayımlayarak daha fazla kitleye erişimini kolay hale getirmektedir (Binark ve Löker, 2011: 12).

Bu bağlamda yeni medyayı diğer iletişim araçlarından ayıran en önemli özelliklerden biri paylaşma olduğu bilinmektedir. Yayılım özelliği ile dünya üzerinde ağlar sayesinde üretilen içerikler, küresel seviyede yayılma fırsatı elde etmektedir (Budak, 2016: 65). Yayılım, yeni medyanın dijitallik, hipermetinsellik

ve multimedya özellikleri ile bağlantı halindedir. Bu özelliklerin herhangi biri veya birine sahip olan mecralarda oluşturulan içerikler, etkileşimlilik özelliğine bağlı olarak aynı zamanda veya belirli bir zaman aradan sonra yeniden dolaşıma girmesini sağlamaktadır (Şevik, 2015: 13). Ayrıca ağlar üzerinden dolaşıma sokulan video, ses, görüntü, fotoğraf gibi veriler silinmesi durumunda dahi kayıtların izleri sanal ortamda sürmektedir (Dumanlı, 2015: 40-41).

Yayımla ile kontrol ve iletişim ortamında yok olmaya elverişli olan grupların tekrardan canlanması, hareketli duruma gelmesi ve birey odaklı eşitliğin toplumun yararına olan verilerle kullanılabilir bir kent haline gelmesi olarak nitelendirilmektedir (Aktaran: Timisi 2003: 23).

Kontrol ve iletişim ortamlarında, iki farklı fikir alışverişi vardır. Bunlardan biri makineler tarafından görüntülenen zekâ çeşidi ile birey arasında olan ve bir bilgisayar sisteminin diğer bileşenlerle arasındadır. Yeni medyanın bu özellikleri okuyucunun enformasyon ile arasındaki bağ ve bireyin eski medya ortamlarında metinlerle kurduğu iletişimin farklı kılmaktadır. Ara yüzeyin kapsamı alanında olan ya da İnternet ortamdan faydalanan veya faydalanmayan topluluklarla kurulan dijital iletişim şekillerin anlaşılması gerekmektedir (Binark ve Löker, 2011: 13).

Sosyal medya uygulamalarında yer alan içerikler, kullanıcıların doğrudan ulaşabileceği bir yönlendirme adresi, yeniden dolaşıma sokma ya da içerikleri yeniden seçerek yerleştirme yolu ile kısa bir sürede paylaşımına alınmaktadır. Yeniden dolaşımda kendisine yer bulan metinlere zaman fark etmeksizin her an erişilebilir ve yeniden paylaşım sokma olanağı sağlanabilmektedir. Sosyal paylaşım ağlarından biri olan Facebook'ta paylaşılan resim içeren bir gönderi, kısa bir zamanda İnternet bağlantısı ile başka mecralarda paylaşılabilir. Kullanıcıyı takip eden diğer hesap sahipleri de bu gönderiyi kendi sayfasında paylaşarak daha fazla kişiye erişmesine olanak sağlamaktadır. Yeni medyanın yayılım özelliği ile milyonlarca insan birbiri ile bağlantı halinde kalabilmektedir (Aygül, 2013: 67).

1.2.1.5 Sanallık

Sanallık, İnternet teknolojisi ile beraber 1990'lı yıllarda tartışılmaya başlanan bir kavram olmuştur. Sanal ortama aktarılan müzeler, konutlar, bedenler, sohbet odaları, oyunlar gibi sözcükler İnternet teknolojisi ile birlikte ortaya çıkmıştır. Sanallık kavramı, Latince dilinde gibi gelmek fiiline dayanmaktadır.

TDK'ye göre sanallık, reel olarak olmayan olgular anlamına gelmektedir (Aygül, 2013:68). Sanal kavramı, gerçekte olmayan zihinde bireyin düşünceleri ile şekillenen kavramları veya mekânları tanımlamak amacıyla kullanılan 'sanmak' fiilinden türemiş ir kavramdır (İspir, 2013: 14).

Web ile beraber insan yaşamında kendine yer bulan sanallık sözcüğü, anlam bakımından bazı tartışmaları beraberinde getirmişti. Sosyal ağlarda yapılan her eylem sanal olarak nitelendirilmektedir. Sanal sözcüğü, ara yüzle sosyal medya kullanıcısının kurduğu bağlantının kalitesini ortaya koymaktadır. Sanallık, kullanıcıda orada bulunmak duygusu vermektedir (Binark ve Löker, 2011: 13). Sanallık sözcüğü, rakamlarla sanal feza ismi verilerek ortaya çıkmış bir bağlantısal fezayı oluşturmaktadır. Sanal fezada teknolojik araçlardan kartlara kadar birçok sayısal bilgi ve bağlantı teknolojilerini içerisinde bulunduran günlük rutinlerin tamamı olarak nitelendirilmektedir (Uzun, 2009: 277).

Kullanıcı, sanal ağlar ile uzakta yaşayan diğer kullanıcılarla iletişime geçebilmekte ve İnternet'in çekim gücü ile yüz yüz yani görüntülü bir görüşme gerçekleştirebilmektedir. Dijitalliğin sanallık özelliği ile birey, yalnızca alıcı değil üretici ve yayılmasını sağlayan bir araç haline gelmektedir. İnternet'in gelişimi ile beraber çekim gücünde de yaşanan değişim kullanıcının bulunduğu yerden kamuoyunun yararını olduğu düşündüğü bilgileri kayıt altına alarak içerik veya metin oluşturabilir ve bu bilgiyi sosyal paylaşım ağları sayesinde dolaşıma alabilmektedir (Aygül, 2013: 69). Bu bağlamda kullanıcı değişen ve dönüşen iletişim modelleri ile hem enformasyon üretir hem de üretilen enformasyonu ağlarda dolaşıma sokarak daha fazla kitleye erişebilmektedir (Şevik, 2015: 14-15). Kullanıcı, İnternet ağları sayesinde mekân fark etmeksizin her yerde olma fırsatına sahip olmaktadır. Dolayısıyla kullanıcı, yeni iletişim teknolojileri ile beraber istedikleri zaman ve istedikleri kaynak aracılığıyla dünya üzerindeki tüm verilere ulaşmaktadır (Aygül, 2013: 69).

1.2.1.6 Multimedya Biçimselliği (Çoklu ortam Özelliği)

Multimedya biçimselliği, ses, görüntü, metin gibi birçok verinin dijitale aktarılacak bir arada olması anlamına gelmektedir. Multimedya biçimselliği, dijitallik özelliğinden beslenerek kullanıcı türevli içerikleri desteklemektedir (Binark ve Löker, 2011: 10). Multimedya biçimselliği, kullanıcılara birden çok veriyi bir arada sunmaktadır. Bu bağlamda multimedya biçimselliği, bir araya

getirilmiş bilgilerin, bireyin tüm duyuları ile bir araç olarak tanımlanmasının önünü açmaktadır (Uluç, 2003: 18-19).

Yeni medyanın sayısallık niteliği yüksek boyutlu içerikleri, çoklu ortama uygunluk özelliği ise çeşitli metinleri bir çatı altında bulundurabilmektedir (Karamete, 2019:69). Çoklu ortama uygunluk, kullanıcı tarafından üretilen veya elde edilen veriler, sanal ortamda görsel, işitsel kısaca duyu organları ile algılama olarak nitelendirilmektedir (Aktaran Binark, 2007: 21).

Çoklu ortam özelliği ile resim, yazı, simge, haber gibi tüm bilgiler çeşitli ana ilkeler birbiriyle yan yana durmaktadır. Bireyin seçimini destekleyen dijitalliğin özellikleri arasında arşivleme alanının geniş olması da yatmaktadır. Bu bağlamda yeni medyanın özellikleri geleneksel medyaya göre zaman, kapladığı alan ve bağlantı şekillerinin tekrar biçimlendirilmesi olanaklı hale gelmektedir (Binark, 2007: 22).

Aynı zamanda enformasyonun farklı formatlarda sunulmasına imkân veren İnternet ortamında multimedya biçimselliği özelliği nedeniyle metni oluşturan, öyküsünü olabildiği kadar iyi bir biçimde aktaran kullanıcı, hür iradesi ile istediği sürece seçme ve ihtiyacı olduğu kadarını elde etmektedir (Çevikel, 2010: 31). Ayrıca multimedya biçimselliğinin, Web'e bağlı olarak kullanıldığı ifade edilse dahi yeni iletişim araçlarında çoklu ortam niteliği olduğu ortaya koyulmaktadır (Binark ve Çomu, 2013: 204).

1.2.1.7 Sosyal medya kullanıcısının ürettiği içerik

Yeni iletişim teknolojileri ile gelişen mecraların kullanımı artıkça türevli içeriklerin de üretimi artmaktadır. Sosyal mecralardan bazıları blog, Instagram, Facebook ve Twitter olarak sıralanmaktadır. Bilginin üretiminde, dolaşıma sokulmasında, erişiminde ve yeniden kullanılmasında ortaya çıkan ayrımlar ve bireyin dâhil olma şekillerinde seçenekleri ve kurgulama potansiyelinde artış gözlemlenmektedir. Kullanıcı türevli içerik üretimi, bireyin sosyal yaşamına da katkı sağlamaktadır. Örneğin, bireylerin yeni medya okuryazarlığı ile ilgili becerileri gelişmektedir. Kullanıcı türevli içerik özelliği kullanıcının kişisel fikirlerini anlatabilme olanağını artırır. Dijital medyanın kullanıcı için sunduğu imkânlar, insanların toplumsal yaşamda politika ile bağlantılı metinleri ve haberleri inşa etmesinde önemli bir rol üstlenmektedir (Binark ve Löker, 2011: 11).

Sosyal medya platformlarının ortaya çıkması ile beraber oluşan kullanıcı kavramı, içerik tüketicilerinin ağ üzerinden bağlantı halinde olması, ortak tüketim ve ortak üretimde bir araya gelmesini olanaklı kılmaktadır. Kullanıcılar, kendi ideolojilerine göre başkaları tarafından oluşturulan içerikleri değiştirerek farklı anlamlar verebilmektedir veya doğrudan kendisine ait bir içerik üretebilmektedir (Çomu, 2012: 31).

Yeni medya ortamları geleneksel medyanın bir merkezden üretilen ve dağıtılan iletişim akışının aksine, çok sayıda insanın eşanlı olarak birçok kişi ile iletişime girmesine olanak sağlayan bir yapı üzerine kuruludur. Bu yapı aynı zamanda kullanıcıların yazılı, işitsel, görsel içerikler üretmesine ve dolaşıma sokabilmesine imkân tanımaktadır. Bu bağlamda yeni medya ortamlarının sahip olduğu özellikler geleneksel medya ortamlarının tüketicilerini pasif konumdan çıkararak aktif bir rol vermiştir. Haber, bilgi ve metin üreterek erişimini üstlenen kullanıcılar, yaşanan dönüşümler ile geleneksel medyada kendine bir yer edinmeyen birçok bilgiyi üreterek veya üretileni dolaşıma sokabilmektedir (Binark ve Çomu, 2013: 205; Şevik, 2015: 16).

Kullanıcılar, kendilerine sunulan bu mecralarda karşılaştıkları bilgileri başkaları ile paylaşabilir, depolayabilir (Aygül, 2010: 108). Bu bağlamda yeni iletişim teknolojileri ile birlikte medya pratiklerinde yaşanan dönüşümle beraber ortaya çıkan yeni medya mecralar, kullanıcılara hız ve ekonomik olarak avantaj sağlamakla kalmayıp düşüncesini özgür bir şekilde ifade edebilecekleri bir alan sunmaktadır (Demir, 2019: 83).

Açık bir platform olarak kullanıcı türevli içerik, siyasi ve toplumsal tartışmaların zenginleştirilmesi ve görüş çeşitliliğinin genişletilmesinin yanı sıra, serbest bilgi akışını ve ifade özgürlüğünü de arttıran bir yapıya sahiptir. Kısacası, yeni medyanın bu özelliği, dijital içeriklerinin sadece tüketicisi olmayan aynı zamanda üretici ve dağıtıcısı olan aktif bir kullanıcının oluşmasını sağlamıştır. Bu bağlamda dijital mecralar, kullanıcıya olmak istediği görüntü sanal dünyada sahip olma fırsatı sunmaktadır (Uluk, 2018: 22).

1.3 Yeni Medya Bağlamında Sosyal Medya

Dijital mecralar, İnternet tabanının 2.0'a ulaşması ile beraber geliştirilmiştir. Sosyal medya, temelde İnternet'in sağladığı olanaklarla bilginin alınıp verilmesidir.

Kullanıcılara farklı imkânlar sunan sosyal medya, çift yönlü iletişimin kurulduğu bir alandır (Karadeniz, 2020: 84).

Barnes'e göre sosyal ağ kavramı tarihsel süreçte 1954 yılında Barnes'in kullanması ile ortaya çıkmıştır. Sosyal ağlar, bireylerin tesadüfi karşılaşmalarından aileleri arasındaki yakınlığa doğru uzanan bağlantı yolu olarak tanımlanabilir (Durmuş, 2010: 17).

İnternet, 1990 yılından bu yana sadece toplumsal şekillenmelerde içerik ve enformasyonun aracı olmaktan çıkmış ve bireylerin bağlantı kurarak bir araya geldiği bir mecra haline gelmiştir. Bu bağlamda geleneksel kamusal alan kavramı, İnternet'in gelişimi ile beraber yeni bir anlam kazanmıştır.

Kamusal alan olarak belirlenen İnternet, insanların ilişkilerini ve bunun devam edebilmesi için ortak alanı, dâhil olan bireylerin kalitesini ve dâhil olmasını olanaklı kılan ifadelerin farklı özelliği ile bağlantılıdır (Timisi, 2003: 252). Medyada yaşanan gelişmelerin temelinde, bilgi ve iletişim teknolojilerinde 1970'li yıllardan 1990'lı yıllara kadar süregelen dönüşümler yer almaktadır. İnternet ve bilişim teknolojilerinde yaşanan dönüşümler medya dünyasına yeni bir boyut kazandırmıştır (Karadeniz, 2020: 85).

Yeni medyada, zaman ve mekân sınırları bulanıklaşır, hız ve anındalık kavramı belirleyicidir, içeriklerin tüketimi çok daha geçişken ve interaktif olur (Bezirgân Arar, 2014: 125). Sosyal medyada kullanıcılar, bulundukları konumdan daha yüksek nitelikler atfedilen bir grubun veya sanal mecranın içinde yer alma çabaları, kişinin beğenilme arzusunu besleyebilme isteğinden kaynaklanmaktadır (Korkusuz, 2021:31). Sosyal medyada bireyler, yeni arkadaşlıklar kurma sosyal bir çevre edinme imkânı sağlamaktadır. Sosyal medya sözcüğü, toplumbiliminin anlamını kaynak olarak dikkate alınarak kullanılmıştır (Alçayır, 2015: 116).

Birçok etkinliğin düzenlenmesine olanak sağlayan sosyal medya, bireylerin, toplumların tarihinde oldukça önemli bir görev almaktadır. Bu bağlamda sosyal medya, bireylerin belirli bir hedef doğrultusunda bir araya gelerek örgütlü bir yapıya dönüşmesine olanak sağlamaktadır (Erdem, 2018: 3). Sosyal medyanın içerisinde bulunan özelliklerden dolayı geleneksel medyaya göre daha hızlı bir biçimde gelişme göstermektedir. Sosyal medya kavramının kökeni 1970'li yıllara dayanmaktadır. Bireyin gündelik yaşamında ise 2010'lu yıllardan itibaren yer almaya başlamıştır. Sosyal medya hipermetinsel içeriklerin üretildiği ve dolaşıma

sokularak büyük kitlelere eriştiği mecralardır. Kamuoyunda en çok kullanılan kalıp sözcüklerden biri sosyal medya ifadesidir. Sosyal medya kelimesinin yeni medya kavramından daha fazla kullanıldığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda sosyal medyanın kapsamı hakkında soru işaretleri oluşmaktadır. Yeni medya, Facebook, Twitter, blog, müzik çalar uygulamalar gibi diğer tüm dijital olan mecraları içine alan bir çatı olarak tanımlanabilir. Sosyal medya kavramı yeni medya kavramının içinde ve yeni medyanın özelliklerini içinde barındıran web tabanlı platformlardır (Karamete, 2019: 62).

Yeni medya evreninde yer alan sosyal medya kavramı, kullanıcının hizmetine sunulan olanaklarla gerçekte var olmayan bir görüntü ve bu görüntülerle bağlantı kurabilme imkânı sunmaktadır. Dolayısıyla sosyal medyada tarafsızlığın yüksek olduğunu kabul etmek mümkündür (Yıldız, 2020: 3).

1.4 Bir Mikro Blog Olarak Twitter

Sosyal medya uygulamalarından biri olan Twitter, bireyin gündelik yaşamında yaptığı eylemleri diğer bireylerle paylaştığı bir mecra (Sayımer, 2008: 128). Twitter, kullanıcıların kendileri dışında kalan topluluklarla kurduğu bağlantının biçimini ve hedefini değişime uğratmaktadır (Irak ve Yazıcıoğlu, 2012: 28). 2006 yılında bireyler arasında bağlantıdaki eksikliği gidermek amacıyla ortaya çıkan Twitter 280 harflik içerikler oluşturma imkânı sunmuştur. Kullanıcılar, belirli bir karakter sayısı ile anlatmak istediğini, karşı tarafa aktarmaktadır. Geçmişte profesyonel anlamda enformasyon gerektirmeyen ancak zamana ihtiyaç duyulan çevrim içi hizmetler Twitter ile beraber anlaşılabilir bir duruma gelmektedir (Kahraman, 2013: 43).

Her gün üye sayısı artan Twitter, toplum üzerinde de oldukça yüksek bir etki yaratmaya devam etmektedir. Sosyal medya uygulamalarına ilişkin bilgiler yer veren Social Blade internet sitesinde yer alan verilere göre, Twitter, kullanıcılara sunduğu 280 karakterlik metin yazma olanağı ile bir mikroblog olarak nitelendirilmektedir. Sosyal medya uygulaması Twitter'a dair resmi sitede, kullanıcılar, kendilerine ilginç olan içeriklere, düşüncelere veya kişilere erişim sağlayan bir enformasyon ağıdır. Twitter'da içeriklerin paylaşım yolu tweet atmak olarak nitelendirilmektedir. Tweet için 280 karakterlik bir uzunluk sağlanmıştır.

ABD'de 2008 yılında yapılan başkanlık seçimleri öncesi yürütülen çalışmalarda adaylar Twitter'ı etkili bir biçimde kullanmıştır. Barack Obama'nın

seçimlerde Twitter'ı etkili ve aktif olarak kullanması çok sayıda Arap ülkesinde hkmetin değişimine neden olan Arap Baharı'nın yaşanmasında önemli bir görev üstlenmiştir. Bu bağlamda Twitter, birey, toplum, bölge, ülke ve hatta kıtalar üzerinde halk ayaklanmalarına ve toplumsal olaylara neden olacak noktaya geldiği görülmektedir. Dolayısıyla Twitter, dünya ve toplumlar üzerindeki inkr edilemez etkisi nedeniyle dünyaca ünlü marka ve g sahiplerinin insanlara erişme aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Kahraman, 2013: 43).

Twitter, 5 ana bileşenden oluşmaktadır. Bunlardan biri tweettir. Tweet, kısaca, uygulamayı kullanan bireylerin fikirlerini belirli sayıda karakter ile paylaşılmasıdır. İkinci bileşen retweettir. Retweet, kullanıcıların başka bir kullanıcının yaptığı paylaşımı olduğu şekliyle paylaşma, alıntılararak yorum katma, yorum yapma veya beğenmesidir. nc bileşen replies Türkçe karşılığı cevaptır. Bu bileşen sayesinde üyeler, içerikleri '@' imgesi ile birbirine kullanıcının adını yazarak birbirine iletebilmektedir. Dördüncü bileşen ise favorilerdir. Bu bileşenle üyeler, bir başka ye tarafından dolaşıma sokulan içerikleri kendi zaman çizelgesinde arşivleyebilmektedir. Son olarak beşinci bileşen ise hashtag yani etiket özelliğidir. Bu zellik sayesinde kullanıcı, dünyanın herhangi bir yerinde gündem olarak belirlenen veya gündem olarak belirlemek istediği konu hakkında '#' imgesini kullanarak bir başlık açmaktadır. Daha sonra '#' imgesini başına ekleyerek içerikler paylaşabilmektedir (Sönmez, 2013: 25-26).

Bu sosyal medya platformu, kullanıcılarına fikirlerini, görüşlerini, güncel durumlarını ve katıldıkları etkinliklerini paylaşmalarına olanak sağlayan hızlı ve kolay bir iletişim ortamı sunmaktadır (Java vd. 2007: 1). Twitter uygulaması adını cıvıldamak sözcüğünden almaktadır. Anlamı ve simgesi ile Twitter kuşuyla da anlamı pekiştirmektedir (Karamete, 2019: 76).

Herhangi bir ücret ödmeden kullanılan Twitter, 17 yıl önce San Francisco podcasting şirketinde 'Twtr' adıyla başlatılan bir web uygulaması olarak ortaya çıkmıştır. Twitter, ortaya çıkışında üç yıl sonra kullanıcıların ve medyanın ilgisinin katlanarak arttığı bir site halini almıştır (O'Reilly ve Milstein, 2009: 5). Başlangıçta cep telefonları için geliştirilen Twitter, 140 karakterlik metin güncellemeleri ve başkalarının ağına 'tweet'ler' göndermelerine izin veren bir yapıya dönüşmüştür (Marwick ve Boyd, 2011: 116).

Mobil iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte etki alanını genişleten Twitter, 2017 yılının Kasım ayından itibaren ise 140 karakterlik metin sınırlamasını 280'e çıkartarak, kullanıcılarına daha geniş ölçekte kendileri ifade edebilme, bilgi ve fikirlerini paylaşabilme imkânı sunmuştur (Karadeniz, 2020: 119).

Birbirini takip etme zorunluluğu bulunmayan Twitter'da kullanıcılar, takip ettikleri kişilerin paylaştıkları içerikleri kendi akışlarında görebilmekte, beğendikleri içeriklerin kendi sayfasında görülebilmesi için aynı içeriği kendisi de paylaşabilmekte (retweet) ya da içerikleri beğenilerine (favori) ekleyebilmektedir. Aynı zamanda kullanıcılar, doğrudan mesaj (direkt mesaj) özelliği ile kendi aralarında mesaj alışverişi yapabilmekte, mention (bahsetme) ile etkileşime girmek istedikleri kullanıcının adının başına '@' ekleyerek mesaj iletilen konuya ana sayfalarında cevap verebilmektedir. Ayrıca, #hashtag (etiket) özelliği ile üyeler değer verdiği bir temaya dair çok konuşulacak bir konu üretebilmekte ve ürettikleri konu ile bağlantılı toplumsal bir sohbet oluşturabilmektedir (Ceng, 2018: 673).

Sosyal medya uygulaması Twitter'da hesap sahipleri, sık kullanılan sözcükler ve gündem ile tespit edilen Trend Topics'ler (TT) ile de Twitter gündemini kolay bir şekilde takip edilebilmektedir (Madsar, 2019: 61).

Sosyal medya uygulaması olan Twitter'da önem arz eden iki işlev bulunmaktadır. Bunlardan biri retweet diğer favori özelliğidir. Bu özellikler toplum arasında yaygınlaşan yalan veya yanlış bilgilerin ve nefret söylemlerinin yayılması için uygun şartları ortaya koymaktadır. Bu bağlamda sosyal medyada yer alan nefret içerikli konuşmaların gündelik yaşamdaki nefret içerikli sohbetlerden farklı olduğu anlaşılmaktadır (Karamete, 2019: 75).

Günümüzde iletişim kurmada en çok tercih edilen sitelerden biri olan Twitter'ın kullanıcılar, kendi fikirlerini, benliğini, kişisel özelliklerini diğer kullanıcılara göstererek kendini onaylatmaya çalıştığı mecraların arasında yer almaktadır (Çakır, 2013: 60). Twitter'ın yapısı sınırlı alanlarda veya gruplarda konuşmayı kısıtlamak yerine, birbiriyle bağlantılı aktörlere ağ içinde aynı anda belirli bir konu hakkında konuşabilme imkânı sunabilmekte (Boyd vd. 2010). Twitter ile birey bir taraftan içerik oluştururken bir taraftan da tüketici konumunda bulunmaktadır (Cemiloğlu, 2011: 33). Her gün milyonlarca iletinin anında dolaşıma girdiği ve platformdaki tüm iletilerin denetlenmesinin güçlüğü nedeni ile Twitter;

etnik, cinsel, dini ya da politik temelli nefret söyleminin kontrolsüzce yayılabildiği bir alan haline gelebilmektedir (Dondurucu, 2018b: 524).

Sınırsız sayıda insana ücretsiz bir şekilde paylaşımda bulunabilme imkânı sunan Twitter, toplum içerisinde daha az temsil edilen, ötekileştirilen, dışlanan grup ve bireyler üzerinde olumsuz söylemlerin katlanarak artmasında, nefret söylemi ve ayrımcılığın üretilmesinde ve dolaşıma sokulmasında, geniş kitleler tarafından kanıksanmasında ve içselleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır (Karadeniz, 2020: 122).

Twitter, ötekileştirilenlere karşı nefret içerikli ifadelerin en yoğun üretildiği ve yayıldığı alanlardan biridir. Örneğin Suriye'den savaş nedeniyle Türkiye'ye gelen insanlar hakkında sosyal medya platformlarında çok sayıda nefret içerikli ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeler, kullanıcılar tarafından paylaşılarak yayılmakta ve meşru bir durum olarak algılanmaya başlamaktadır. Sosyal medya platformları, toplumsal olaylarla şekillenebilmektedir. Bu bağlamda toplumda Suriyelilere yönelik oluşturulan nefret içerikleri, sosyal medya platformlarında dolaşımda tutularak sözlü ve fiziki saldırılara neden olmaktadır (Doğan, 2015: 145).

İKİNCİ BÖLÜM

2. NEFRET SÖYLEMİNİN MEDYADA GÖRÜNÜMÜ

2.1 Medya ve Dil İlişkisi

İletişim sürecinin işleyişine katkıda bulunan dil; bireylerin duygularını, düşüncelerini, bilgilerini aktardığı ve diğer insanları anlamalarını sağlayan temel bir araçtır. Diğer bir ifade ile dil, hem bireylerin kendilerini ifade etmelerini sağlayan temel bir araç hem de bir başka kullanıcıları tanıyabilmeleri amacıyla ihtiyaç duyulan görüntüyü gösteren bir mecradır. Dolayısıyla içerik içi önemli bir işlev sahip olan dil, insanların en çok dikkat çeken özellikleri arasında yer almaktadır. Ayrıca revize edilmiş fikirlerin, bağlantının gelişimini olumlu yönde etkileyen araç olarak bireylerin gündelik yaşamında bir ihtiyaç halini almıştır (Otan, 2014: 212).

Dil, toplumsal alanda düşüncelerin değiş tokuşunu sağlayan bir edimdir. Yani dili kullanan özne, maddi dünyada etkileşimde bulunduğu için kullandığı dilin sınıfsal bir karaktere sahip olması nedeniyle, dilin egemen güç odaklarının lehine bir gerçekliğin üretimini gerçekleştiren kuşatılmış ve edilgin bir yapı olarak tasarlanmasına neden olmaktadır (Dursun, 2013: 45).

Bu etkileşim sonucunda ise dil gerçekliği yansıtmaktadır ya da yeniden tasarlamaktadır. Dilin gerçekliği yansıtması ya da yansıtmaması şeklinde kavranması sonucunda, dilin ideolojiye indirgenerek aynı şey olduğunun söylenmeye başlanması ile dil pratikleri içindeki insanın üretici bir etkinliğe sahip olmadığı, toplum tarafından üretilen olarak ortaya koyulduğu düşüncesi ortaya çıkmıştır (Karadeniz, 2020: 19-20).

Dil, kelime ve cümle öğelerinin ötesinde algılarımızı, yorumlarımızı, yargılarımızı, bilgileri üretebilmemizi, gerçeği örgütlememizi, onun hakkında düşünüp anlam verebilmemizi ve düşünceleri iletebilmemizi sağlayan temel bir etkidir (Kangal, 2013: 28). Dolayısıyla dünya, dil olmadan insan için anlaşılabilir değildir (Söğüt, 2018: 24).

İnsanların dünyayı anlayabilmesi amacıyla dışardaki evrenin içinde bulunan varlıkları tanımlayabilecek sözcükler çevirerek dil ile ilgili mecraya sabitlemesi ile

sembollerle aktarabilecek duruma getirdikten sonra dilde bir kez daha kurarak farklı kullanılabilir alanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Dil, temelde bir anlamlandırma pratiği olarak bireyin kendisi dışında kalan dünyada varlığını sürdürebilmesi ve anlamlandırmasının aracı olduğunu göstermektedir (Çoban, 2015: 202).

Bu bağlamda dil, bireyin dışında kalan ortamdaki bakış açısını ve olguları algılayarak yorumlamasında kullandığı kelimeleri simgeleyen işaretler/sesler bütünüdür ve kullanımları sırasında bir varlık/değer kazanmaktadır (Talimciler, 2012: 252). Toplumsal ve herkes tarafından kabul gören bir kurum olan bu pratiklik, sosyalleşme alanlarının tam ortasında ve bireyin hayatını oluşturmaktadır (Çelik ile Ekşi, 2008: 101). Yani dilin toplumsal bir yapısı vardır ve içinde geliştiği toplumun değer yargılarından ve kültüründen izler taşımaktadır (Alp, 2015: 14).

Bu anlamda dil, bireyin inşa edildiği ve toplumsallık kazandığı bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda ideolojilerin oluşturulmasından uygulanmasına ve zaman içerisinde değiştirilmesinde de kullanılan önemli bir araçtır (Talimciler, 2012: 257). Bu açıdan ele alındığında dil, bireyin inşa edilmesinde ve toplumsallaşma sürecinde önemli rol oynarken, diğer yandan dilin üretim süreci, hâkim kültür ve ideolojinin sahipliğinde gelişmekte ve kullanım biçimine göre çeşitli değer yargıları üretmektedir (Alp, 2015: 15). Bu bağlamda dili, insanlardan ve ideolojilerden bağımsız düşünmek imkânsızdır. Bunun nedeni ise dilin kuşatıldığı sanal evren ve evreni kuşatan ideolojilerin etkisidir (Çelik ve Ekşi, 2008: 102).

Bireylerin, sahiplendiği dil ve ideolojisini topluma aktarmasını sağlayan bağlantıyı sürdürmesini sağlayan yollardan biri de kitle iletişim araçlarıdır (Talimciler, 2012: 252). Toplum olmanın devam edebilmesi ya da analizinin yapılması etkili olan toplumların birbiri ile bağlantı kurmasını sağlayan araçları genelde ‘medya’ sözcüğü ile belirtilir (Doğan, 2015: 91). İnsanların gündelik hayatında temel bilgi kaynağı olarak önemli bir işleve sahip olan kitle iletişim araçları, egemen olan veya olmayan fikirlerin ve davranışların topluma aktarılmasına imkân tanımaktadır (Yılmaz, 2013: 17).

Bu bağlamda kitle iletişim araçları, dil ve söz vasıtasıyla fikirlerin, bilgilerin ve değer yargıların topluma sunulmasını sağlaması işlevini görmektedir (Talimciler, 2012: 255). Toplumsal yapı içerisinde gücü elinde bulunduranlar, kendi bakış açılarından dünyayı algılamayanların düşüncelerini kendi ideolojileri

ve amaçları doğrultusunda yeniden yapılandırabilmek için dili etkili bir araç olarak kullanmaktadır (Otan, 2014: 214). Bu yeniden yapılandırma sürecinde kullanılan dil ise medya aracılığıyla geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Medyanın toplumsal gerçeklikleri ve yaşananları ifade etmek amacıyla kullandığı dil, insanlara toplumdaki güçlü çıkar grupları ve aktörlerin olaylar hakkındaki egemen görüşlerini aktarmaktadır (Devran, 2010: 118).

Bu bağlamda medya, kendi ideolojik öncülleri temelinde var olan gerçekliği dönüştürerek yeniden üretmektedir. Yani medya, bireylere ‘gerçek’ olan gerçeği değil, kendi yarattığı gerçekliği dayatmaktadır (Yegen, 2013: 6). Medya kullandığı dil ve söylem ile binlerce yıl içerisinde toplumların edindiği değer yargılarını aniden ve çok sert bir şekilde değiştirebilmekte, yerlerine başka değer yargıları oluşturabilmektedir (Erden, 2013: 130).

Medyanın sahip olduğu bu gücün farkında olan toplumdaki egemen sınıflar, medya aracılığıyla ya kendi gündemlerini halka dayatmakta ya da toplumu birtakım önemsiz gündemlerle meşgul ederek onların ilgilerini kendi istekleri biçimde yönlendirmeye çalışmaktadır (Güngör, 2011b: 214). Diğer bir ifade ile medya aracılığıyla kamuoyuna iletilen bilginin kontrolünü elinde tutan egemen güçler, elde etmeyi amaçladığı verileri paylaşarak görünmesini istemedikleri verileri, haberlerin görünme oranını düşürmektedir. Dolayısıyla kitle iletişim araçlarının egemen ideoloji ve popüler kişilerin ihtiyaçlarını karşılayan araçlardan biri olarak kullanılmaktadır (Şanlıer, 2008: 33).

İktidar ve güç ilişkilerinin yeniden kurulduğu bir mecra olarak medya, aynı zamanda söylemlerin oluşumunda rol oynayan ideolojilerin, bireyler tarafından içselleştirilmesini de sağlayan önemli bir kaynak olarak işlev görmektedir (Karaçay, 2018: 72). Medya, egemen gücün iktidarının devamını sağlamak için kullandığı dil ve söylem aracılığıyla gerçekliği yeniden kurgulayarak aktarmakta, egemen ideolojilerin toplum tarafından benimsenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda medya, gücü elinde bulunduran toplulukların egemen kılmak istediği fikirlerin sürekli olarak üretilmesini ve egemenliğini güçlü bir zemine dayandırdığı bir alan biçiminde kullanılmaktadır (İnceoğlu ve Çoban, 2014a: 8).

Kısacası dil, egemenlerin düşüncelerini, çeşitli kullanım biçimlerini kamuoyuna farklı tanımlarla gösteren ve sosyal medya kullanıcılarının kullanım

biçimine göre farklılıklar içermektedir (Otan, 2014: 211; Gül, 2018: 9). İnsanların dış dünyayı anlamlandırmak için bir araç olarak kullandığı dil, birtakım değer ve ideolojileri içerisinde barındırmaktadır. Bu anlamda dilin, anlamın üretilmesini ve yapılandırılmasını sağlayan yapısının irdelenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda bireylerin kullandığı dilin içinde bulunduğu koşullara bağlı olarak taşıdığı ve dönüştüğü anlam dili çözümlemek açısından görev üstlenmektedir (Karadeniz, 2020: 11)

2.1.1 Söylem

Medya metinlerinin tabanında yer alan ideolojilerini tanımlamada en önemli işlevler arasında yer alan söylem, çeşitli alanlarda bağlantıları ve içerikleri analiz etmede dile çeşitli anlamlar yüklemektedir. Medya metinleri, siyasi dil, kurum dil ve örgüt dili şeklinde söylemin analiz edildiği dilin kapsamında tanım farklılığı ve söylemin dile kattığı birden çok tarafı ortaya çıkarmaktadır. Söylemin ilgilendiği alanlar, çeşitli gerçeklikler, sözün yarattığı etkiler, güç bağlantıları, enformasyon ve fikir kapsamı gibi düzenli veya düzensiz olanlardır. Bu bağlamda söylem, enformasyon, hâkim kılınmak istenen fikirler ve güç arasındaki bağlantıları açığa çıkarmaktadır (Bozay, 2019: 13).

Van Dijk'e (2010) göre söylem, bireyin günlük yaşantısında kendisine yaşama alanı bulan fiiller veya uygulamalardır (s. 12). Van Dijk'e göre, birey dil sayesinde enformasyonun üretilmesi şeklinde tanımı yapılabilecek olan söylem, ideolojinin sürekli kendini güncel tutmasında ve gün içinde kullanılan tanımlamalarda etkili olan temel başroldür (s. 99). Özetle, sözlü veya yazılı olan içeriklerin gerçekte egemen olan iktidarın toplum üzerinde denetim sağlamak için kullanılan etkili ve önemli bir araç olduğu bilinmelidir. Van Dijk (2010), söylemi denetlemenin sadece bireylerin gerçekleştirebileceği eylemleri kontrol etmek olmadığını, ayrıca başka kullanıcıların düşüncelerini etkileyerek kontrol etme mekanizması olduğunu ifade etmektedir (s. 12-13). Van Dijk, söylemin sadece bir medya içeriğinden ibaret olmadığına vurgu yapmaktadır. Van Dijk (2010), daima bir düşünceye uygunluğu içerisinde bulunarak kendini var eden söylemi denetlemek için temelde düşünceye uygunluğunun denetlendiğini kaydetmektedir (s. 14).

Van Dijk (1995), kitlelerin zihinleri üzerinde denetim kurabilmek için söylemin denetim altında tutulması gerektiğini ifade etmektedir (s. 21-23). Dijk,

bireylerin düşüncelerinin denetlendiğinde davranışlarının ve fikirlerinin de denetlenebileceğini bu bağlamda mevcut egemen gücün kendini sürdürebildiğini ortaya koymaktadır (s. 28).

Söylem sözcüğü, kelime bakımında Latince dilinden gelmektedir. Latince dilinde gidip gelmeler anlamına gelen söylem, uzaklaşma anlamına gelen birçok tanımı içinde barındırmaktadır. Mecaz anlamda söylem, ‘bir konu hakkında’ bağlantı anlamına gelmektedir (Barthes ve Wodak, 1993, 1996: 9, 36).

Belirli bir temel düşünceye dayanmayan ve çeşitli nedenlerle düşüncelere yön veren temeller üzerinde kurulan söylem, uzmanların ilgi odağı olmuştur. Metinlerin içerisinde yer alan tanımlamalar, sözlü olarak karşı tarafa aktarılacak istenen düşünce bireyin yaşamında etkisi yüksek olan bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır (Bozay, 2019: 14). Discourse, dilimize söylem sözcüğü olarak geçiş yapmıştır. Fakat dilimizdeki karşılığı yetersiz kalmıştır. Çünkü discourse kelimesinin kendi dil ailesinde de tek bir manası yoktur. Dil biliminde tek bir cümleden fazla olduğu ifade edilen discourse, yazı ve söz ile kurulan bağlantının şeklidir. Dil sayesinde kalıplara sığdırılan topluma atfedilen bir fikirdir (İnceoğlu, 2012: 23; Erdoğan ve Alemdar, 2010: 295).

Söz kavramı, gündelik yaşamda bireyin bağımsız olamadığı yönetim, gelenek, tarih ve ekonomi alanlarından bağımsız olarak kabul edilemez. Bireyin anlatım ve konuşma biçimi ile bir düzene oturan söylemin, kendi içindeki kuralları ile düzenlerini ortaya çıkarmaktadır (Bozay, 2019: 14). Söylem hakkında ortaya atılan teoriler metin, uygulamalı yaklaşımlarsa bireylerin sözlü iletişimindeki tanım değişimleri şeklinde görülmektedir (Sözen, 2017).

Düşüncelerle ortaya koyulan içeriklerin temellendirildiği bir alan olan söylem, ‘dil’in kabul edilmiş yargıları, söylenen topluluklarıdır’ (İnam, 1999:150). Yani duyguları, düşünceleri, dünyaya ait görüşleri ifade etmek için kullanılan bir dil alışkanlığıdır. Dil bilime ait toplumsal olarak kabul edilen parçalar ile sınırlandırılmayan söylem, toplumsal yaşamla ilgili olan her alanla iç içedir. Ayrıca söz konusu alanların kendilerini tanımladığı ve toplumlarla bağ kurduğu ortamı içine almaktadır (Sözen, 2014: 18; Çoban, 2015: 199). Ayrıca söylemler, dilsel pratiklerin dışında görsel, göstergeyle ilgili olan, davranışsal pratikler gibi diğer ifade etme biçimlerini de içermektedir (Gürses, 2017: 17-18).

Günümüz dünyası, zaman ve mekân kavramının hızla önemini yitirdiği, mücadele ve çekişmelerin yaşandığı, parçalanmışlık ve bölünmüşlüğü artış gösterdiği bir dünyadır. Takış'ın (1999: 5) ifadesi ile 'Eski moda savaşların çok daha iyi kazanmış silahlarla yeniden üretildiği, nesneleri, yönelimleri ve tarafları belirsiz, sınır ihlallerinin yapıldığı ve oyuncuların birbirine karıştığı uyurgezerlik hali bilip bilmeme düzlemindeyiz'. Dünya günümüzde Newton'un belirttiği şekliyle bir süreden ve evrenden oluşmamaktadır. Belirsizliğin, karmaşa kuralının egemen kılındığı anlama biçimine dönüşmüştür (Sözen, 2014: 9). Yüzyılımızın 'söylemi' keşfinden sonra dünya, söylemin önemine vurgu yapan bir dünya halini almıştır (Çelik ve Ekşi, 2008: 100; Sözen, 2014: 9).

Söylem, dilden bağımsız değildir. Dilde bulunan söz konusu tanım bulundurma özelliği dil ile ilgili çözümlemeler ve dilde bulunan tanım karışıklığı yeni bir noktaya ulaşmaktadır. Söyleme ilişkin çözümlemelerde dildeki tartışmalardan söz edilir. Söylem dile düşünce ve tanımlama getirmektedir. Bununla beraber birey, dilde var olan mesajların taşıyıcısı konumundadır. Söyleme ilişkin yürütülen çözümlemelerde ana tema anlam ve gücü yönetimin gücüdür. İktidar tarafından dile gizli mesaj eklenir, söylem ile tartışmalar yapı haline dönüşür (Mcdonell, 1989). Bu bağlamda söylem hiçbir durumda tarafsız olmamakla beraber öznel bir yapının ürünüdür. Söylemin içi boş değildir. Söylemi inşa eden dil, bireyler arasında gündelik yaşamda anlamın üretilip yayılmasını olanaklı kılan araçların arasında yer almaktadır (Doğan, 2015: 11).

İdeolojiyi, düşünceyi, mesajı taşıyan bir araç olarak dil, toplumsal yaşamda var olana açıklık getirmekte ve ideolojilerin ortaya çıkmasında ve dışarıya karşı korunmasında etkili bir görev üstlenmektedir (Devran, 2010: 24-25). Bu anlamda dil, dünyanın anlamlandırılmasını sağlayan bir pratiktir ve temelinde ideolojik bir olgudur. Bu açıdan ele alındığında dil ve dili oluşturan sözcükler tarafsız değildir. Cümleleri oluşturan her bir kelime bir mesaj veya iktidarın bir söylemini taşımaktadır (Gürses, 2017: 17). Dolayısıyla dil pratikleri olarak ortaya çıkan söylemler, dile getirilmiş ideolojik kökenli düşüncelerin mantıksal bir yapı içinde birbirleriyle ilişkilendirilip, bir konu çevresinde oluşturdıkları bütünlükleri temsil etmektedir (İnam, 1999: 150).

Söylem, dilin tarafsız olgularını açıklamaz, gündelik yaşamın bilgileridir. Dilde yer alan bu tartışmalar, kimlerin ve nasıl mesajlar vereceğine etki etmektedir.

Söylem analizleri ile araştırmalarda nasıl ve kimlerin kuralları ile oluşturulduğu inceleme alanına girmektedir. Söylem analizi yaklaşımı, dilin ve kuralların belirginliğinin sözlü uğraşı ile mümkün olacağını ifade etmektedir. Lakin metin alanı üzerinde uğraşmaktan öteye geçerek anlamlar, ideolojiler ve düşüncelerin de ortaya çıkarılması noktasında bir süreç izlemektedir. Bu yaklaşımda metnin yeterli bir bilişsel olaya hâkim olamadığı yer de dili kullananların zihninde oluşan anlamların etkin özelliğini ortaya çıkarmaktadır (Baran, 2009: 88).

Kişilerin zihinsel ve fikri üretimlerinin oturduğu ana düzlem, birçok dinamiğin kesişimi olan söylemdir. Söylem, belli bir bağlam içerisinde bilincin ve çevre şartlarının dille kurduğu etkileşimin bir ürünü olarak var olur. İnsan bilinci içine doğduğu toplumsal şartlar ve barındırdığı temel duygu kümelerinin yaşadığı pratikten de etkilenecek bir reaksiyon ortaya koyar. Bir odak noktasında toplanan reaksiyon hayatı anlamaya ve pratiği şekillendirmeye dönük bir söylem olarak somutlaşır (Aktaran Yaşaroğlu, 2021: 27).

Bireyi diğer canlılardan ayıran en temel özelliklerden biri dildir (Özkan, 2009: 9). İnsanlar varoluşlarından bu yana tüm yaşamını, evreni dili aracılığı ile sorgulamış ve yaşamını sürdürmek için ihtiyaç duyduğu bilgi ve tecrübeleri edinmiştir (Kılıç, 2002: 9). Dil, bireyin ‘birey’ olarak kabul edilmesinde becerilerini ve diğer birçok özelliğinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Aksan, 2003: 10). Bir başka haliyle dil; bireylerin hayatını ve çevresinde yaşananları anlamlandırmak için gerekli bilgi ve deneyimi sağlayan, insanın içindeki duygulanmaların ve düşüncelerin söz kalıpları içinde şekillenmesine ve insanların birbirleriyle anlaşmalarına yardımcı olan bir işaretler sistemidir. Söz konusu simgeler, düzenin oluşma şekli, tarafsızlık ve isim bağlantısının nasıl oluştuğunu ise dil üzerine yapılan çalışmaların temelini oluşturmaktadır (Karadeniz, 2020: 11).

İnsanlığın konuştuğu dile olan merakı, dil konusunda zihin yoruşu ilk çağlardan itibaren günümüze gelinceye kadar var olmuştur. Dil üzerine düşünenler, dilin mi insanı var kıldığı, insanın mı dili oluşturduğu tarzı soruların yanı sıra, düşüncenin mi dil içerisinde üretildiği, yoksa dilin mi düşünce içerisinde yapıldığı gibi sorulara da farklı düşünsel şeritlerde farklı yanıtlar aramışlardır. (Güngör, 2013: 199). Bu bağlamda söz öbeklerinin kuvveti, herhangi bir zorluk tanımadan dünyadaki varlıkların tasarımını yapmak için tarihi süreç içinde her

döneme, inanca, dile göre farklılıklara neden kılmaktadır (Külebi, 1987: 21; Kıran ve Kıran, 2002: 23).

Dil, düşünölemeyecek kadar çok yönlü ve bazı sırları halen çözülmemiş bir düşünce konusu olmasına rağmen, 20. yüzyılla birlikte dili bilimsel bir söylemle terimleştirme çalışmaları sonucunda dil, bir bilim dalı olarak bilim sahasına girmiştir (Erkal, 1997: 7). Dil konusunu belli ilkelere ve kurallara uygun, düzenli bir biçimde inceleyen bilim dalı, dil bilimidir. Dil biliminin ortaya çıkışı ise eski çağlardan günümüze değin süregelen dil çalışmalarının ‘var olanı ve olması’ gerekeni anlama çalışmalarına, doğruyu arama ve bilgiye varma çabalarına dayanmaktadır (Külebi, 1987: 21). Ancak sınırlarının çizilmesi 20. yüzyılda İsviçreli dil bilimci F. de Saussure’ün dil bilimin sınırlarını belirlemesi ve hangi doğrultularda ilerlemesi gerektiğini göstermesi sonucunda netlik kazanmıştır (Aydın, 2007: 13). Saussure, dilin başlıca özelliklerine, iyice anlaşılmamış çeşitli yönlerine, sorunlarına sağlam delillerle çözüm getirerek dile yönelik bakış açlarına yeni bir boyut kazandırmıştır (Erkal, 1997: 9).

Dil bilim, Saussure’le birlikte bilim öncesine ait birtakım belirleme ve sınıflandırmaları bir yana atarak nesnesini yeniden tanımlamış ve nesnesinin bütün görünümelerini yeni bir anlayışla belirleyip aydınlatmayı denemiştir (Aydın, 2007: 9). Dolayısıyla dilin bir bilim olarak ortaya konulmasının başlıca nedenleri, yapısını, dilin seslerini, anlam özelliklerini ve bir başka farklı taraflarını analiz etmek, yeni fikirlerin sınırları içerisinde geliştirecek bilimidir (Ekmekçi, 1987: 30). Dilin düşünceyle, ruhla ilgisi, kaynağı, toplum ve kültürle ilişkileri gibi sorunlar, bu bilim dalının temel konularını oluşturmaktadır (Aksan, 2009: 24). Saussure’le birlikte dilin ayrı bilim dalı olarak inceleme alanı haline gelmesi, ayrıca, dilin analizine ve araştırılmasında farklı bir yön getirmiştir Bu bakış açısı ile birlikte dilin yapısı ve işleyişine yönelik çalışmalar çeşitlilik göstermeye başlamıştır. Bu anlamda dili farklı şekillerde ele alan dil bilim gelenekleri söz konusudur. Bunlar yapısalcı dil bilim geleneği, post-yapısalcılık dil bilim geleneği ve eleştirel dil bilim geleneğidir. Bu bölümde dil bilim çalışmalarının tarihsel gelişim süreci belirtilen üç dil bilim geleneği çerçevesinde aktarılacaktır.

2.1.2 Dil

Söylemin taşıyıcı unsuru dildir. Buradaki geniş anlamıyla hem sözel anlatı biçimine bürünebilen hem yazınsal karakteriyle ön plana çıkabilen hem de jest ve

mimikler yoluyla kendini hissettiren bir dildir. Söylem, kişisel ve toplumsal ilişkilerde etkili bir belirleyendir. Kişisel ve toplumsal süreçlerin iç içe etkileşiminden doğan ve bu süreçleri etkileyen karmaşık bir kimliğe sahiptir. Söylemin taşıyıcısı olan dil din, etnik aidiyet, ideoloji gibi çevre şartlarıyla kuşatılmış ve sınırlandırılmış bir kimlik taşır. Toplumlardaki çeşitlilik arttıkça söylemin giriftliği de artar (Fairclough, 2003: 158).

Dil, toplumlar halinde yaşayan insan için vazgeçilmez bir gereksinimdir. İnsanların karşılıklı olarak birbirini anlamaları, hayatlarına dair kararlar almaları, bilgi ve birikimlerini karşılıklı olarak paylaşabilmeleri dilin sağladığı imkânlarla olabilmektedir. Bu noktadan baktığımızda tarihi tecrübenin nesiller arasında aktarılmasında, tarihsel ve kimliksel bilincin oluşması ve gelişmesinde dilin işlevinin hayati olduğunu görüyoruz. Bilimsel gelişmelerin ortaya çıkmasında ve insanlar arasında paylaşılmasında da dil temel rol sahibidir (Oskay, 2010: 312).

Dil, insan için gerektiğinde bir kenara bırakılabilecek ikinci bir unsur değildir. Çünkü o insanın temel bir ihtiyacını karşılamak üzere doğmuştur. Yukarıda da belirtildiği üzere toplumsal bir varlık olan insan etrafıyla ilişkisini dil yordamıyla kurar. İnsanlar arası iletişimin bir aracı olan dil aslında toplumun ortak malı ve değeridir. Dilin kişiye sunduğu imkânlar aslında toplumun sunduğu imkânlardır ve bu anlamda kişisel bilinci dolaysız olarak etkiler. Dil toplumsal değerleri üretir ve ortaklaştırır (Çoban, 2003: 246).

Dil, ideolojiden soyutlanabilir bir şey değildir. Çünkü yukarıda da izah edilmeye çalışıldığı gibi toplumsal ortak değer olan dil hem etkileme hem de etkilene özelliğine sahiptir. Değişik dini, ekonomik, siyasal ve kültürel öbekleşmelerin yüklemelerine açık kimliğiyle dil hiçbir zaman tarafsız bir karakter arz etmez. Bu anlamda farklı istekle örgütlenmiş yapıların kullandıkları dili kendi söylemleri doğrultusunda revize ettikleri görülür. Toplumdaki güç paylaşımı ve bunun değişik alanlarda ortaya çıkardığı görevdeşlik, etkileşim ve kavgaların dil üzerinden yapıldığını ve dili yapılandırıldığını görüyoruz (Yaşaroğlu, 2021: 28).

Medyada kullanılan dil, haber metinlerine atıfta bulunur. Haberlere atfedilen dil, sayısız farklı anlama gelmektedir. Her haberin sunuluşunda ortaya çıkan çeşitlilik, dilin arkasındaki ideolojik mesajın sınırını ve kullanılabilirliğini ortaya koymaktadır. Ortaya konulmak istenen fikirlerin, kamuoyunda bir düşünceye sebep olması için dilin arkasında yer alan mesajlar ve gücün ve

egemenlerin hâkimiyetinin devamını sağlamaktadır. Dil ile ideolojiler devamlı olarak kendini yeniden üretir. Alıcıya iletilir. Dolayısıyla siyasal ve ekonomik güç devam etmektedir (Bozay, 2019: 18).

2.1.3 İdeoloji Kavramı

Medya metinlerinde dil ve ideoloji arasındaki ilişkiyi ve bu metinlerin ideolojisini anlamak için ideoloji kavramının tanımlanması gerekmektedir. İdeolojik yaklaşım medya metinlerindeki gizli güç, otorite ve hegemonya üçlüsüne ışık tutacaktır. İdeoloji kavramının ilk kez Fransız Devrimi ile beraber kullanıldığı görülmektedir. (Bozay, 2019: 15).

Stuart Hall ideolojileri dili, kavramları, kategorileri, zihinsel imgeleri ve temsil sistemlerini içeren düşünsel çerçeveler olarak ele almaktadır. Ona göre toplumun çeşitli sosyal gruplarına mensup insanlar bu çerçevelerden düşünür ve toplumun nasıl işlediğini bu açıdan değerlendirirler (Aktaran: Devran, 2010: 21).

İdeoloji, insanların ve toplumların, davranış ve tutumlarını düzenlerken, toplumsal farkındalık ve telaffuz uygulamaları yaratır. Farklı ideolojik yaklaşımlar, toplumsal grupların dilsel pratiklerde ve toplumsal yaşamda konumlandırılmasında etkilidir. İdeolojiler toplulukların tavırlarını yönetir ve yönlendirir. Bu tavır yazılı veya sözlü olarak ifade edilir. Bu açıdan ideolojiler kanı veya fikirleri değerlendiren inanışlardır (Devran, 2010: 19).

Sartori'ye (1969) göre ideoloji, inanç ile bağlantılıysa, genel ideolojik sınıflandırmaların 'inanç sistemleri' olduğu ve ideolojinin daha dar bir anlamda kavramsallaştırıldığı söylenebilir. Ancak ideoloji, bütün bir inanç sisteminin yalnızca politik bir kısmını yansıtmaktadır. İlişkisel anlamda bir politik inanç sistemi, insanların kendilerine yöneldiği bir dizi inançtan oluşan politik alanın kendisidir.

Toplumda kontrol sahibi zümrenin çıkarlarına veya isteklerine hizmet eden ideolojiler, devletin ve siyasi otoritenin imkânlarını kullanarak topluma dayatılır. Bu ideolojilerin halk nezdinde benimsenmesi ile güç sahibi kesimin halk üzerindeki kontrolü doğal düzenin bir parçası haline gelir. Neticesinde bu güç, egemen gücü benimseyen halk tarafından sorgulanamaz hale gelir ve akla aykırı olsa bile mantıklı addedilir. İdeolojilerin kurumlar ve toplumsal uygulamalar üzerinden halkın her kesimine sirayet etmesi bilhassa Antonia Gramsci ve Louis Althusser gibi Marksist kuramcılar tarafından altı çizilen konular arasında yer almıştır (Devran, 2010: 21).

İdeoloji, toplumsal yanılısma, eylemi ima eden bir dizi politik görüş, egemen gücü meşrulaştıran bir dizi düşünce, belli bir toplumsal kesim veya sınıfa ait bir dizi fikir gibi tezatlı manalara sahiptir. İdeoloji, en genel manasıyla hayata dair her şeyin anlam kazandığı bir çerçeve işlevi görür. Bu anlamda her türlü inanca ilişkin güncel söylem biçimleri, cinsiyetler arasındaki güç mücadeleleri ve sınıf konumlarına dayalı kavrayış tarzları ideoloji olarak tanımlanabilir (Turan, 2011: 130).

Hegemonya kavramını kuramsal temellere oturtan Gramsci, ‘bireyler memnun olmadıkları bir toplumsal düzene neden tepki göstermezler’ sorusunun cevabını hegemonya kavramıyla açıklamıştır. Gramsci’ye göre hegemonya, burjuva kesiminin tüm toplum üzerindeki kültürel hâkimiyeti anlamına gelir. Çünkü burjuvazi yalnızca maddi anlamda değil, kültürel anlamda da kontrol sahibidir. Başka bir deyişle yumuşak güçtür (Devran, 2010: 21). Gramsci, hegemonya kavramıyla, var olan düzene ve egemen ideolojiye toplumsal pratikler aracılığıyla rıza oluştuğunu ileri sürmüştür (Aktaran: Akça, 2009: 8).

İdeoloji terimi yaklaşık olarak 224 yıldır insanlık tarihinde yerini alsada etkileri çok daha büyüktür. Her şeyden önce ideoloji savaşlarının en üst düzeyde yaşandığı 20’nci yüzyılda meydana gelen toplumsal ve siyasal dönüşümler gelecek yüzyıllara da damgasını vurmaktadırlar (Karaduman, 2020: 34).

2.2 Nefret Kavramı

Nefret söylemini ortaya çıkarabilmek için ilk önce nefret terimini tanımlamamız gerekmektedir. Nefret İngilizcede ‘hate’ ve ‘hated’, Yunancada ‘kedos’, Fransızca’ da ‘haine’ ve Almancada ‘hassen’ kelimeleri ile ifade edilmektedir. Türkçe’ de ‘nefret’ kelimesi, ‘bir kimsenin kötülüğünü, mutsuzluğunu istemeye yönelik duygu ve tikslenme, tiksinti’ anlamına gelir (Bozay, 2019: 24).

Nefret, insanda potansiyel olarak var olan duygulardan biridir. Değişik zamanlara değişik gerekçelerle ortaya çıkar. Nefret, bir kişi ya da gruptan duyulan korku ve endişeden dolayı tepki olarak ortaya çıkan bir duygudur genel anlamda. Yapısı itibari ile insan tanımadığı, aşına olmadığı şeylere karşı bir savunma duygusu geliştirir. Bu durumda farklı olan genellikle öteki olarak tanımlanır ve sürekli şüphe ile yaklaşılır. Duyulan bu korku ve nefretin değişik ifade kalıpları içerisinde pratiğe aktarıldığında ortaya nefret söylemi çıkar (Karadeniz, 2012: 2).

İnsan nefreti, birine zarar verme isteğine yol açan tutku ve yok etme isteğine yol açan baskı olarak tanımlanırken, eşyaya (nesnelere) duyulan nefret, bir şeyi sevmemek, sevmemek, ortadan kaldırmak, yok etmek istemek olarak tanımlanır (Ataman, 2012: 50-51).

Spinoza, nefreti, dışsal bir nedenin farkına varılmasıyla birlikte gelen bir acı (üzüntü) durumu olarak tanımlamış ancak Darwin, nefretin bir yüz ifadesi değil, öfke biçiminde ifade edilen belirli bir duygu olduğuna dikkat çekmiştir. Hume, sevgi ve nefret gibi duyguların tanımlanamayacağına inanıyordu; çünkü her ikisi de duyguların doğasında var olan yakınlığa indirgenemeyecek duygulardır (Royzman vd., 2004: 4).

Geçmişten günümüze dek ortaya atılan tanımlar göz önüne alındığında nefretin evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımının bulunmadığı görülmektedir. Bu yaklaşımlarda nefret, zamana ve mekâna göre değişen bir kavram, her insanın herhangi bir nesneye, kişiye veya duruma karşı hissettiği bir duygu olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin insan farklı olduğunu düşündüğü ırktan nefret eder, kadın hiddetli kocasından, kimi çocuklar da ders çalışmaktan nefret eder. Bu farklı biçimlerde kendini gösteren nefret örnekleri artırılabilir. Fakat nefret bir ideolojinin parçası haline geldiğinde insanlar hem kendilerini hem de başkalarını o ideolojinin belirlediği bir çerçeveye yerleştirmeye başlar ve nefret bir kimliğin parçası haline geldiğinde o kimlik de artık bu gruptan ayrı olarak değerlendirilemez hale gelir (Çayır, 2010: 48).

Bu noktada nefret duyguları kişi veya gruplarda sadece duygu, tutum ve ön yargı olarak durağan kalabildiği gibi bazı durumlarda davranışa da sıçrayarak söze, şiddete ve suça dönüşebilmektedir (Kehya, 2018: 16).

İnsanlar genel anlamda uyumcu yaklaşıma yatkın olduklarından hayatlarında her şeyin oturmuş olmasını ve her şeyin yerli yerinde durmasını beklerler. Toplum harmonisi içerisinde de hep alışlagelenin sürdürülmesini beklerler. Değişik nedenlerden dolayı bulundukları topluma kitlesel bir giriş olduğunda gelişlerinin ardındaki sebeplere bakılmaksızın tepkiler başlar ve gelen ‘yabancılar’ her türlü kötülüğün kaynağı olarak algılanır (Göker ve Keskin, 2015: 232)

İnsanlar tekten topluma dönüşme yolculuğunda kendinden olanlarla olmayanları ayırdı. Buda toplumsal hayata biz ve öteki kavramını soktu, bu iki kavram insan ilişkilerine bütünlük ve birliği getirirken aynı zamanda ayrımcılık ve

ötekileştirmeyi de getirdi temeli aslen biz ve bizden olmayanlardı. Öteki kavramı ayrımcılık ve ön yargılardan beslenirken beslendiği başka bir nokta insanların içinde yatan koruma ve korunma içgüdüsüdür. Toplum haline geldikten sonra bizden olanı korumak için bizden olmayanlara karşı bu yabancılaşma ayrımcılığın başlangıcı oldu (Ercan, 2020: 15).

Halkta kabul görmeyen sosyal gruplar haberlerde olumsuz ifadelerle servis edilirken, failin ya da asıl aktörün baskın güç olduğu durumlarda daha çok olumlu dil kullanıldığına rastlanmaktadır. Medyada bu amaçla sarf edilen dil içerisinde nefret söyleminin yabancı düşmanlığı, ırkçılık, etnik ayrımcılık gibi kavramlarla ortaya çıkarılıp meşrulaştırıldığı görülmektedir. Milliyetçiliği ve ırkçılığı yeniden ortaya çıkaran medya, bilhassa kriz ve çatışma zamanlarında ‘ötekilere’ karşı ‘nefreti’ kanalize ederek ‘cinnet’ ve ‘linç’ ortamı yaratmaktadır. Doğal olarak bu ortam kabul edilebilir ve olağan bir şekilde özümseiyor (İnceoğlu ve Sözeri, 2012).

2.2.1 Nefret Söylemi

Bu terim medyada ilk defa 1986'da ABD'nin New York eyaletinde bir grup beyaz öğrencinin bir siyahiye ırkçı saldırı düzenlediği haberinin çıkmasıyla sıklıkla kullanılmaya başladı. 90'ların başlarından bu yana bu terim din, ırk ve inancın yanı sıra cinsel yönelim, engellilik ve toplumsal cinsiyet rollerine yönelik saldırıları da kapsayacak şekilde genişledi (Erdem, 2018: 28).

Gündelik hayatımızın pek çok yerinde karşımıza çıksa da nefret söyleminin yaygın olarak kabul edilen tek bir tanımı yoktur. Nefret söyleminin tanımı içeriğe göre değişmektedir. Birçok ülke nefret söyleminin ifade edilmesini yasaklayan kanunlar çıkarmıştır ancak neyin yasak olduğunun tanımında farklılıklar bulunmaktadır. Bu bağlamda, hangi ifade biçimlerinin suç teşkil ettiği konusunda devletlerden devletlere büyük farklılıklar görülmektedir (Doğan, 2015: 4).

Nefret, insanda potansiyel olarak var olan duygulardan biridir. Değişik zamanlara değişik gerekçelerle ortaya çıkar. Nefret, bir kişi ya da gruptan duyulan korku ve endişeden dolayı refleksi olarak ortaya çıkan bir duygudur genel anlamda. Yapısı itibari ile insan tanımadığı, aşına olmadığı şeylere karşı bir savunma duygusu geliştirir. Bu durumda farklı olan genellikle öteki olarak tanımlanır ve sürekli şüphe ile yaklaşılır. Duyulan bu korku ve nefretin değişik ifade kalıpları içerisinde pratiğe aktarıldığında ortaya nefret söylemi çıkar (Karadeniz, 2012: 2).

Değerlendirme kıstası bir kere farklılıklar üzerine inşa edildiğinde bunun kaçınılmaz sonucu olarak ben ve öteki şeklinde ayırım ortaya çıkar. Bu anlamda siyasal organizasyonlardan tutunda medyaya kadar bir kutuplaşma ve ötekileştirme ameliyesi her düzeyde hâkim olur. Öteki sürekli şüphelenilecek ve gözaltında tutulması gereken tehlikelidir. Bir noktadan sonra düşünsel ve politik hayat bu eksen üzerinde organize olmaya başlar. Medyanın değişik bölümlerinde ortaya çıkan ürün ve metinler doğal olarak oluşan bu bölünmüşlük ve nefret dilini yansıtır (Toruk ve Sine, 2012: 352).

Medya dediğimizde nefret söyleminde habercilerin, gazetecilerin ortaya koydukları dilin ne denli önemli olduğu da toplum için gereklidir. Nefret söyleminin yaratılmasında ve yayılmasında yazılı medyanın payı, ürettikleri haber ve metinleri geniş kitlelere ulaştırabilme becerisinden kaynaklanmaktadır (Türknaz, 2021: 62).

Nefret söylemi dilsel bir olgudur. Nefret suçu ve nefret söylemi kavramlarının doğru değerlendirebilmesi için, bu kavramların ana bileşenlerinden nefreti kavramında olduğu gibi, söylem de benzer şekilde ayrı olarak ele alınmalıdır. Söz, kullanıcıların dilinde belirli fikirlere dayandırılan düşünceler bütünüdür (İnceoğlu ve Sözeri, 2012: 23).

Toplumun kendi tarihinden bugüne uzanan yaşam pratikleri, değerleri ve kültürü söylemi biçimlendirirken, söylemin kendisi de bizzat toplumu tasarlar. Söylemin ideolojik gücü ve toplumu oluşturan bireylerin zihinsel şemasını şekillendirme yetisi söylemin önemini öne çıkarmaktadır. Sermaye sahibi medya patronlarının monolitik endüstriler yaratarak bilgi tekelleri oluşturduğu geleneksel kitle iletişiminde, servis edilen medya içeriklerinin söyleniş bağlamı zihinlerin algılama, değerlendirme yöntemlerini şekillendirmektedir. Bu şekillendirme, çoğunlukla söylemin direkt olarak üretilmesiyle sağlandığı gibi, söylemin denetim altına alınmasıyla da gerçekleştirilmektedir (Alçayır, 2015:72).

Nefret söyleminin ana etkenleri ötekileştirme ve ayrımcılıktır. Nefret söyleminin temel bileşenleri, durum ne olursa olsun karşıdaki kişiyi tanımamak, konuşmasına izin vermemek, karşıdaki kişinin kendine özgü özelliklerinin ifade edilmesini baltalamak, karşıdaki kişiyi sönük ve etkisiz hale getirmektir. ‘Nefret söylemi, nefret suçuna giden sürecin çıkış noktası, yani nefret suçunun önünü açan tahammülsüzlüğün ve hoşgörüsüzlüğün dışavurumudur’ (İnceoğlu ve Sözeri,

2012). Aslında nefret söyleminin ana kaynağı toplumsal hoşgörüsüzlük ve ‘ötekine’ katlanamamak olarak ifade edilebilir. Bu ‘öteki’ farklı siyasi görüşlere, farklı ırk ve etnik kökene, farklı cinsel yönelimlere, farklı yaşam tarzlarına veya fiziksel ya da zihinsel farklılıklara sahip herhangi bir birey veya grup olabilir (Erdoğan, 2018: 9).

Post, nefret söylemini ayırt etmek için ‘aşırılık’ kavramını kullansa da, bazı araştırmalar nefret söyleminin mutlaka nefret ya da öfke ifadeleri içermesi gerekmediğini, çoğunlukla normal ve doğal göründüğünü ve bu sebeple de kolayca ayırt edilemediğini öne sürüyor. Ian Law’ın İngiliz medyasındaki etnik azınlıklara yönelik gerçekleştirdiği içerik analizi, incelenen gazetelerde açıkça ırkçı bir dil kullanılmamasına rağmen popüler küçük gazetelerin üçte birinde tanınmış gazetelerin de yarısında olumsuz haberciliğin gözlemlendiğini ortaya çıkardı. Haberlerde etnik azınlıklara ilişkin kısıtlı görüntüler aktarılıyor ve bu görüntüler de olumsuz stereotipiler olarak karşımıza çıkıyor (Conboy, 2007: 178).

Convoy, haber medyasında bariz ırkçılığın bulunmamasının, yapılandırılmış tahrik edici söylemleri tamamen ortadan kaldırmadığını söylemektedir (2007: 168). Adaklı (2013) bu nefreti ‘yapısal nefret’ olarak tanımlıyor. Toplumsal müşterek duygulardan beslenen ve aynı zamanda bunları besleyen, nefretle tanımlanan kodlara doğrudan karşılık gelmediği için görünmez bir nefret türü olarak karşımıza çıkıyor ((Erdoğan, 2018: 10).

Nefret söyleminin demokratik toplumlar üzerindeki olumsuz etkisi birçok şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunun en bariz sonuçlarından biri mağdurların susturulmasıdır. Nefret söylemini ifade eden dil, belirli kesimlere yönelik çeşitli stereotipiler oluşturmakta, bu söylemin tekrarlanması ve yaygınlaştırılmasıyla bu kesimlerin ötekileştirilmesine ve baskının artmasına neden olmaktadır (Sosyal Değişim Derneği, 2012: 9).

Toplumda nefretin çok derin sebepleri vardır. Nefret söylemi ve nefret suçları bu nefretin nedeni değil, çoğunlukla toplumsal problemlerin nahoş bir dışavurumudur. Fakat eski ve yeni medya, toplum içerisinde bu tür söylemi besleyen güçlere eleştirel olmayan bir mecra sağlarsa, nefretin yayılmasından direkt olarak sorumlu olabilirler (Boyle, 2010: 66).

Nefret söylemi birçok biçimde karşımıza çıkıyor. Nefret söylemi oluşturmak için damgalama, stereotipiler, ön yargı ve ayrımcılık gibi araçlar

kullanılıyor. Bu araçlardan bir veya birkaçının kullanılması durumunda nefret söylemi ortaya çıkabilmektedir (Binark ve Bayraktutan, 2013: 86). Nefret söylemi oluşturmak için kullanılan bu araçların kısa bir tartışması konuyu daha da netleştirecektir.

2.2.2 Medya Metinlerinde Söylem

Kökleri insanlık tarihine kadar uzanan iletişim olgusu günümüz dünyasında vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. İnsanlığın varoluşuyla ortaya çıkan bu ihtiyaç, bilgi, tutum ve davranışların kişiden kişiye karşılıklı olarak iletilmesi için belirli araçların ve ortamların kullanılmasını içermektedir (Aziz, 2010: 26).

Başka bir deyişle iletişim, insanların sosyalleşmesinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilginin üretilmesi, iletilmesi ve anlamlandırılması süreci olarak duygu, düşünce, mesaj veya bilgilerin herhangi bir şekilde başka insanlara veya merkezlere iletilmesi ve aktarılması sürecini içerir (Çağlar ve Kılıç, 2011: 3).

Toplumsal ve bireysel düzeyde önemli bir rol oynayan iletişimin ana gayesi diğerlerine tesir edebilmek ve benzer şekilde diğerlerinden etkilenmektir (Gökçe, 2013: 24). İletişimin her zaman bir amacı vardır. Bir toplumun kendi kültürel değerlerini ve teknolojisini yayma gayesiyle diğer toplumlar üzerinde etki göstermek için, bireyler de başkalarını etkilemek, yönlendirmek ve duygu, düşünce ve eylemlerini değiştirmek ya da başkalarının gözünde olumlu bir konum elde etmek amacıyla da iletişim sürecine girer (Gökçe, 2013: 24-25).

Bu bağlamda iletişim, taraflar arasında basit bir süreç değil, belirli bir amaç doğrultusunda yürütülen bilinçli bir etkileşim sürecidir. İletişim olgusunun önemli öğelerinden biri hangi kanallarla, hangi ortamda yapıldığı; yani iletişimin amacına ve hedef kitlenin özelliğine bağlı olarak belirlenen iletişim araçlarıdır (Aziz, 2010: 67).

Toplulukların tarihinde içerisinde insan gücüne daha az bağlı olan araçların dönüşümü ile değişen yeni medya araçları, bu gelişmelerin bir sonucu olarak iletişimi, kitlesel ölçekte gerçekleştirilen bir boyuta taşımıştır. Kitlesel ölçekte iletişime imkân sağlayan bu araçlar ise toplum için olan anlamına gelmektedir. Başka bir ifadeyle kitlesel haber üreten ve yayan kitle iletişim araçları, geleneksel medyanın yazılı araçlarını ve yeni medyanın kişilere sağladığı çevrim içi platformları içermektedir. (Işık, 2002: 15).

Bu kitle iletişim araçları, güçleri ve etkileri sayesinde hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline geldi. Eğitim, gazetecilik, sosyalleşme, isteklendirme, tartışma, diyalog, kültürel gelişim, eğlence, topluma bütünleşen fonksiyonların yanı sıra doğrudan veya başka yollarla ulaşılamayan çok sayıda kişiye çeşitli mesajlar göndermenize olanak sağlar (Solmaz, 2004: 50; Aziz, 2010: 51).

Medya, benzersiz ve güçlü teknolojik yetenekleriyle şimdiye kadar icat edilen en etkili araçlardan biridir. Belirli bakış açılarını ve anlam üretme biçimlerini sürekli tekrarlayarak, iletişim rutinlerini yerleştirerek ve bunları düzenlemede etkili bir rol oynayarak toplumsal gerçekliğin yaratılmasında etkili bir rol oynarlar: sınıf, ırk, kültür, politika, eğitim, cinsiyetin ötesine geçer (Lull, 2001: 88).

Kitlelere aktarılan mesajların, anlam sistemlerinin kurulması ve bu anlam sistemleri ile de egemenlik ilişkilerinin üretilmesi iletişim sayesinde gerçekleşmektedir. Anlamanın inşası ise basit bir şekilde gerçekleşen bir süreç değildir; toplumsal pratikler ile pratiklerin anlamları arasındaki bağlantıyı kurmak, farklı dünya görüşlerinin ve bu görüşlere eklemli çıkarların çatışması, mücadelesi demektir (Dursun, 2013: 25).

Dolayısıyla anlamanın inşa süreci, çeşitli dünya görüşlerini içeren ve çıkarlar doğrultusunda şekillendirilen bir bağlamda ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda medya, günümüz dünyasında rutin toplumsal etkileşim içinde yaratılan ideolojik değerlerin, fikirlerin, düşüncelerin insanlar arasında dolaşıma sokulması ve pekiştirilmesini sağlayan temel bir araç olarak işlev görmektedir. Kitle iletişim araçlarının ideolojik değerleri, fikirleri, düşünceleri izleyicilerin gündelik yaşamı içinde kavranmakta, yorumlanmakta, yaratılmakta ve kullanılmaktadır (Aktaran: Karadeniz 2001: 34).

Bu ideolojik temsiller ise medya metinleri aracılığıyla izleyiciye/okuyucuya/dinleyiciye aktarılmaktadır. Fakat iletişim kanallarında yer alan içeriklerin tamamı sahibinin ya da ideolojik olarak yakın gördüğü grubunun ifadelerini kelimelere yansıtmakta, gerçekliği dilsel pratikler yoluyla yeniden üretmekte ve belirli bir tarzda sunmaktadır (Poyraz, 2002: 17).

Bir başka ifadeyle medya, olayları yeni bir dilde kurgulayarak, anlaşılır hale getirmekte ve ayrıca temsil ettiği ideolojiyi yeniden düzenleyerek kamuoyuna servis etmektedir (Devran, 2010: 2013). Bu yönden bakıldığında medya konularının sunuluş biçimi, kamuoyunun olaylara ve resme nasıl baktığını, yani konuları nasıl

gördüğünü, değerlendirdiğini ve düşündüğünü bildiren mesaj ve bakış açılarını içeren çerçevelerden meydana gelir (Dearing ve Rogers, 1996: 71; Aktaran: Köseadağ ve Ertürk, 2018: 1523). Bu çerçeveler medya metinlerinde oluşturulan söylem aracılığıyla okuyucuya, izleyiciye veyahut dinleyiciye aktarılır. Medyaya kimin erişip kullanabileceğini toplumdaki egemen güç merkezleri kontrol ediyor. Bu, medyaya ve medya ürünlerine atanacak anlamların türünü ve bu anlamların nasıl inşa edileceğini değişen derecelerde etkiler (Erdoğan, 2005: 321).

Bu etki süreci ise ideolojik kökenli söylemler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla sözler, siyasi fikirlerle okunduğunda içeriklerin mevcut hükûmetin kendisini sürdürebilmesinde önemli bir işlev görmektedir (Dursun, 2001: 47). Çünkü açıklayıcısına, muhatabına, neyi açıkladıklarına, nerede açıklandıklarına göre farklılık gösteren söylemler, kendisine atfedilen anlamların değişmesi ile birlikte toplumu yönlendirmede önemli bir işleve sahiptir (Sungur, 2010: 25).

Bu bağlamda ideolojik kökenli bir dil pratiği olarak ortaya çıkan söylemler, toplumdaki egemen sınıfların iktidarlarını oluşturmak, korumak ve meşrulaştırılmasını sağlamak için kullandığı etkili araçlardan biri olarak kullanılmaktadır. Medya metinlerinde üretilen söylemin, dilinin, sunumunun ve içeriğinin kontrol edilmesi kamuoyunu gizli bir biçimde denetim altına alması olarak tanımlanmaktadır (Alp, 2016: 148). Medya önce dünyanın bir resmini çiziyor, sonra hedef kitlesine bu resim hakkında ne düşünmesi gerektiğini dayatmaya çalışıyor. Yani ne düşündüğünüzü, nasıl düşündüğünüzü başkası belirliyor (Solmaz, 2004: 52).

Bu açıdan bakıldığında egemen güç odakları, medya metinlerinde üretilen ve dolaşıma sokulan söylemler aracılığıyla insanların neyi ne kadar bilmeleri, nasıl yorumlamaları gerektiğini belirleyerek zihinlerini, dolayısıyla insanları kontrol etmeye çalışmaktadır (Çakır Berzah, 2007: 39). Dolayısıyla medya, günümüzde büyük sermaye gruplarının ekonomik ve siyasal iktidar mücadelesinin aracı olarak kullanılmaktadır (Bıçakçı, 2001: 117). Bu manada medya, esas olarak, toplumsal evrimin gelişim aşamalarında toplumların kendi içindeki ve aralarındaki ilişkileri koordine etme aracı olacak şekilde fonksiyon üstlenmektedir (Önür, 2002: 100).

Günümüz dünyası teknolojik gelişmelerle beraber dönüşüm ve değişimin yaşandığı toplumların etkileşim araçlarının kısa sürede kendini daime bir adım

öteye taşıyarak bireyin yaşamını günden güne daha fazla etkisi altına almaya başlamıştır (Demir, 2007: 229). Dolayısıyla tüm toplumsal ilişkiler sözlü, yazılı, görsel ve daha birçok biçimde etkileşime geçerek kendini var etmektedir. Günden güne karışık bir yapıya bürünen insanlık, etkileşimin ve insan ilişkisinin yok sayıldığı yerde yok almaya elverişli bir hale gelebilmektedir (Gökçe, 2013: 24). Bu durumun farkında olan yenedünya düzeninin savunucuları yani sermaye sahipleri, kitle iletişim araçlarıyla aktarılan haber ve bilgiler aracılığıyla kitleler üzerinde hâkimiyet kurmaya çalışmaktadır. Bu anlamda egemen güç odakları, düzenlerinin devamı için medyayı bir araç olarak kullanmakta ve bu araçlar ile düzenin devamı doğrultusunda işlenmiş, gerçek görünümü verilmiş çeşitli haber ve bilgileri aktarmaktadır (Demir, 2007: 229-230).

Her medya kuruluşu, gerçekliği kendi yayın politikaları çerçevesinde yeniden üretmekte ve medya bu üretimi sunduğu içeriklerle yaparken, kullandığı en etkili yolu ise söylemi oluşturmaktadır (Yegen, 2013: 6). Bu anlamda söylemlerin kontrolü, egemen güç odakları için ayrı bir önem taşımaktadır. Çünkü medya metinlerinde üretilen söylemler, toplumdaki iktidar sahiplerinin söylemini yeniden üretirken hangi kaynakların kullanılacağına, hangi aktörlerin kamuya sunulacağına, hangi konuların seçileceğine, ne söyleneceğine ve özellikle de nasıl söyleneceğine karar verilerek oluşturulmaktadır (Şeker ve Şeker, 2011: 520).

Bu anlamda insanların ne söylediklerinden çok, nasıl söyledikleri daha çok önem kazanmaktadır (Sözen, 2014: 13). İktidarlar, söylem aracılığıyla tüm toplumsal dokuya yayılmıştır: iktidar ilişkilerinden arınmış ya da kurtarılmış bir bölgeden, yani söylemden, toplumsal hareketten bahsetmek günümüz dünyasında söz konusu değildir (Deveci, 1999: 32).

2.3 Nefret Söyleminin Unsurları

2.3.1 Stereotipiler (Kalıp Yargılar)

Etimolojik olarak stereotipi terimi ‘streos’ (katı, dirençli, sağlam) ve ‘typos’ (karakter, nitelik, tip) sözcüklerinden meydana gelir (Sürvegil, 2008:117). Stereotipiler, belirli bir nesne veya toplum kesimi hakkındaki bilgilerimizdeki eksiklikleri dolduran ve bu konuda karar almayı kolaylaştıran bir dizi ön yargı veya referans olarak zihnimizde yarattığımız görüntülerdir. Bu görüntüler, dış dünyadaki

nesnelerin hakiki nitelikleri kadar aklımızda önemli bir rol oynar (Göregenli, 2012: 23).

Örneğin bir ülkede çok kısa bir süre kalıp, bu kısa sürede edinilen tecrübelerle dayanarak bu ülkenin tembel insanlarla dolu olduğunu ve hiç kalkınamayacağını düşünmek, epeyce az delile dayanan bir görüş ve ön yargıyı belirtir. ‘Tün İrlandalıları pintidir’, ‘Japon halkı akıllıdır’, ‘Tüm gençler kabadır’ gibi ifadeler kalıp yaygı olarak kabul edilir (Ergin, 2015: 70). Gündelik yaşamda insanlar sürekli olarak çok sayıda bilgiye maruz kalmaktadır. Bu bilgi yükünü azaltmak için insanlar, sadece farklı durumları ve nesneleri değil, çevrelerindeki insanları da birden çok ortak özellik çerçevesinde sınıflandırır. Bu sosyal sınıflandırmayla insanlar bağımsız bireyler olarak değil, benzerlik ve farklılıklarına göre sosyal sınıfların üyeleri olarak kabul edilmektedir. Yani bilişsel kolaylık sağlayan bu süreç neticesinde bireyler ‘insan’ olarak değil, ‘erkek’, ‘kadın’, ‘Alevi’, ‘Budist’, ‘yaşlı’ gibi çeşitli şekillerde algılanmakta ve gruplandırılmaktadır (Demirtaş, 2012: 31).

Kalıp görüşler belirli bir grup hakkında edinilen olumlu ve olumsuz bilgilerin derlemesidir. Bu sadeleştirilmiş bilgi başka bir gruba karşı geliştirilmiş tutumu, o grubun üyeleriyle karşılaşıldığında verilecek tepkileri ve onların davranışlarına ilişkin beklentileri tayin etmektedir. Kalıp düşünceler, kişiyi tanıdığı insanlarla ilgili yeni bir bilgi toplama sürecine zorlamak yerine, belirli yatkınlık ve beklentilerden yararlanma fırsatı vererek kişinin işini basitleştirmekte, davranışlarına düzen ve tutarlılık getirmektedir. Kalıp yargılar, yeni karşılaşılan bilgileri veya durumları hızlı bir şekilde kategorize etmemize yardımcı olan sadeleştirmeler ve genelleyici yargılardır; bu da konular, durumlar, olaylar veya şahıslar hakkında doğru olmayan sonuçlara varılmasına yol açabilir (Kağıtçıbaşı, 1985: 102-103).

Kavramı bugünkü manasıyla ilk defa kullanan Walter Lippmann'a (1922) göre kalıp yargılar, toplumsal sınıfları temsil eden ‘zihindeki görüntülere’ benzetilir (Aktaran: Güranlıoğlu, 2014: 11). Bu bağlamda stereotipiler, belirli bir nesne veya grup hakkındaki bilgilerimizdeki boşlukları dolduran, dolayısıyla ona ilişkin niyetlerimizi şekillendiren, önceden oluşturulmuş bir dizi izlenim veya referans olarak zihnimizde yaratılan görüntüler olarak ortaya çıkar (Göregenli, 2012a: 23).

Kavramı bugünkü manasıyla ilk defa kullanan Walter Lippmann'a (1922) göre kalıp yargılar, toplumsal sınıfları temsil eden 'zihindeki görüntülere' benzetilir (Aktaran: Güranlioğlu, 2014: 11). Bu bağlamda stereotipiler, belirli bir nesne veya grup hakkındaki bilgilerimizdeki boşlukları dolduran, dolayısıyla ona ilişkin niyetlerimizi şekillendiren, önceden oluşturulmuş bir dizi izlenim veya referans olarak zihnimizde yaratılan görüntüler olarak ortaya çıkar (Göregenli, 2012a: 23).

Stereotipiler, insanların başkalarına ilişkin çıkarımlar yapmasına yardımcı olan 'hazır düşünce' kalıpları yaratır (Gül, 2018: 32). Bu önceden belirlenmiş düşünce kalıpları, yeni bir olgu, obje ya da grupla karşılaştığımızda, bunları gerçek nitelikleri yerine görüntülerin zihnimizde uyandırdığı düşünce eğilimlerine göre değerlendirmemize yardımcı olur (Karaçay, 2018: 58).

Kalıp yargılar, kişileri ya da grupları konumlandığımız 'kategorilere' atıfta bulunur ve diğer insanları veya grupları tanımlamak için kullanılan basitleştirilmiş tanımlayıcı kategorileri karakterize eder. Genellikle stereotiplerden çoğunlukla etkilenen gruplar; yaş, cinsiyet, meslek sınıfları, azınlıklar ve etnik kökenlerdir (Bilgin, 2003: 367).

Toplumsal cinsiyet stereotipleri toplumun kadın ve erkek rollerine ilişkin beklentilerini şekillendirir. Erkek ve kadın davranışları bu forma göre tanımlanır. Geleneksel cinsiyet rollerine göre erkekler ve kadınlar öncelikli bazı sorumluluklar taşırlar. Kadınların evde çalışması, çocuklara bakması, bakıcı ve koruyucu rolünü üstlenmesi önemli olduğu gibi aile hayatında da kadınların bir arada tutan ve fedakârlık yapan haline gelmesi önemlidir. Erkekler ise aile ve iş ortamlarında merkezi otoriteyi ve yüksek komutayı temsil ediyor. Her zaman güçlüdür ve ailesinin maddi ihtiyaçlarını karşılar. Biçilmiş roller stereotipiler yaratır. Ayrımcılık, rol oluşumu ve ardından stereotiplerin davranışa dönüştürülmesi yoluyla gerçekleşir. Stereotipiler, kafamızdaki fikirleri basitleştiren bir dizi zihinsel süreçtir (Tezcan, 1974: 11).

2.3.2 Ön yargılar

Ön yargı, bir kesimin (din, etnik köken, cinsel yönelim vb.) tamamına veya belirli bir kişiye grup üyeliği nedeniyle gösterilen yanlış, değişmez ve genelleyici negatif tutumdur (Aktaran: Gürkaynak, 2012). Toplumun farklı kesimlerinden insanlar, medyanın, eğitim sisteminin, iş yaşamının, kültür ve çevrenin tesiriyle,

belli kişilere karşı olumsuz düşünce ve ön yargılar geliştirebilmektedir (Gül, 2018: 30).

Ön yargılar ve kalıp yargılar nefret söyleminin ifade edilmesine yol açmaktadır. Kalıp yargı ve ön yargı kavramları benzer olsa da işlev yönüyle ve tanım olarak farklıdırlar. Kalıp yargı, bir grup ile ilgili değişmez bir zihinsel imaj olarak tanımlanır. Ön yargı ise sırf o grubun üyesi oldukları için belirli bir grubun üyelerine karşı duyulan olumsuz tutumdur (Sürgevil, 2008: 117). Ön yargı, başkalarını grup üyeliğine göre yargılayan olumsuz bir tutumdur. Bunlar belirli bir dış grup hakkında olumsuz, keyfi görüşler olduğu için çok önceden ortaya atılmış, olgunlaşmamış ve delillerden önce belirlenmişlerdir (Ergin, 2015: 64).

Ön yargı eğer bir toplumda artış gösterir ise, o toplumda biz ve onlar ayrımı ortaya çıkarak; öteki olarak görülen grup, olumsuz yargılarla iletişimi azaltır ve bu durum kuşaktan kuşağa seyir gösterir (Çuhadar, 2018).

Bunun neticesinde kalıp yargılar kırılması zor ön yargılar ve peşim hükümler ile toplumda hâkim fikirler olarak ortaya çıkıyor. Esas olarak değişmeyen ve sabit yargılardan oluşan ön yargı, toplumsal yaşamın her alanına yayılarak gruplar arasındaki ayrım ve mesafeyi artırmaktadır. Ön yargılar ve kalıp yargılar, insan olmaları nedeniyle birbirine denk olması gereken insanları ‘öteki’, ‘diğeri’ gibi genellemelerle ve gruplandırmalarla sınırlamaktadır (Gül, 2018: 30). Örneğin LGBT+ bireylere karşı duyulmakta olan ön yargı; başta bu tercihlerin başka ülkelerden öğrenildiği yönünde başlayarak, daha sonra LGBT üyesi insanları dışlamaya yönelik ilerlemeler ve hatta saldırılara kadar varılmıştır. Ön yargılı bireyler ayrımcılığı körükleyerek, toplumda çatışmaya sebep olurlar (Karaman, 2016).

Göregenli, ön yargının eyleme dönüşmesiyle ayrımcılığın ortaya çıktığını, ayrımcılığı yayan şeyin ise farklılığı algılama biçimimiz, bazı özelliklerin diğerlerinden daha iyi olduğu inancı, hükûmetin her düzeydeki 'farklılıklara' yaklaşımı, çoğunluğa ait olmayan insanlara karşı tutumlar gibi etmenler olduğunu savunuyor. Dolayısıyla manevi dünyamızın otoriter ve standart olduğunu, mevcut hiyerarşik yapının doğal olduğu düşüncesiyle oluştuğunu görüyoruz. Bu yüzden de ‘Aşağı’, ‘ayrıcalıksız’ ve daha az güçlü gruplara karşı ön yargı ve ayrımcılığın yayıldığını ve kanıksanmadığını ileri sürmüştür (Göregenli, 2012a: 22-23).

Ön yargı sadece dış gruplara yönelik olumsuz tutumlar için kullanılan bir terim değildir. Etnosentrizm, iç grubun tüm dış gruplardan yüce olduğu inancı olarak tanımlanır. İç gruba yönelik bu aşırı pozitif tavır, iç grup üyelerinin birey olarak tanınmadan önce olumlu nitelendirilmesine de yol açabilir (Taylor, Peplau, Sears, s.182; Aktaran: Alçayır, 2015: 57).

Göregenli, hiyerarşik olarak örgütlenmiş toplumlarda güç sistemlerinin ve insanlar arasındaki ilişkilerin güç ilkesine göre tanımlanıp uygulandığını, kimin toplum katmanlarının hangi aşamasında olacağı konusunda bir tür uzlaşma oluştuğunu savunuyor ve günlük yaşamda bu yapının bireyler nezdinde normalleştirildiğini öne sürmüştür (Göregenli, 2012: 22-23).

Dijk (1995: 22-23), ‘ön yargıya bilişsel bir süreç olarak bakar, ön yargı dilinin anlamı, işlevi ve alaka düzeyi sosyal bağlama bağlıdır. Diğer gerçekler ve koşullar da dikkate alınmalıdır hâkimiyet gibi daha iyi bir anlayış sağlamak için ön yargılı söylemlere bakarken çoğunluğu ve etnik gruplar arası rolü’ demiştir.

2.3.3 Ayrımcılık

Ayrımcılık, dünyanın çeşitli bölgelerinde olağan hale gelmiş, bu sebeple doğallaşmış, hiç kimsenin direkt olarak mesuliyetini almaya yanaşmadığı, bir taraftan ‘kötü’ olarak kabul edilen, ancak herkese uzakta olup biten, ‘başkalarının’, ‘başkaları’ hakkındaki görüşleri veya eylemlerinden mi ibarettir? Türkiye’de ayrımcılıktan bahsedildiğinde akla gelen olgular, şahıslar, gruplar, kanıtlar ve isyanlar üzerine düşündüğümüzde, nüfusun çoğunluğunun ayrımcılıkla direkt olarak, tamamının ise dolaylı ilişkisi olduğu görülmektedir (Göregenli, 2017: 4).

Ayrımcılık, bir gruba diğerinden farklı davranmak, ayrımcılığa uğrayan grup üyelerinin önemli haklarını kısıtlamak veya engellemek anlamına gelir. (Atalay, 2009: 13) Ayrımcılık, bireylerin veya grupların ırkçı saldırılara, kadına yönelik şiddete, homofobik ve yabancı düşmanı nefret suçlarına ve diğer şiddet olaylarına karşı adil koruma yasalarından faydalanmalarının engellenmesini kapsar. Ayrımcılık, Birleşmiş Milletler ve Avrupa İnsan Hakları Mekanizmaları tarafından kabul edilen insan hakları sözleşmeleri tarafından kesinlikle yasak kabul edilen olgulardandır (Ataman, 2012: 66-67).

Ayrımcılık, hâkim ideolojiler ve hâkim ideolojileri savunan egemen gruplar nedeniyle sözlü veya yazılı olarak meydana gelir (Çınar, 2013: 141). Ülkemizde nefret söylemi ve bu söylemlerin siyasi bir tecellisi olarak ayrımcılık, sosyal hayata

kök salmış sosyal bir olgudur. Farklı etnik kimliğe, dine ve kültürel anlayışa sahip, farklı toplumsal sınıflara mensup kişiler arasında azınlıklara yönelik nefret söylemi ve ayrımcılık medeniyet tarihiyle yaşıttır (Tahmaz, 2012: 189-190).

Ayrımcılık ve sonrasında ortaya çıkan nefret söyleminde de bu görüş hâkimdir; içerisinde doğup yaşanılan yapının hâkim ideolojisini ve kültürünü bünyesine alan birey; etnik, ırk, din, cins ve cinsel yönelim gibi farklılıkları olan grupları kendinden aşağıda görmekte ve onlardan saygı beklemektedir. Ülkeler nefret söylemi ve nefret suçunun ön koşulu olan ayrımcılık ve hoşgörüsüzlükle mücadelede evrensel ilke ve değerler tayin eden, bölgesel ve uluslararası standartlar getiren antlaşma, sözleşme ve yasalara taraf olarak etkin ve işbirlikçi yöntemler izlemektedirler. Kabul edilen ulusal yasalar da çoğunlukla bu sözleşmelerin çizdiği çerçeve, sunduğu kavramsal şema ve yöntem içerisinde oluşturulmaktadır (Korkusuz, 2021: 68).

Ayrımcılık, insanların kamusal veya özel hayatında eşitliğe dayalı insan haklarının hüküm sürmesini, kişilerin bu haklardan faydalanmasını ve kullanılmasını dışlayan ayrımcılık esasına dayanan ve bu hakları baltalamayı amaçlayan veya bu sonucu doğuran herhangi bir ayırım, hariç tutma, sınırlama, sınırlama veya önceliklendirme anlamına gelir. Ayrıca, ayrımcı taciz, engellilik, din, inanç vb. nedenlerle başkalarına karşı ayrımcılık yapılmasına yönelik emirler, bir kişi veya kuruluştan, düzenlemeden, standarttan veya uygulamadan kaynaklanan dezavantajların ortadan kaldırılmasına yönelik uygun adımların atılmaması da mevcut bir ayrımcılık biçimi olarak değerlendirilmektedir. Ayrımcılık yaşağının ihlali kasıt gerektirmez ve belirli bir grup üzerinde orantısız ve olumsuz sonuçlar yaratan müşterek bir politika veya önlemin benimsenmemesi de ayrımcılık teşkil eder (Karan, 2013: 98).

Ayrımcılık, kişisel seviyede bir tavır ve davranış şekli olarak ortaya çıkar ancak bu bireyin tutumu da diğer tüm tutum ve davranışlar gibi yaşadığı sosyal çevre tarafından şekillenmektedir. Topluluk halinde yaşama sürecinde temelde tarihi olan tüm toplumlar, kurallar ve kurumlar gibi egemen ideolojilerin etkisi altında şekillenmekte, bireylerin ve toplumun tüm süreçleri bu tarihsel toplumsal arka plandan etkilenmektedir (Göregenli, 2013c: 39).

2.4 Nefret Söyleminin Çeşitleri

Nefret söylemi, toplum içerisinde kendini ‘biz’ olarak konumlandıran baskın grupların ‘biz’in dışında korumasız ve azınlıkta kalan gruplara karşı yönlendirdikleri ifade biçimleridir. Nefret söyleminin ortaya çıkmasında biz olarak görülenden farklı kişilere karşı oluşturulan olumsuz etiketler, kalıp yargılar, ön yargılar ve ayrımcı uygulamalar önemli rol oynamaktadır. Toplum içerisinde baskın güçler veya çoğunluk tarafından sürekli olarak yeniden üretilen nefret söylemi, farklı yer ve zaman dilimlerinde farklı kişi veya grupları hedef almaktadır. Bu bağlamda nefret söyleminin temel amacı toplum içerisinde hedef alınan grupları incitmek, insanlıktan çıkarmak, taciz etmek, zayıflatmak, aşağılamak veya mağdur etmek, onlara karşı duyarsızlığı ve vahşeti körüklemektir (Cohen-Almagor, 2018: 672).

Nefret söylemi, hedef kitleler göz önüne alındığında oldukça çeşitli ve karmaşık bir yapı sergilemektedir. Çünkü nefret söylemi zamana ve mekâna göre değişebildiği gibi toplumdan topluma, hatta kişiden kişiye bile değişebilmektedir. Nefret söylemine hedef olan gruplar, sosyal-ekonomik konum veya toplumsal sınıflar (işçiler, köylüler, yoksullar vb.), fiziksel özellikleri (kilolu, esmer, sarışın, kısa, uzun, güzel, çirkin vb.) barındıranlardır. Ayrıca çeşitli hastalıklardan dertli olanlar (AİDS, cüzzam, verem vb.), farklı şive ve ağız yapısına sahip olanlar, farklı kültürel ve inanç temsilleri kullananlar (giyim, aksesuarlar) ya da yaş grupları olabilir. Nefret söyleminin kapsadığı alanın büyüklüğü hedef grupların belirli bir çerçeve içerisinde tanımlanmasını zorlaştırmaktadır (Doğan, 2015: 26).

Nefretin yayılması ve kabulü toplumdaki azınlıklara yönelik duygudaşlığın zayıflamasına yol açarak ayrımcılığın, istismarın ve çeşitli şiddet eylemlerinin meşrulaştırılmasına elverişli bir ortam yaratabilir (Isasi ve Juanatey, 2016: 7).

Medya, nefret söyleminin yeniden üretildiği ve dolaşıma sokulduğu bir mecra olarak bu söylem türünün yaygınlaştırılmasında ve toplum tarafından içselleştirilmesinde kilit bir rol üstlenmektedir. Toplum içerisindeki güçlü çıkar grupları ve aktörlerin hâkimiyeti altında olan medya, bu güçlü çıkar grupları ve aktörlerin çıkarları doğrultusunda dile anlam yüklemekte ve söylemler aracılığı ile ideolojik temelli fikirlerinin geniş kitlelere aktarılmasını sağlamaktadır. Toplum içerisindeki güçlü çıkar grupları ve aktörlerin iktidarlarının devamını sağlamak için kullandığı bir araç olarak söylem, ‘gerçekliği yeniden inşa eden ve dünyayı

anlamak için ortak bir yol sağlayan inanç, pratik ve bilgi bütününe kapsamaktadır' (McCloskey, 2008: 24).

2.4.1 Irk Temelli Nefret Söylemleri

Bu söylemlerin kökenlerinin tarihi olaylara ve bunların altında yatan milliyetçi duygulara dayandığını savunulabilir. Yabancılarla, göçmenlere ve etnik gruplara yönelik düşmanlığı içeren nefret söyleminin kökeni ırkçılığa dayanmaktadır (Çoban, 2013: 199).

İnsanları yalnızca etnik kökenlerine veya ırklarına göre ayırtmak ve onlara bu şekilde davranmak ırka dayalı nefret söylemi için uygun bir ortam oluşturur. Belirli bir ırkın azınlık durumunda olmasından dolayı diğerlerinin istifade ettiği haklardan yoksun bırakılması nefret suçudur. Bir ırka mensup bireylere ve gruplara karşı nefretin ortaya konması veya başkalarının bu konuda teşvik edilmesi, ırkçı nefret söylemi meydana getirir (Aktaran: Şahinkaya, 2016).

İrkçi ifadenin tesir alanı ve kapsamı çok geniş olduğu için nefret söylemin suç teşkil etme ihtimalinin en yüksek olduğu söylemler ırkçılık temelli söylemlerdir (Yazıcı, 2016). Şahinkaya'nın Van Dijk'ten aktardığı şekliyle ırk kökenli nefret söyleminde bireylerin doğuştan gelen çeşitli özellikleri 'ötekileştirme' nedeni olarak algılanmakta ve bu özellikler istenmeyen davranışlar ile ilişkilendirilmektedir.

Hem Türkiye'de hem de dünyada ekonomik sebeplerle ortaya çıkarılmış emsallerinde çokça karşılaşıldığı üzere bu nefret söylemi türü de ırkçılık ile yayılmıştır. Bu nefret söylemi, toplumun farklı etnikten gelen gruplarını korkunun, endişenin ve kaygının kökeni olarak görmekte ve 'düşman' ilan etmektedir (Binark-Çomu, 2011).

Hrant Dink Vakfı'nın "Medyada Nefret Söylemi İzleme Raporu Eylül-Aralık 2017" verilerine göre, medyada farklı gruplara yönelik nefret söylemi, aşağılayıcı ve hakaret içeren ifadelerle kullanılmaktadır. Etnik kökeni farklı öğeler, suç unsurları, hakaret ve ötekileştiren kalıplar ile bir arada tutularak ayrımcılığa yol açan bir algı üretilmektedir. Kürt sorununu terör eylemleri ve PKK ile özdeşleştirerek, Kürtler hakkında 'cani', 'hain', 'kalleş', 'çapulcu', 'dağdan inenler' gibi, slogan şeklinde ve 'korkunç' mesajı veren kalıp yargılar kullanılmaktadır.

Etnisite ve ırka dayanan nefret söylemi aşırı milliyetçi ideolojiye dayanmaktadır ve tarihin trajik olaylarıyla da desteklenmektedir. Bu bağlamda Türkiye'de en çok tartışılan konular olan Ermeniler ve Kürtler konuları çeşitli sosyal

medya platformlarında da kendine yer buldu. Geleneksel medyanın topluma kattığı "biz" ve "ötekiler" kavramları sosyal medyada da kendine yer buluyor ve bu kavramlar sosyal medyada kullanıcıların onay ve geri bildirim mekanizmaları ile yeniden ortaya çıkarılmaktadır (Gidişoğlu ve Rızvanoğlu, 2011: 239).

Bir ülkede yaşayan azınlık halklar ve toplumun tüm kesimleri baskın olan etnik kesimin baskısı altındadır. Kontrolü elinde bulunduran ırktan olan bireyler hayatlarının tamamında eğitim kurumları ve medya kanalıyla milliyetçi bir eğitimle yetiştirilmektedir (İnceoğlu ve Çoban, 2014: 68).

Nefret söylemi toplumda kalıp yargılar neticesinde meydana gelir ve medya yoluyla devamlı olarak yeniden ortaya çıkarılır. Bunun bir örneği son yıllarda Türkiye'de yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik duyulan nefrettir. Hrant Dink Vakfı tarafından yayınlanan “Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi Araştırması 2017 yılı Mayıs-Ağustos” isimli raporda yer alan verilere göre, en fazla en çok hedef alınanların Yahudiler ve Suriyeliler olduğu görülmektedir. Suriyeli mülteciler medyada düzenli olarak cinayet, hırsızlık, taciz vb. suçlarla anıldı.

2.4.2 Din Temelli Nefret Söylemleri

Diğer ırklardan insanlara yönelik ayrımcılığın yanı sıra, farklı inanç ve mezheplere sahip kişiler de 'azınlık' haline gelerek toplumda ötekileştirilir. Weber, insanların bir dine veya inanca mensup olmaları ya da olmamalarına karşı ortaya çıkan hoşgörüsüzlüğün yarattığı nefret söylemini, din ve inanç saikli nefret söylemi olarak adlandırır. İnanç yönünden farklılıklar üzerinden insanların tahrik edilmesi hâlihazırda önemli problemlerin sebebi olayı sürdürmektedir (Aktaran: Şahinkaya, 2016: 10).

Din ve inanca dayanan nefret söylemi, toplumdaki baskın din ve inançların dışında kalanlara karşı ortaya çıkmaktadır. Hem ülkemizde hem de küresel çapta bu durumun çok sayıda örneğine rastlamak mümkündür. 11 Eylül neticesinde Müslümanlara karşı sergilenen tutum ve davranışlar buna örnek verilebilir. Benzer şekilde Yahudilere karşı duyulan nefret ve antisemitizm de inanç eksenli nefret söylemi bağlamında çok örneği bulunan bir konu olarak örnek gösterilebilir. (Alçayır, 2015: 73).

Bianet'in yayımladığı “Nefret söyleminin nefret suçuna dönüşmesi” başlıklı yazıya göre, inanç saikli nefret söylemi Türkiye'de İslam harici dinler için üretildiği gibi Alevilik başta olmak üzere tüm mezhepler için de üretilmektedir.

Türkiye'nin geçmişi nefret söyleminin nefret suçuna dönüştüğü çok sayıda örnekler barındırır. Sivas ve Kahramanmaraş olayları, Malatya Zirve Yayınevi'ne düzenlenen baskın nefret söyleminin nefret suçuna dönüştüğü örneklerdir (Yılmaz, 2013: 51).

Din, bireylerin kendilerini sosyal yapı ve toplum içerisinde tanımlamalarına ve konumlandırmalarına olanak tanıyabileceği gibi, sosyal entegrasyon için de bir araç olabilmektedir. Fakat din, “başkalarına” yönelik görüş ve tutumları da belirleyebilir. Yani dini kimlik yapıları bir yandan “biz” ve “aidiyet” kurgularını yaratırken, diğer yandan da “ötekiler”i inşa edebilmektedir (Doğan, 2015: 37).

Medyada yaygın olarak Alevilere, Ermenilere ve Yahudilere karşı çeşitli şekillerde kurgulanan ve yayılan inanç temelli ve mezhepsel nefret söyleminin yer aldığı gözlemlenmektedir (Yılmaz, 2013: 51).

2.4.3 Siyasal Temelli Nefret Söylemi

Nefret söylemi, siyasi boyutu nedeniyle demokratik mücadelenin yenilgiye uğrattığı tüm gerici fikir ve teorileri yeniden canlandırmayı, dolayısıyla demokratik mücadelenin kazanımlarını yok etmeyi amaçlayan bir konuşmadır. Dolayısıyla nefret söyleminin demokratik düzeni bozduğu ve yozlaştırdığı söylenebilir (Alğan ve Şensever, 2010).

Siyasi temelli nefret söylemi kimi zaman bir ideolojinin tümünü, kimi zaman da sadece bir veya birkaç siyasi partiyi veya çok daha küçük grupları hedef alabilmektedir. Bilhassa siyasi mücadeleler kapsamında parti başkanlarına, üst düzey yöneticilerine veya mecliste yürütülen çalışmalar sırasında partilere, muhalefete, onların seçmen tabanına veya siyasi liderlerine ve kadrolarına yönelik nefret söylemi bu kategoride değerlendirilebilir (Binark ve Çomu: 2011).

Bu tür nefret söylemi, bazen bireyler tarafından siyasi gerekçelerle işlenen nefret suçlarına dönüşebilmektedir. Siyasi nefret söylemi çoğu zaman milliyetçi ideolojilerle güçlenir ve karşıt fikirleri savunanlar kolaylıkla vatan haini ilan edilebildiği gibi bu kişilere yönelik nefret suçları ve linç girişimleri de gerçekleşebilmektedir (Alçayır, 2015: 70).

Kullanıcıların sosyal ağlarda veya haber sitelerinde paylaştığı çeşitli görüşler çoğunlukla birbirlerine hakaret içermektedir. Siyasi nefret söylemi bazı zamanlar mizah amacıyla üretilse de her yaştan, cinsiyetten ve statüden insanlar tarafından özümсенir ve paylaşılır (Taş, 2017: 65).

Nefret söyleminin ana uygulamalarından biri ötekileştirmedir. Öteki olanı oluşturmada ve ötekileştirmede öncelikle ideolojik yapılar ve güç ilişkileri olmak üzere sosyal hayat, politik, ekonomik ve kültürel alanlar da önemli rol oynamaktadır. Başka bir deyişle ötekileştirme sadece kimlik temelli değil farklılık temelli de üretilebilir. Toplumsal yaşamda ana akım düşüncenin dışında kalanlar da toplumsal alandan dışlanmakta ve ötekileştirilmektedir (İnceoğlu-Çoban: 2014: 55).

Gündelik yaşamda kullanılan vazgeçilmez ifadeler egemenler tarafından üretilip dayatılmaktadır. Bu bağlamda söylemler, halkların üzerinde baskı kuran kişi veya gruplarla doğrudan bağlantı halindedir. Baskın sınıfın, gücünü koruması ve genişlemesinde katkı sağlayan ifadeler, medya aracılığıyla topluma aktarılmaktadır (Dijk, 2010: 13).

Yeni medya kanallarında pek çok siyasi içerik paylaşılmaktadır. Bu içeriklerin çoğu saldırgan yorumlar içermektedir. Hakaret ve nefret söylemi içeren yorum, görüş veya 'caps'ler sosyal ağlarda her yaştan, cinsiyetten, eğitim düzeyinden ve meslek grubundan bireyler tarafından paylaşmakta ve yayılmaktadır (Kırlı, 2020: 30).

2.4.4 Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi

Toplumda temel kabul edilen heteroseksüel kimliklerin dışındaki cinsel kimliklere karşı sergilenen nefret söylemidir (Vardal, 2015: 143). Nefret suçları dini, politik ve ırk kökenli nedenlerden kaynaklanabileceği gibi cinsel tercihlerden veya cinsiyetçi yaklaşımlardan da kaynaklanabilmektedir. Cinsel yönelimleri nedeniyle nefret suçlarıyla karşı karşıya kalan kişilerin yaşadıkları travmaların etkileri diğer nefret suçlarına göre daha şiddetli olabilmektedir (Kaos GL, 2012: 293).

Bir başka şekilde ifade etmek gerekirse homofobiye veya transfobiye dayanan nefret söylemleri olarak kabul edilen bu söylem türünde kendini lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel veya interseksüel olarak tanımlayan bireylerin cinsel yönelimleri nedeniyle toplum tarafından lanetlenmesi ve nefret söyleminin hedefi haline gelmesi söz konusudur (Karadeniz, 2020: 56).

Cinsel kimlik temelli nefret söyleminin arkasında yatan en önemli etken ise toplumda cinsiyet ve cinsel kimlik kaynaklı dayatmaların özümsemesi ve bunların

dışında kalan cinsel yönelimlerin ötekileştirilerek dışlanmasıdır (Kundakçı, 2013: 75).

Yani kadın-erkek ikiliğinin dışında kalan farklı cinsel kimlikler ‘doğal olmayan durum’ olarak nitelendirilmekte ve çeşitli ön yargılar, korkular, yalanlar nefret söylemine dönüşerek sürekli bir biçimde bu grupların görünürliğini yok etme ya da caydırma amacıyla yeniden üretilmektedir (Ördek, 2012: 312-313).

Homofobik ideoloji ve ayrımcılık kaynaklı nefret suçları zannedilenin aksine büyük oranda cinsel saldırı şeklinde, ayrıştırılan kesimlere yönelik saldırgan davranışlar ile benzer özellikler göstermektedir’ (Kaos GL, 2012: 289).

LGBT+ bireyler, haberlerde, her türlü suç, şiddet, ahlaksızlık ekseninde işlenmesinin yanı sıra sapkın veya sapık bireyler olarak ötekileştirilmektedirler. Bu durum nefret söylemi kapsamında ele almak alınmalı. Bu bağlamda, haber dili şiddetin alt yapısını hazırlamaktadır (İnceoğlu, 2017: 68).

Sembolik faşizm ve heteroseksizm, milliyetçilik, ırkçılık ve islamofobi gibi ayrımcı ideolojilerden beslenen nefret söylemi, hâkim gücün özelliklerine ve onu meydana getiren gruplara bağlı olarak farklı bölgelerde farklı gruplara karşı nefret suçlarına neden olmaktadır (Göregenli, 2013: 67).

Toplumun geniş kesimlerince kabul gören homofobik görüşler kimi zaman açıkça kimi zaman da üstü kapalı şekilde geleneksel medya tarafından desteklenip yayılmaktadır. Bu bağlamda yeni medyanın, geleneksel medyanın aksine, ayrıştırılan ve dışlanan bireylere de bir araya gelerek örgütlenme, birbirini destekleme, ortak kimliklerini savunma ve sesini demokratik bir alanda duyurma şansı veren bir yapıya sahip olduğunu söyleyebiliriz. Yeni medya içerisinde de homofobik içerikler ortaya çıkarılıp yayılarak nefret söylemi yeniden ortaya çıkabilmektedir (Vardal, 2015: 144).

2.4.5 Engellilere Yönelik Nefret Söylemi

Engelliler ve çeşitli hastalıklardan muzdarip bireylerin hedef alındığı nefret söylemi ise fiziksel, zihinsel, bedensel engellilere veya hastalığa yakalananlara (AİDS gibi) yönelik olabilmektedir. Türkiye’de her geçen gün daha sık karşılaşılan bu durum sosyal veya ekonomik sebeplere dayanabildiği gibi tamamıyla farklı nedenlerden de kaynaklanabilmektedir (Binark ve Çomu, 2012).

Engelli ve hasta bireyleri hedef alan veya bu bireyleri aşağılayan, hakaret eden söylemler yeni medya araçları üzerinden yapılan pek çok paylaşımda görülmektedir (Kırlı, 2020: 32).

Nefret söyleminin hedefinde olan engelli kişilerin özellikleri toplumda ötekine karşı duyulan nefreti dile getirmede hakaret olarak kullanılmaktadır. Buna örnek olarak direkt olarak engelli ve hasta bireylere karşı kullanılmasa dahi toplumda hor görülen kesimlere ve bireylere bile ‘özürlü’, ‘deli’, ‘ahmak’, ‘çürük’, ‘aptal’ gibi sözcüklerin hakaret olarak kullanılması engelli ve bilhassa zihinsel hastalıklardan mustarip bireylere dolaylı olarak hissedilen nefreti göstermektedir (Kehya, 2018: 29).

2.5 Nefret Söylemi - İfade Özgürlüğü Tartışmaları

İfade özgürlüğü bireyin serbest bir şekilde duygu, düşünce, davranış, kanaat ve inançlarını şiddete başvurmaksızın sözlü ya da yazılı farklı araçlarla açığa vurması ve bunları özgürce yayabilme hakkıdır. İfade özgürlüğünün dar ve geniş anlamda tanımlamaları mevcuttur (Çakmak, 2015: 1070). Geniş anlamda tanımlayacak olursak ifade özgürlüğü; insanın serbestçe düşünce oluşumuna hizmet eden tüm fikir ve materyallere erişmesi, düşünce ve kanaatlerini tek başına ya da topluca başkalarına aktarabilmesi, bunu yaparken düşünce ve kanaatlerinden ötürü kınanmaması, düşüncelerini özgürce yayabilmesi ve savunabilmesidir (Tanör, 1994: 59).

İnsanlık var olduğundan bu yana kendisini hep ifade etmenin ve gelecek nesillere aktarmanın yollarını aramıştır ve geliştirmiştir. İlk Çağ uygarlıklarının günümüze ulaşan mağara duvarlarındaki resimleri ne kadar eskiye dayandığının somut bir örneğidir (Gönenç, 2012: 93). İfade ve iletişim tarihinin seyrini değiştiren büyük buluşu kabul edilen yazı ise Sümerler’in ekonomik faaliyetlerini kayıt altına alma istekleri sonucunda icat edilmiştir (Kılıç, 2009: 127). Düşünce ve ifadelerin somutlaştırılmasını, kaydedilmesini nesilden nesille aktarabilmesini sağlayan yazı, ardından matbaanın bulunması ile dolaşıma geçmiştir. Matbaanın bulunması ile yazılı tüm materyallerin yayılması olanaklı hale gelmiş ve iletişim tarihinde büyük bir devrim yaratmıştır. Matbaanın gelişmesiyle birlikte insanların bilgi edinmesi, edindikleri bilgiyi sorgulaması ve bunları başkalarına yayabilmesi o zamana dek kabul edilen fikirlerin sarsılmasına sebep olmuştur (Trager ve Dickerson, 2003: 56).

Nefret söylemine ilişkin tartışmalarda en mühim noktalardan biri, kavramın ifade özgürlüğü bakımından değerlendirilmesidir. Bu tartışmaların en önemli nedeni, nefret söyleminin kesin bir tanımının olmaması ve bu durumun neticesinde ülkelerin ifade özgürlüğünü kısıtlamasının önünün açılması ile demokrasinin değerlerini aşındırması ihtimalidir. Fakat ifade özgürlüğünün aksine nefret söylemi olumsuz görüş belirtmenin ötesinde belirli bir kesimi aşağılamayı, yok etmeyi ve hedef almayı amaçlaması nedeniyle ifade özgürlüğünden ayrılır. Aksine, nefret söylemi hedef aldığı kitleleri sessizleştirerek ifade özgürlüğünü de kısıtlamaktadır (Erdoğan, 2018: 16).

Nefret söylemi ile ifade özgürlüğü arasındaki ilişkiye dair dünyada iki tür yaklaşım olduğu söylenebilir. Biri Avrupa ülkelerinin nefret söylemini suç sayan yaklaşımı, diğeri ise düşünce özgürlüğünü öncelikli olarak gören ABD'nin yaklaşımıdır. Her ne kadar AB ülkeleri nefret söylemini suç olarak tanımlamaya başlamış olsa da ABD'de ifade özgürlüğü ilkesine dayanan, sadece "şiddete teşvik" vakalarında sınırlandırmaya gidilen daha liberal bir yaklaşımın olduğu söylenebilir (İnceoğlu, 2012: 13).

Van Dijk, hiçbir surette nefret söylemini ifade özgürlüğü olarak kabul etmemekte ve nefret söyleminin kesinlikle sözlü şiddetin bir türü olduğunu savunmaktadır. Çünkü ona göre kelimeler ve söylemler de bir tür eylemlerdir ve sistematik olarak insanlara ciddi şekilde zarar verebilmektedirler. Aslında bu söylemsel şiddet bazı durumlarda fiziksel şiddetten çok daha olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Bu nedenle tıpkı fiziksel şiddet gibi nefret söyleminin de yasaklanması ve cezalandırılması gerekmektedir (2010: 33-35). Bu aşamada yasal düzenlemeler için içine girmektedir (Erdoğan, 2018: 17).

Günümüz demokratik ve modern hukuk sistemine dayanan toplumlarda en temel insani haklardan biri ifade özgürlüğüdür. 'İfade özgürlüğü, demokratik toplumlar için yalnızca temel öneme sahip olmasının yanında, bireylerin fikir oluşturmasını, geliştirmesini ve böylece kendisini gerçekleştirmesini sağlayan en temel haklarından biridir. (Bakırcıoğlu, 2009: 2).

Bir ifadenin hukuksal düzlemde ifade özgürlüğünün himayesine girmemesi iki durumda gerçekleşmektedir. İlki, taşıdığı mesaj ile iletişimsel bir değer bulundurmasına rağmen ifade kapsamına girmeyen durumlardır. Örneğin fiziksel şiddet, failden mağdura bir mesaj iletmektedir fakat bu ifade biçimi, ifade

özgürlüğü alanının dışındadır. İkinci durum ise kapsama dâhil olup koruma görmeyen ifade biçimleridir. Nihai sonuca ulaştırılamayan, farklı bağlamlarda farklı değerlendirmeler gerektiren bu ikili ilişkideki temel nokta, hangi söylemin veya ne tarz ifadenin nefret söylemi kapsamında ele alınabileceği ile ilgilidir. ‘‘Nefret söylemi ifade özgürlüğü kapmasında koruma görebilir mi’ sorusuna verilen cevap genellikle ‘hayır’ olsa da esas sorun neyin nefret söylemi olduğunun belirlenmesi ve bu bağlamda özgürlük dahilinde olanla olmayanın sınırını çizmekle başlamaktadır (Yılmaz, 2015: 2).

Doğuştan getirilen ve değiştirilemez kimlik öğelerini tartışmaya açmak manasızdır; fakat seçilebilir ve değiştirilebilir olması mümkün olan din, siyasi veya felsefi düşünce, sosyal statü gibi kimlik bileşenlerinin -uygun şartlar içerisinde- incelenmesi, yorumlanması, eleştirilmesi mümkündür. Bu bağlamda, ifade özgürlüğünün de nefret söylemi tarafından kısıtlanması, doğuştan getirilen ve direkt olarak bireyin doğasını yansıtan özellikler paydasında daha olası bir hal almaktadır (Korkusuz, 2021: 88).

Birçok ülke uluslararası sözleşmelerin bağlayıcılığında ve ifade özgürlüğünün kapsama alanında nefret söylemine yönelik yaptırımlarını ‘gerçek ve acil şiddet tehdidi (ODIHR, 2009: 53)’ bağlamında uygulamaktadır. Dünya barışını sağlama ve insan haklarını koruma amaçlı kurulan küresel organizasyonlar ve uluslararası örgütler, nefreti kışkırtma ve yayma odaklı söylemler ile ifade özgürlüğü arasında dengeyi kurabilmeyi gözetten sözleşmeler üzerine çalışmaktadırlar. BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş ‘Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi’ Madde 19 ile ifade özgürlüğünü geniş sınırlar içinde kabul ederken, Madde 20 ile ayrımcılığı, savaş propagandasını ve düşmanlığı savunmayı yasaklaması, bu denge arayışına iyi bir örnek teşkil etmektedir.

İfade özgürlüğü sanatsal faaliyetleri, giyilen bir kıyafetten takılan aksesuara kadar tüm semboller ve eylemleri içerir. Örneğin karikatür, resim, sergilenen bir tiyatro oyunu, kitaplar, vb. araçların hepsi birer düşünceyi ifade etme yoludur. Bunların yanı sıra yürüyüş, gösteri, dernek kurma vb. eylemler ile insanlar toplumsal meselelere ilişkin fikirlerini kolektif bir şekilde ifade edebilir (Erdoğan, 2003: 35). İfade özgürlüğü, düşünce din ve vicdan özgürlüğü, basın özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü, dernek kurma özgürlüğü, siyasi faaliyette bulunma özgürlüğü gibi temel hakları kapsayan çok yönlü bir haktır (Çakmak,

2015: 1070). Birçok hakkın temelinde ifade hürriyetinin etkin kullanımı olması sebebiyle bu hak eksen bir hak olarak kabul edilir (Sunay, 2001: 10).

2.5.1 Medya ve Nefret Söylemi

Yeni medyada içeriğin ana üreticileri kullanıcılardır ve bu yapı sayesinde kullanıcılar toplumu temsil etme konusunda geleneksel medyaya göre avantajlıdırlar. Yeni medyada aşırı görüşlerden sıradan insanların gözlem ve görüşlerine kadar çeşitli görüşlere ulaşmak mümkün olsa da geleneksel medya aracılığıyla kamuoyuna servis edilen egemen ideolojinin izlerine rastlamak da mümkündür. Bu açıdan bakıldığında yeni medya nefret söyleminin üretim alanı değildir. Nefret söylemi, toplumun sosyal, kültürel ve politik yapısı, tarihi, gelenek ve görenekleri doğrultusunda bilfiil toplumun kendisi tarafından yaratılmaktadır. Web 2.0'ın bu aşamada katkısı, bahsi geçen söylemlerin yayılmasına imkân sağlaması ve sürekli gelişen teknolojisi sayesinde yayılmaya devam etmesine olanak tanıyan yeni kanallar yaratmasıdır (Vardal, 2015: 144).

Medyada üretilen nefret söylemi, geniş kitlelere ulaşabilmesi ve etkili olması nedeniyle toplumda nefret söylemi kullanımının teşvik edilmesine katkı sağlamaktadır. Medya kanalıyla meşrulaştırılan ya da yayılan bu tür kullanımlar kamuoyu nezdinde meşru bir temel oluşturmakta ve buna ortam hazırlamaktadır. Boyle'ye göre medya üzerinden yayılan nefret söylemi ayrımcılık, şiddet ve diğer nefret suçları için zemin hazırlamaktadır (Aktaran, Şahinkaya, 2016: 31).

Toplumdaki baskın söylem ve ideolojileri yeniden inşa eden medya, nefret söylemlerini de yenilemektedir. Toplumsal gruplar arasındaki ana görüş ayrılıkları ve baskın sınıfın diğerlerini zorlamak istediği kurallar medyada yaratılan ayrımcı ideoloji kullanılarak güçlendirilmekte ve toplum nezdinde normal kabul edilmesi sağlanmaktadır (Gül, 2018: 43).

‘Bilhassa geleneksel medyanın gündeminde yer alan her olay kısa sürede Facebook'ta da yer bulabilir. Konu üzerinde hararetli tartışmaların yapıldığı, üyelerin her türlü söylemi geliştirebildiği ve aynı şekilde zıt fikirleri savunan diğer üyelerin de duvarda itiraz edebildiği gruplar ortaya çıkmaktadır. Genel olarak üyeler kendileri gibi düşünen diğer üyelerle yakınlaşma ve gruplaşma eğilimindedir’ (Toprak, Yıldırım vd. 2009: 47).

Medya yoluyla yaratılan nefret söyleminin saptanması, medyanın hakikati ne şekilde tahrif ettiğini ve egemen kesimin söylemlerinin nasıl baskınlaştırıldığının tespit edilmesi hususunda önem arz etmektedir (Gül, 2018: 43).

2.5.2 Yeni Medyada Nefret Söylemi

İnternet'in yaygınlaşması ile beraber, İnternet medya ve sosyal iletişim ağları olarak tanımlanan bazı araçlar kullanıma sunulmuştur. Bunlardan bazıları Facebook ve Twitter'dır (Doğan, 2015: 117). Bireyin günlük yaşamının her anında yaygın bir biçimde yapılan bazı eylemler nefret söylemini barındırmaktadır. Bir eylem olarak tanımlanabilecek olan nefret söyleminin, algısal bir birikime, varılmak istenen bir hedefe veya arzu edilen bir seviyeye, eyleme dönüşebilecek bir isteklendirme, ideolojik bir düşünceye ve söylemin yaygınlaşacağı bir araca ihtiyacı vardır (Yanık, 2017: 371).

Gün içerisinde sözlü olarak ortaya konulan ve dijital olmayan mecralarda paylaşılan içeriklerde bulunan nefret içerikli ifadeler, yeni medya ortamının sunduğu araçlar sayesinde sıradanlaşarak dolaşıma girmektedir (Binark, 2010: 11).

Nefret söyleminin yaygın bir biçimde oluşmasında ve paylaşılmasında çevrim içi gazeteler, forum sayfaları, bloglar, okur yorumları, arama motoru ve dijital oyunlar çok büyük rol almaktadır (Aygül, 2010: 137). Bu bağlamda medya, doğrudan nefret söylemine yol açmasa da nefret söyleminin oluşmasında ve yayılmasında aracılık etmektedir (Karadeniz, 2020: 82). Yaşadığımız yüzyılda nefret söylemleri, yeni medyanın sunduğu imkânlar çerçevesinde geniş kitlelere ulaşmaktadır. Nefret söyleminin yeni medya üzerinden yaygınlaşması ve meşruluk kazanmasının en temel nedenlerinden biri, içeriğin çoğunlukla kullanıcılar tarafından üretilmesi ve yaygınlaştırılmasıdır (Çomu, 2010: 147).

Nefret söylemi ırk, cinsiyet, homofobi ve din gibi faktörleri içeren söylemsel uygulamalardan meydana gelmektedir. Nefret suçları, Avrupa Konseyi ve AGİT gibi uluslararası örgütler tarafından incelenmiş ve kanunla önlenmesi gereken suçlar olarak değerlendirilmiştir. Uluslararası kuruluşlar nefret suçunun diğer suçlar için ağırlaştırıcı sebep olarak da kullanılabileceğini savunmaktadır (Karamete, 2019: 85).

Kullanıcıların aktif olarak rol aldığı yeni medya, birbirine en zıt olan görüşlerden sıradan yurttaşların gözlemlerine kadar her çeşitten içeriğe ulaşmayı mümkün kılmaktadır. Bu bağlamda geleneksel medyada kendine yer edinmiş olan

egemen ideolojiye yeni medyada üretilen içeriklerde rastlanmaktadır. Bu bağlamda ötekilere karşı oluşturulan nefrete dayalı içerikler toplumsal yaşamdan bağımsız olmamaktadır (Erdem, 2018: 29). Yeni medyanın gelişimi ile ortaya çıkan araçlar kullanıcılara baskı altında olmayan bir mecra sunmaktadır. Ancak bu özgür mecra kullanıcıları başkaları için sorun olabilmektedir (Karamete, 2019: 84).

Bu bağlamda yeni ve geleneksel medyada nefret söylemine ilişkin hukuki düzenlemelerin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Fakat bununla beraber çeşitli aidiyetlerin bir arada, karşılıklı hoşgörü içinde yaşayabileceği bir ortam oluşturulması gerekmektedir (Binark, 2010: 26-27). İnternet ortamında nefret söyleminin yaygın olmasının yanı sıra birçok çeşidi de bulunmaktadır. Bunlar arasında siyasi, ırkçı, cinsiyetçi, kadın düşmanı, homofobik, transfobik, dini, yabancı düşmanı ve göçmen karşıtı nefret söylemi yer alıyor (Doğu, 2010: 228).

Nefret söylemi sosyal ağlarda çok çeşitli adres ve uygulamalara erişmiş durumdadır. Nefret söylemi yeni medya platformlarında nefret ekseninde üretilmiş web siteleri, e-postalar, forumlar, çevrim içi haber siteleri, okuyucu yorumları, oyunlar ile farklı diğer sosyal medya uygulamalarında yayılmaktadır (Çomu ve Binark, 2013: 199-200).

Nefret söyleminin sık sık görüldüğü bir diğer mecra ise kullanıcı yorumları olduğu belirtilmektedir. Youtube, Facebook veya diğer sosyal medya mecralarında yabancılara yönelik oluşturulan ve yayılan nefret söylemi barındıran videolara kullanıcılar tarafından yapılan yorumlar, nefret söyleminin ne derecede aleni şekilde yapıldığını göstermektedir. Kullanıcılar tarafından oluşturulduktan sonra sosyal medya platformlarında paylaşılan videolara yapılan yorumlar, hesap sahibi tarafından silinebilir veya video yorum yapmaya kapatılabilmektedir. Videolar, hipermetinsel yapısı nedeniyle kullanıcı tarafından dolaşıma sokulduktan sonra bir başka kullanıcı tarafından farklı ağlarda hedef kitlelere yönelik de paylaşılmaktadır. Her ne kadar sosyal medya platformlarında yabancılarla paylaşılan içeriklerin bireylerin düşüncelerini açıkça ifade etmelerine olanak tanıyarak interaktif ve demokratik bir ortam yarattığı yaygın düşünce olsa da sanal kamusal alanın istismar ve hakarete açık bir alan olduğu da görülmektedir. Yorumlarda hakaret, ötekileştirici konuşmalar ve hatta tehdit edici ifadelerle sıklıkla rastlanmaktadır (Kurt, 2019: 6).

Yeni medya mecralarında üretilen ve paylaşılarak yayılan nefret söylemi yönelik ne tehlikeli etmen, en uç fikirlere sahip olmayan sıradan kullanıcılar tarafından sahiplenilmesidir. Birey, toplumsal yaşamda olduğu gibi sosyal medyada da bir gruba ait olma ihtiyacı duymaktadır. Bu bağlamda birey, aidiyetini gösterebilmek için diğerini ötekileştirmek zorunda kalmaktadır. Dolayısıyla sıradan kullanıcı, grupta yer alan kullanıcılar tarafından üretilen veya paylaşılan içerikleri bir süre sonra doğal ve kabul edilebilir görebilmektedir (Vardal, 2015: 140).

Sosyal medyada nefret söyleminin bu kadar fazla ve hızlı yer almasının nedenlerinden bir tanesi geleneksel medya gibi etik kodlara sahip olmamasıdır. Birey, toplumsal yaşamda olduğu gibi sosyal medyada kendisinden olmayan kişileri ötekileştirmekle yükümlü olduğunu hissetmektedir (Ercan, 2020: 20). Sosyal medya platformlarında paylaşılan içerikler, dolaşıma sokulmasının ardından farklı mecralarda da paylaşılmakta ve kullanıcıların yorumları ile zenginleşmektedir. Bu açıdan yeni medya, farklı kamusal alanların yaratılması, yurttaş katılımını artırma ve geleneksel medyanın yarattığı söylem seçkinleri ve söylem düşkünleri arasındaki ayrımı ortadan kaldırma potansiyeline sahiptir (Alçayır, 2015: 109).

İnternet ile birlikte toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelen sosyal medyanın, geleneksel ya da ana akım medyada yer bulamayan durumların dile getirilmesini mümkün kıldığı ve toplumun demokratikleşmesine yardım ettiği ileri sürülmektedir. Ancak yeni medya ortamında olumsuz içeriklerin oluşturulduğu, geleneksel medyadaki olumsuzlukların, erkek egemen söylemlerin, temsil sorunlarının ve nefret söyleminin kolaylıkla yaratılıp yayıldığı görülmektedir (Doğan, 2015: 119).

2.5.3 Sosyal Medyada Nefret Söyleminin Görünümü

Yeni iletişim teknolojileri ile beraber oluşturulan uygulamalar, kullanıcılara sosyal medya kendisine ait bir kimlik veya görüntüye sahip olmasına olanak sağlar. Bireye sanal ortamda eşit kullanım hakkı veren sosyal medya herkesin yorum yapma, paylaşımda bulunma, fikirlerini açık bir şekilde ifade etme hakkını eletmektedir. Sosyal medyada bilgi gerçekten arındırılarak geniş kitlelere ulaşmaktadır. Kullanıcı tarafından veya egemen güçler tarafından oluşturulan her içeriğin kontrol edilememesi ve hızlı bir şekilde yorumlarla, yapılan alıntılarla yayılması sanal ortamda dedikoduları ortaya çıkarmaktadır (Öztürk, 2017: 32).

Nada Švob-Đokic'e göre sosyal medya araçları dayanışmayı destekliyor olsa da bazen nefreti artırıyor. Sosyal medya platformlarında kullanıcılar çevrelerindeki kişilerin oluşturduğu nefret içerikli içerikleri paylaşıyor, nefret söylemini özümüyor ve buna alışıyor. Bu nedenle, normalleştirilen nefret söylemi, nefret suçlarına yol açabilmektedir (Aktaran: Alçayır, 2015: 119).

Nefret söylemi sosyal medyada yayılırken ağırlıklı olarak siyaset, din, ırkçılık ve cinsiyetçilik üzerine yoğunlaşıyor. Bu yönüyle sosyal ağlar nefret söyleminin yaratıcısından ziyade dağıtılmasını sağlamaktadır ve nefret söyleminin asıl kaynağı halkın kendisidir (Ercan, 2020: 20). Sosyal medya platformlarında kişiler ya da grupların topluluklar oluşturduğu ve benzer görüşleri paylaşan insanların bu topluluklar vasıtasıyla etkileşim kurabildiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda belirli bir amaç için açılan sayfalarda, takipçilerin yorum yaparak ortaya konan tartışmaya dâhil olduğu veya tartışma ortamı yaratmaktadır (Alçayır, 2015: 120).

Sosyal ağlardan biri olan Twitter, nefret söyleminin daha yaygın olarak yayıldığı bir platformdur. Twitter'ı kullanan kişiler, platformun sağladığı takip etme seçeneğinden faydalanarak diğer kullanıcılarla iletişim kurabilmektedir. Her kullanıcı takip ettiği kullanıcıların paylaşımlarını kendi 'timeline'ında anlık olarak görmekte ve kendi takipçileri ile paylaşmak için 'retweet'leyerek yeniden dolaşıma sokabilmektedir. Kullanıcılar başka bir kişinin gönderisini alıntılararak kendi zaman çizelgelerinde yeniden paylaşabildiği gibi, kendi takipçilerinin görebilmesi için favorilerine de ekleyebilmektedir. Sosyal ağların sağladığı bu imkânlar aynı zamanda mesajların yayılma hızına da tesir etmektedir. Nefret söylemi Twitter'da kullanılan TT (popüler konular) alanları ve hashtagler sayesinde hızlı şekilde geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Bu platformlar üzerinden yayılan nefret söylemleri, gündelik yaşamın ayrıştırıcı politik üslubundan veya toplumsal ön yargılardan bağımsız değildir (Alçayır, 2015: 120).

Duygu, fikir ve ideolojik görüşlerin dile getirildiği Twitter, sosyal açıdan yararlı amaçlarla kullanılsa bile nefret dolu mesajların veya içeriklerin geniş kitlelere ulaşmasına zemin hazırlamaktadır. Twitter hizmet şartlarında nefret söylemiyle ilgili başkalarına karşı şiddet tehditlerinin ve şiddet tanıtımlarının yayınlanamayacağı ve paylaşılamayacağı açıkça belirtilmektedir. Aynı zamanda başkalarına karşı şiddetin teşvik edilemeyeceği de ifade edilmektedir. Ayrıca

Twitter, platform üzerinde dolaşıma giren nefret içeriklerine yakın tarihte iki kez müdahalede bulunarak iki ırkçı ve Yahudi karşıtı hesabı kapatmıştır (Binark ve Bayraktutan, 2013: 94).

Sosyal medya ile bireyler, teknolojinin sunduğu olanaklardan biri olan İnternet'i, çoğunlukla haberleşme ve iletişim amacıyla kullanmaktadır (Gündüz ve Pembecioğlu, 2013: 318). Geleneksel medyadan farklı olarak okur ve izleyici karşılıklı iletişim halindedir. Bu bağlamda sosyal medya, iletişimin birden fazla boyutlu ve etkileşimli diyaloglara dayandığı bir platformdur. Ayrıca, bireyler kendi kişisel fikirlerini açık ve net biçimde sosyal medya hesaplarından aktarmaktadır. Nihayetinde sosyal medya, farklı seçenekler sunan bir söylem gücüne sahip olabilme ve bunu bütün güncel hadiselerde kullanabilme imkânlarını kapsamaktadır (Arar ve Aydemir, 2014: 63, 124).

Her yaştan kitlelerin ilgisini çekebilen sosyal medya ağları, en küçüğünden en büyüğüne kadar tüm gruplar için sınırların kaybolduğu, mesajların neredeyse anlık olarak iletildiği ve insan hafızasının çok ötesinde veri tutma kapasitelerine ulaşılmış iletişim kanallarıdır (Akyazı, 2014: 186).

İnternet, bilgi ve veri paylaşımı için sınırsız bir platformdur. Bununla birlikte, sanal tehditler de dâhil olmak üzere şiddet içeren ve nefret söyleminin yayılmasını kolaylaştıran düşük maliyetli, yüksek hızlı bir dağıtım mekanizmasıdır (Guiora ve Park, 2017: 957). Bu anlamda İnternet, 'insan haklarına mutlaka evrensel saygı gösterilmesine' yol açmıyor; kendi içerisinde özgürleştirici ve demokratik hale getirmekten ziyade, 'farklı bağlamlarda farklı siyasi sonuçların' doğmasına yol açabilmektedir (Morrosov, 2012; Akt.: Isasi ve Juanatey, 2016: 2).

İnternet'ten önce toplum içerisinde azınlıkta bulunan gruplara yönelik nefret söylemine binlerce kişi erişim sağlıyorken, İnternet'in yaygınlaşması, kişisel bilgisayarların ortaya çıkması ve İnternet'in evlere girmeye başlaması ile birlikte artık nefret söylemine milyonlarca insan tarafından anında erişilebilmektedir. Başkalarına karşı nefret duyan insanlar, İnternet'in yardımı ile birlikte kendileri ile benzer düşünen insanları bularak, nefretlerinin neden haklı olduğunu ve hedeflerindeki gruba karşı savaşmak için neler yapılabileceğini tartışabilmektedir (Cohen-Almagor, 2018: 679). Bu açıdan bakıldığında İnternet ve sosyal paylaşım platformlarının kullanıcılarına getirdiği nispeten özgür ortam, bu ortamda bulunan kimi kişilerin ve grupların başka kişilere ve gruplara, diğer bir deyişle kendinden

olmayanlara, karşı ırkçı görüşlerini, öfkelerini, nefretlerini denetlenmeden kontrolsüz bir şekilde dile getirdikleri bir sahaya dönüşmektedir (Kalkan, 2019: 44).

İnternet'ten önce toplum içerisinde azınlıkta bulunan gruplara yönelik nefret söylemine binlerce kişi erişim sağlıyorken, İnternet'in yaygınlaşması, kişisel bilgisayarların ortaya çıkması ve İnternet'in evlere girmeye başlaması ile birlikte artık nefret söylemine milyonlarca insan tarafından anında erişilebilmektedir (Karadeniz, 2020: 102).

Başkalarına karşı nefret duyan insanlar, İnternet'in yardımı ile birlikte kendileri ile benzer düşünen insanları bularak, nefretlerinin neden haklı olduğunu ve hedeflerindeki gruba karşı savaşmak için neler yapılabileceğini tartışabilmektedir (Cohen-Almagor, 2018: 679; Aktaran: Karadeniz, 2020: 102). Dolayısıyla sanal ortamın bireye sunduğu 'özgür' ortam, o an orada bulunan insanları ve toplulukları diğer bireylere karşı ırkçı fikirlerini nefretini denetimsiz bir şekilde söyleyeceği bir alana dönmüştür (Kalkan, 2019: 44).

Teknolojinin hızlı gelişimi sayesinde sosyal medyanın mobil sektörde de hızlı bir şekilde büyümesi, nefret söylemini mobil hale getirebilmektedir. Facebook ve diğer benzeri sosyal paylaşım platformlarının mobil kullanıcılarının sayısı göz önüne alındığında, nefret söylemlerinin günlük hayata daha büyük oranda tesir etmesi muhtemeldir. Facebook gibi ağlar, politik ve sosyal örgütlenmelere imkân sağlamanın yanı sıra azınlıkların, muhaliflerin ya da diğer dışlanan grupların örgütlenmesine ve propagandalarını yaymasına da olanak sağlarken, öte yandan ötekileştirilip toplumdan ayırıştırılanlara karşı nefret söyleminin üretilmesini ve yayılmasını kolaylaştırmaktadır (Aktaran: Çomu, 2010: 137).

Yeni iletişim teknolojileri, bireyin kendisine ait bir görüntünün oluşturup katılım sağlaması yeni medyayı kullanmasında en büyük unsurlardan biridir. Yeni medyanın İnternet'e bağlı olması kullanıcılar tarafından 'bağımsız hareket etme' olarak anlamasına sebep olmuştur. Sosyal medyada ortaya çıkan kamuya açık gruplar aynı veya benzer gruplarda aidiyetlik duygusu yaratmaktadır. Gruba dâhil olmayan 'diğer' kişiler işte 'öteki' yaftalaması yapılmakta (Mürsel, 2018: 53). Yeni iletişim teknolojileri, bireyin, partilerin ya da dini ve mezozoik eylemlerini kapsamaktadır (Doğru, 2010: 228).

İnternet'in yaygınlaşması ile birlikte ortaya çıkan sosyal medya platformları ise toplum içerisinde nefret söyleminin görünürlüğünü arttıran bir diğer ortam olmuştur. Sosyal medya platformları, insanları arkadaşlarınızla, ailenizle ve diğer güçlü bağlarınızla birleştirmek ve daha geniş tanıdıklar ve yeni bağlarla etkili bir şekilde iletişim kurmak için tasarlanmıştır (Burke vd., 2011).

Avrupa Konseyi tarafından 2013 yılında başlatılan 'No Hate Speech Movement' adlı gençlik kampanyası çerçevesinde, 2016 yılında nefret söylemi ile mücadele için bir el kitapçığı hazırlanmıştır. Kitapçıkta, çevrim içi nefret söyleminin neden ele alınması gerektiği belirtilmiştir (Keen ve Georgescu, 2016: 149-150).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Yeni medya ortamları, nefret söyleminin üretilmesinde, dolaşıma sokulmasında, geniş kitlelere aktarılmasında, ayrımcı dilin yaygınlaştırılmasında ve bu dilin sürdürülmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı; yeni medya ortamlarından biri olan sosyal medya platformlarının insanlara ifade imkânı sunan, insanları özgürleştiren, farklılıkları ortadan kaldıran yapısının aksine, temelinde bütünleştirici olmayan, farklılıkları derinleştiren, toplumsal çatışmayı ve kutuplaşmayı arttıran, nefreti körükleyen bir yapıya sahip olup olmadığını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda sosyal medya uygulamalarından biri olan Twitter’da kullanıcılar tarafından üretilen ve dolaşıma sokulan nefret söyleminin biçimsel ve içerik bakımından özellikleri ekseninde ele alınacaktır.

Yapılan incelemeler ile Türkiye’de sosyal medya uygulamalarından biri olan Twitter’da yeniden inşa edilen nefret söyleminin değişim ve dönüşümü değerlendirilecektir. Değerlendirmeye tabi tutulacak veriler ile kullanıcılarına sınırsız ifade özgürlüğü tanıdığı iddia edilen sosyal medya platformlarının var olan toplumsal öfkeyi, nefreti körükleyen, arttıran yapısı ortaya konulacak ve toplumsal alana etkisi incelenecektir.

Bu kapsamda, kullanıcılar tarafından üretilen ve dolaşıma sokulan nefret söylemlerinde kullanılan ifadeler, kalıplar, düşünce biçiminde yer alan sözcükler vb. unsurlar sosyal medya platformunun özellikleri açısından değerlendirilecektir. Bunun sonucunda ise sosyal medya ortamlarının kullanıcılarına sunduğu özgürlükçü ortamın toplum üzerinde beklenen birleştirici, bütünleştirici etkisinden ziyade, demokrasinin vazgeçilmezi olan siyasal dönemlerde ayrışmayı, parçalanmayı meşru hale getiren bir potansiyele sahip olup olmadığının ortaya konulması amaçlanmaktadır.

3.1 Araştırmanın Önemi

Nefret her insanın hissedebileceği bir duygudur ve farklı şekillerde gerçekleşebilmektedir. Kişilerin ya da grupların içinde var olan nefret duygusunun söyleniş pratikleri aracılığıyla toplumdaki belirli gruplara yönelmesi halinde nefret

söylemi ortaya çıkmaktadır. Nefret söylemi temelinde, toplumsal alanda ‘öteki’ olarak nitelendirilen gruplar üzerinde şekillenmektedir. Bu söylem türünün medya aracılığıyla yeniden üretilmesi ve geniş kitlelere aktarılması ise nefret söyleminin etkisini ve gücünü arttırmaktadır.

Bu bağlamda çalışmada, yeni medya ortamlarının sahip olduğu yapısal özelliklerinin sunduğu olanaklar çerçevesinde nefret söyleminin hangi söyleniş pratikleri etrafında üretildiği ve dolaşıma sokulduğu analiz edilerek, yeni medyada üretilen nefret söylemi üzerine dikkat çekmek önem teşkil etmektedir.

Çalışmada, yeni medya ortamlarının sahip olduğu olumlu yapısal özelliklerinin bir diğer taraftan nefret içerikli söylemlerin hızlı bir şekilde üretilmesine, geniş kitlelere aktarılmasına ve aynı zamanda kanıksanmasına imkân sağlayan olumsuz, ayrıştırıcı ve çoğulculuğu kategorilere indirgeyen yapısını ortaya koymak çalışmanın önemini oluşturmaktadır.

3.2 Araştırmanın Soruları

Bu çalışmada yeni medya ortamlarında nefret söyleminin üretildiği ve dolaşıma sokulduğu varsayımında bulunulmuştur. Bu temel varsayımdan hareketle diğer varsayımlar oluşturulmuştur.

- Twitter’ın toplumsal olaylardaki rolü nedir? Kullanıcılara sunduğu imkânlar nelerdir?
- Toplumsal olayların yoğun yaşandığı dönemlerde Twitter’ın etkileri nelerdir? Twitter’ın toplumsal yapıya olumlu katkılarının yanı sıra olumsuz etkileri de var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?
- Twitter’da negatif içeriklerin üretilmesi, dolaşıma sokulması ve yayılması geleneksel medya ortamlarına göre daha kolay mıdır?
- Twitter’da nefreti açık veya örtük bir biçimde körükleyen söylemler kullanılmakta mıdır?
- Twitter’ın denetim mekanizması var mıdır? Kullanıcıların birden çok hesap açması ne anlama gelmektedir?

Bu çalışmada yeni medya ortamlarında nefret söyleminin üretildiğini ve dolaşıma sokulduğunu tespit etmek amacıyla yukarıda belirtilen sorulara cevap aranmıştır.

3.3 Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada söylem analizi yöntemi kullanılarak Ankara Altındağ'da 2021 yılının 10-11 Ağustos tarihinde meydana gelen olaylar ele alınmıştır. AA'nın aktardığı bilgiye göre, Altındağ'da bulunan Alemdağ Parkı'nda akşam saatlerinde arkadaşı Ali Yasin Ülger ile oturan Emirhan Yalçın, Suriyeli Yahya Al Abdo ile Ahmed Muhammed Abdo'yu parktaki aydınlatma direğine tekme attığını gördü. Yalçın ve arkadaşı Ülger, Suriyelileri direğe zarar vermemeleri konusunda uyardı. Ancak Suriyeliler '2 dakikaya geliyoruz' diyerek bölgeden uzaklaştı. Bir süre sonra bıçakla parka geri gelen Suriyeliler ile Emirhan Yalçın ve arkadaşı Ali Yasin Ülger arasında kavga çıktı. Kavga Emirhan Yalçın hayatını kaybetti.

Olayın ardından Suriyeli Yahya Al Abdo tutuklanarak cezaevine konuldu. Ancak olaylar tutuklanması ile son bulmadı. Altındağ'da Suriyeli nüfusunun yoğunlukta olduğu bölgelerde olaylar başladı. Suriyelilerin iş yerleri taşlandı, evleri ateşe verildi, sokaklarda yürüyüşler başladı. Çok sayıda Suriyeli bölgeden tahliye edildi. Saldırıların sonucu Suriyeli bir çocuk başından yaralandı. Saldırıların sonucu 76 kişi gözaltına alındı. Olayın ardından sosyal medyada Suriyelilere karşı nefret içerikli gönderiler dolaşıma sokuldu. Bu gönderiler sokaklara, okullar, ve evlere yayılarak başka bir boyuta ulaştı.

Altındağ'da meydana gelen olayların ardından sosyal medya uygulamalarından biri olan Twitter'da paylaşılan gönderiler nefret söylemi ekseninde analiz edilmiştir. Yeni medya ortamlarında sosyal medya uygulamalarından biri olan Twitter'da paylaşılan gönderiler aracılığıyla üretilen ve dolaşıma sokulan nefret söyleminin, hangi söylemiş pratikleri çerçevesinde inşa edildiği Tun Van Dijk'in Söylem Analizi Yöntemi ile ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır.

Altındağ'da meydana gelen olaylar sonrasında dolaşıma giren nefret içerikli paylaşımların toplum içerisindeki 'biz' ve 'onlar' ayrımına yönelik kutuplaştırmanın derinleştirilmesinde ve normalleştirilmesinde kullanılan söylemiş pratikleri, söylem çözümlemesinin kavramsal çerçevesinde ortaya koyulacaktır. Çünkü yeni medya ortamlarında bireyler, içeriklerin hem üreticisi hem de tüketicisi konumundadır. Bu durum ise aynı olay veya gerçekliğin, kullanıcıların kendi öznelliklerine göre farklı söylemiş pratikleri etrafında yeniden şekillendirilmesine ve farklı anlamlar kazanmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, Dijk'in

söylem çözümlemesi ile Twitter’da paylaşılan gönderiler üzerinden ötekileştirme, düşmanlaştırma, değersizleştirme, genelleme gibi unsurlar temelinde şekillenen ve dolaşıma sokulan nefret söylemi incelenecektir.

Çalışma kapsamında Twitter’da takipçi sayısı gözetmeksizin sıradan yurttaşların kendi ismiyle kullandığı ve kamuoyuna açık olan hesaplarından paylaşılan gönderiler ele alınmıştır. Çalışma, Altındağ’da olayların başladığı 11 Ağustos tarihinden itibaren 25 Ağustos 2021 tarihi dâhil olmak üzere 14 günlük süreci kapsayan zaman dilimi ile sınırlandırılmıştır. Çalışmada belirlenen zaman aralığında ‘ırk ve siyasal temelli nefret söylemleri’ kapsamına alınan örnek tweetlerin tarama sürecinde çok etkileşim alan gönderiler ele alınmıştır.

Araştırmada elde edilen verilere Twitter’ın gelişmiş aramalar aracı kullanılarak ulaşılmıştır. Gelişmiş arama aracına mülteci, sığınmacı, göçmen ve benzeri ifadelerin yazılmasının ardından zaman sınırlandırılması belirlenmiştir. Daha sonra platformda açık hesaplardan elde edilen verilere derlenmiştir. Derlenen verilerde, farklı kullanıcılara ait kişisel hesaplardan yapılan çok sayıda tweetten 20 tipik örnek analize alınmıştır.

Çalışmada, ırk ve siyasal temelli nefret söylemine yönelik üretilen tweetlerden, konuya ilişkin tipik örnek oluşturan toplam 20 tweet incelenmiştir. Belirlenen tarihler arasındaki paylaşımlara sosyal medya aracı Twitter’da bulunan gelişmiş arama kısmında tarih düzenlemesi yapılarak erişilmiştir. Gönderiler, Twitter’ın gelişmiş arama aracında bulunan arama çubuğunda ‘Suriyeli’, ‘Altındağ’, ‘Mülteci’, ‘Emirhan Yalçın’ ve ‘Önder Mahallesi’ kelimeleri yazılmasının ardından zaman aralığı belirlenerek elde edilmiştir. Tespit edilen tweetlerden çalışmaya tipik örnek oluşturan 20 tweet Van Dijk Eleştirel Söylem Analizi yöntemi ile incelenmiştir.

Belirlenen zaman aralığında paylaşılan gönderiler ‘Bir Gün İçerisinde Paylaşılan Gönderilerin Toplamı’, ‘Bir Gün İçerisinde Paylaşılan Nefret İçerikli Gönderilerin Toplamı’, ‘Bir Gün İçerisinde Paylaşılan Irk Temelli Gönderilerin Toplamı’ ve ‘Bir Gün İçerisinde Paylaşılan Siyasal Temelli Gönderilerin Toplamı’ olmak üzere niceliksel olarak dört kategori altında incelenmiştir. 11 Ağustos - 25 Ağustos 2021 tarihleri arasında araştırma konusuyla ilgili paylaşılan tweetlerin bu kategorilere göre dağılımı tablo ile verilmiştir.

İncelemede, ayrıca, bir gün içerisinde toplamda kaç gönderi paylaşımının yapıldığı ve bu paylaşımların 14 günlük zaman dilimi içerisinde hangi kategoriler altında dağılım gösterdiğinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda belirtilen zaman aralığında ve belirlenen kategoriler çerçevesinde 1041 gönderi elde edilmiştir. Elde edilen örneklerin 853'ünü 'ırk temelli nefret içerikli gönderiler' ve 188'ini 'siyasal temelli nefret içerikli gönderiler' oluşturmaktadır. Altındağ olayları sırasında paylaşılan 1041 tweet içerisinde nefret söylemine tipik örnek oluşturan 20'si incelenmiştir.

Dijk'in geliştirdiği çözümleme yöntemi ile sanal ortam araçlarından biri olan Twitter'da Altındağ olaylarının hangi söylenme pratikleri etrafında şekillendirildiği, üretilen ve dolaşıma sokulan söylemler aracılığıyla toplumsal kutuplaşmanın nefret söylemi ekseninde inşa edilip edilmediği, nasıl inşa edildiği, inşa edilen söylemlerin hangi sözcükler ve ifadeler üzerinden tanımlandığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Söylem, konular ve olaylar karşısında ortaya çıkarılan ilk öğretilerin yayın veya iletişim yoluyla kamuya aktarılan her türlü bilgede kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemle incelenen metinler, kişilerin baskı olmadan egemen bir zeminde oluşturduğu fikirlerin belirli olmasını sağlayan büyük ve küçük çaplı incelemelere temellendirilerek araştırılmıştır (Sine Nazlı, 2022: 157).

Bu bağlamda elde edilen veriler, Dijk'in söylem analizi modelindeki 'mikro ve makro yapı' sınıflandırması çerçevesinde sistemli hale getirilerek incelenmiştir. Teun Van Dijk'in söylem çözümlemesi, dilin veya metinlerin söz dizimsel ve anlambilimsel yani sentaktik ve semantik olmak üzere iki ayrı dil ile ilgili çözümleme olarak incelenmesidir. Semantik analizde haberlere yönelik anlambilimsel ve toplumsal açıdan bir çözümleme yapılırken, cümle kalıplarının analiz edilmesi ve içerdiği anlam ya da anlamları ayırtıran süreç yapısını inceleyen sentaktik çözümlemede ise metin ya da haberlerin hem dil bilimsel hem de toplumsal-kültürel yönlerine odaklanılmaktadır (Yegen, 2013: 75). Bu bağlamda Van Dijk'in söylem çözümlemesi yöntemi, 'makro ve mikro yapı' olarak ikiye ayrılmaktadır. Metin, 'mikro yapı' bağlamında sesleri, kelimeleri, kelimelerin oluşturduğu cümlelerin yapıları ve manaları incelenirken makro yapı analizinde metin ana başlıkları ve esas konusu gibi ifadelerin her yönü dikkate alınır (Devran, 2010: 64). Bu çerçeveden bakıldığında Van Dijk'in söylem çözümlemesi yöntemi, gündelik yaşamda insanlar arasındaki etkileşim ve tecrübe içerisinde makro ve

mikro yapıda bir bütün olarak karşımıza çıkar. Söylem çözümlemesinin mikro ve makro düzeyde bağlantı oluşturma görevi gördüğü ifade edilmektedir (Evre, 2009: 139; Van Dijk, 2015a: 468). Söylem, egemen fikirlerin aktarılması ve kendini yenilemesinde önemli bir etkiye sahiptir (Sine Nazlı ve Kalafat Çat, 2019, s.122).

Makro yapı çözümlemesi, haber ya da metnin içeriğini oluşturuldukları bağlam çerçevesinde incelemektedir. Makro yapıya göre, metindeki paragraflar, tek tek cümlelerle ifade edilip daha sonra bu cümleler bir araya getirilerek birkaç cümleye ve bunun sonucunda yalnızca bir cümleye indirgenir. Bu bağlamda metnin genel itibarıyla anlatmak istediği ortaya çıkarılmaktadır (Toy, 2019: 149). Makro yapı, iki başlığa ayrılmaktadır. Bunlar şematik ve tematik çözümlemelerdir. Makro yapının ilk basamağını oluşturan tematik yapı, bir metinde yer alan tema ve konu başlıklarının önem sırasına göre düzenlenmesidir; kısacası bir söylemin birden çok ana yönelimden oluşması ve bu yönelimlerin söylem içerisinde yapıya koyulmasıdır (Çiçek ve Uysal, 2019: 185). Bu bağlamda tematik yapı çözümlemesinde, metinde neden sonuç ilişkisine ve tüm metinde detay bilgilere kadar değinilmektedir (San Sungunay, 2018: 37).

Bu hususlar enformasyon eksiltimi, metin içerisinde mekân ya da vakit gibi detaylara yer verilmemesi anlamına gelmektedir. Genelleştirme kavramı, varlığın veya nesnelerin gruplara indirgenmediği anlamında kullanılırken; kurgulama ise varlık veya nesneden bağımsız olarak tasarımın oluşturulmuş bir planla düzenlenmesidir (Özer, 2009: 93-94).

Şematik çözümlemede ise metin ya da haberin ardalan ve bağlam bilgisi, durum tanımları ve yorum içeren ifadeler ele alınmaktadır. Ardalan bilgisinde metine veya habere konu olan olayın arka planı hakkında yeterli bilgilendirmenin yapıp yapılmadığına bakılırken, bağlam bilgisinde konuya yönelik kaynakların, resmi kurumların açıklamalarının bağlamından kopartılarak aktarılıp aktarılmadığı incelenmektedir. Durum bölümünde metine konu olan olayın sebep ve sonuçlarına yönelik bilgilerin yer alıp almadığına odaklanılırken, yorum bölümünde ise metne konu olayın tarafların ifadelerinin aktarılırken yapılan tercihler incelenmektedir.

Mikro yapı analizinde; söz dizimsel çözümleme, metnin içerisindeki uyum ve metinde inandırıcılığı artırmak için kullanılan retorik unsurların analizi yapılmaktadır (Doruk, 2013: 115). Söz dizimsel çözümlemede, cümle yapıları hareketli veya hareketsiz oluşlarına ya da basit veya karmaşık oluşlarına göre ele

alınmaktayken, bölgesel uyumda art arda gelen cümle bölümleri birbiriyle olan ilişkileri bağlamında değerlendirilmektedir (Karaçay, 2018: 37).

Mikro yapı çözümlemesinde incelenen sözcük tercihleri, metinlere yansıyan ideolojik etkinin ve yapılanmanın ortaya çıkarılmasında önemli rol oynamaktadır. Çünkü metinlerde tercih edilen kelimeler, ideolojik ve kültürel anlamlarına göre toplumsal faktörlere ilişkin inançları ve fikirleri gözler önüne sermektedir (Doruk, 2013: 115).

Bu bağlamda metinlerde hangi zamir, sıfat, eylem sözcüklerinin kullanıldığı ve nasıl bir yol izlenerek bir araya getirildiği gücü elinde bulunduran kişi, grup veya partinin söylemlerini saklamasında etkili bir görev üstlenmektedir (Aygül, 2013: 112; Alp, 2015: 22). Mikro yapı çözümlemesinde bulunan unsurlardan biri olan retorik de görseller, sayısal veriler, uzman görüşleri, atıflar metinlerin inandırıcılık derecesini artırmaktadır.

Görüldüğü üzere Van Dijk'in geliştirdiği söylem çözümlemesi metin içeriklerini derinlemesine incelemektedir. Van Dijk yönteminin bu çalışmada kullanılma nedeni, metinlerin hem temel hem yan anlamlarını derinlemesine inceleme olanağının elde edilmesidir. Söylem analizinin ayrıca metnin derinlemesine incelemesinde ırk, etnik kimlik ve dini aidiyetli ifadelerle odaklanmayı olanaklı kılması da tercih edilmesinde olumlu katkı sağlamaktadır (Aygül, 2013: 114). Dolayısıyla nefret söyleminin analiz edileceği bu çalışmada, Van Dijk'in söylem analizi ile Twitter'da paylaşılan gönderiler analiz edilecektir.

Social Blade'e göre, kullanıma sunulduğunda mavi bir kuş logosu ile hafızalara kazınan Twitter'ın sahiplik yapısı 24 Temmuz 2023 tarihinde değişmiştir. Platformu satın alan Elon Musk isimli kişi, Twitter'ın yeni ismini ve logosunu "X" olarak tanıtmıştır. Bu bağlamda çalışma, 24 Temmuz 2023 tarihinden önce başladığı için "X" yerine "Twitter" ismi kullanılmıştır.

3.4 Twitter’da Altındağ Olaylarına İlişkin Üretilen Nefret Söylemleri

Tablo 3.1: Kategorilere Göre Nefret Söylemi İçeren Toplam Gönderilerin Dağılımı

Zaman Aralığı	İrk Temelli Nefret Söylemleri	Siyasal Temelli Nefret Söylemleri	Toplam Nefret İçerikli Gönderi Sayısı
11 Ağustos	113	37	150
12 Ağustos	195	19	214
13 Ağustos	145	25	170
14 Ağustos	153	22	175
15 Ağustos	27	21	48
16 Ağustos	52	36	88
17 Ağustos	59	13	72
18 Ağustos	15	6	21
19 Ağustos	0	0	0
20 Ağustos	0	0	0
21 Ağustos	12	2	14
22 Ağustos	8	3	11
23 Ağustos	0	0	0
24 Ağustos	42	0	42
25 Ağustos	40	4	44
Toplam	853	188	1041

Ankara'nın Altındağ ilçesinde, 11 Ağustos'ta Emirhan Yalçın isimli Türk vatandaşının ölümü ile sonuçlanan olayların ardından sosyal medya platformu üzerinden sıradan kullanıcıların herkese açık bir şekilde yaptığı paylaşımlardan 20 tanesi incelenmiştir.

Twitter' da, incelemeye değer görülen 20 gönderi, bilgisayarın ekran görüntüsü aracı ile kayda alınmıştır. Kullanıcıların sıradan yurttaş olması sebebiyle isimleri kapatılmıştır. Gönderilerde yer alan ifadelere herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır.

Twitter'da Paylaşılan 20 Gönderi Ve Analizleri

Görsel 1: Örnek Tweet 1

Makro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 1'deki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. 'Ülkemde mülteci istemiyorum!!! Kendi halkına sahip çık.' içerikli gönderide tematik analiz açısından, tek bir konunun öne çıktığı saptanmaktadır. Bu bağlamda gönderideki metnin Türkiye sınırlarında Türk vatandaşı olmayan ancak ülkesinden zorunlu sebeplerden ötürü göç ederek Türkiye'ye gelen kişilerin istenmediği, ülkede bulunan mültecilerin Türk vatandaşlarına zarar verdiği, bunun yerine hükûmetin kendi yurttaşlarını koruması gerektiği bir düzlemde inşa edildiği görülmektedir. Gönderinin, Altındağ'da yaşanan olaylar üzerinden desteklendiği gözlemlenmiştir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin mültecileri hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Gönderi sahibi, karşısındakilere Türk vatandaşlarına sahip çıkması konusunda dikkatli olunması için uyarıda bulunan bir anlatıyı ön plana çıkarmaktadır. Gönderinin ardaalanına bakıldığında zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk

vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir.

Gönderi metninin oluşturulmasında ideolojik alt yapısının '*ülkemde mülteci istemiyorum*' ifadesi ile ırkçı kodlarla oluşturulduğu, olayın bağlamından kopartılarak hükûmetin kendi yurttaşlarına sahip çıkmadığı mesajı verilmeye çalışıldığı gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı, resmi kurumlardan yapılan açıklamaları metnin içerisine almadığı görülmektedir. Gönderide, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 1'deki gönderinin sentaktik analizine göre, metnin cümlelerinin kısa ve basit yapıda bir biçimde inşa edildiği gözlemlenmektedir. Açık ve net ifadelerin kullanıldığı gönderi metninde tercih edilen sözcükler temel anlamı ile kullanılmıştır. Metinde kullanılan sözcükler gerçek anlamları dışında kullanılmayarak herhangi bir mecaz eğretilmeye yer verilmediği görülmektedir. Gönderinin oluşturulduğu cümleler arasında herhangi bir nedensellik bulunmadığı, birbirinden bağımsız iki cümle olduğu görülmektedir. Ancak iki cümle arasında işlevsellik açısından bağlantı olduğu, ilk cümleden yola çıkılarak gönderinin içeriğinin oluşturulduğu gözlemlenmiştir.

Gönderide inşa edilen söylem çerçevesinin yüz ifadeleri ile desteklendiği görülmektedir. Bu bağlamda gönderi sahibinin karşısındakini etkileyebilmek için üç adet kızgın yüz ifadesi kullandığı görülmektedir. Gönderinin geneli ele alındığında okuyucunun dikkatli olması amacıyla yapılan uyarının üç ünlem işareti ile desteklendiği gözlemlenmiştir. Gönderinin retorik anlamda analizinde herhangi bir görsel, video veya bağlantı linki ile destelenmediği, yalnızca Altındağ olayını konu alarak çok okunan diğer paylaşımlarla etkileşime girdiği tespit edilerek belirli bir oranda okuyucuya eriştiği görülmektedir.

Acaba öldürülen gencimiz Süleyman soylunun oğlu olsaydı kendisi yine pişkin pişkin savunurmuydu Suriyeli leri? ülkemizi istilaya gelen Afgan lıları? #BuMisafirlikFazlaUzadı

ÖÖ 10:02 · 11 Ağu 2021

Görsel 2: Örnek Tweet 2

Makro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 2'deki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. 'Acaba öldürülen gencimiz Süleyman Soylu'nun oğlu olsaydı kendisi yine pişkin pişkin savunur muydu Suriyelileri? İstilaya gelen Afganlıları? #BuMisafirlikFazlaUzadı' içerikli gönderide tematik analiz açısından gönderideki metnin, iki konu üzerinde inşa edildiği görülmüştür. İlk konu, Altındağ'da öldürülen Emirhan Yalçın'ın dönemin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun oğlu olması durumunda yaşanabilecekler iken, ikinci konu ise mültecilerin ülkelerine dönmesi gerektiğine ilişkin yapılan uyarıdır.

Gönderinin içeriğinde iktidarda bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi'ne (AK Parti) karşı olumsuz bir bakış açısının egemen olduğu saptanmaktadır. Gönderide, olayda hayatını kaybeden Emirhan Yalçın'ın Süleyman Soylu'nun oğlu olmaması nedeniyle değersiz gösterildiği bir anlatım dilinin hâkim olduğu gözlemlenmiştir. Gönderi söyleniş bakımında incelendiğinde, Emirhan Yalçın'ın Süleyman Soylu'nun oğlu olmadığı için Suriyelileri ve Afganlıları savunduğu anlamına dikkat çekilmek istenmiştir. Gönderide kullanılan soru işaretleri ile söyleniş çerçevesinin daha fazla güçlendirilmeye çalışıldığı görülmüştür.

Gönderi sahibi, paylaştığı gönderide enformasyon eksiltimi yapmıştır. Gönderici, gönderide Süleyman Soylu'nun Suriyelileri ve Afganları savunduğunu ifade ederken bunu arka planda kanıtlayacak herhangi bir bilgiye yer vermemiştir. Gönderinin kurgusal olarak ele alınması sonucu elde edilen analizler dönemin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun oğlunun bir mülteci tarafından öldürülmesi durumunda 'pişkin pişkin' davranışta bulunmayacağı elinden gelenin daha fazlasını yapacağına yönelik bir çerçeve öne çıkmaktadır.

Gönderide, Altındağ olayları üzerinden AK Parti iktidarını destekleyen veya desteklemeyen yurttaşların dikkati Emirhan Yalçın'ın mülteci tarafından

öldürülmesine çekilmek istenmektedir. Gönderiye konu olan olay hakkında herhangi bir bilgilendirmenin yapılmadığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla gönderi sahibinin esas olayı bağlamından kopardığı görülmüştür. Gönderi metninin oluşturulmasında ideolojik alt yapısının ırkçı kodlarla oluşturulduğu, olayın bağlamından kopartılarak farklı bir konu kapsamında değerlendirilerek aktarıldığı görülmektedir.

Gönderinin ardalanına bakıldığı zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı, resmi kurumlardan yapılan açıklamaları metnin içerisine almadığı görülmektedir. Gönderide, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne, ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 2'deki gönderinin sentaktik analizine göre, metin iki cümleden oluşmaktadır. Cümlelerin basit ve anlaşılır bir dille inşa edildiği gözlemlenmiştir. Kurallı yapıları cümlelerin tercih edildiği gönderide, sözcükler temel anlamı ile kullanılmıştır. Metinde kullanılan sözcüklerin gerçek anlamları dışında kullanılmayarak herhangi bir mecaz eğretilme yer vermediği gözlemlenmiştir. '#BuMisafirlikFazlaUzadı' ifadesinde, misafirin kim olduğuna dair herhangi bir bilgiye yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmaktadır.

Gönderinin geneline bakıldığında, cümlelerde noktalama işaretlerine dikkat edilerek anlam karışıklığının önlenmesi sağlanmaktadır. Bu bağlamda gönderi sahibinin anlam bütünlüğünü sağladığı görülürken olaya ilişkin tepkisini de soru işaretleri ile ortaya koymaktadır. Gönderide yer alan iki cümlede nedensellik ilişkisinin kurulduğu belirlenmektedir. İlk cümlede, dönemin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun, öldürülen Emirhan Yalçın kendi oğlu olmadığı için mültecileri savunduğu, bunun tam tersi durumda savunmayacağı; ikinci cümlede 'İstilaya gelen Afganlılar' ifadesi ile önceki cümlede aktarılan olay üzerinden sonuca varıldığı gözlemlenmiştir.

Gönderi sahibi, gönderisinde Süleyman Soylu hakkında olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcükler kullanmıştır. Gönderici, Süleyman Soylu' ya

yönelik olumsuz söylemini, gönderi metnindeki ‘*Öldürülen gencimiz Süleyman Soylu’nun oğlu olsaydı kendisi yine pişkin pişkin savunur muydu Suriyelileri?*’ sözleri ile tamamlamaktadır.

Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise herhangi bir video, fotoğraf, belge link yerleştirmedeği yalnızca metin oluşturularak inşa edildiği görülmektedir. Ayrıca Twitter’da gündemdeki konular hakkında paylaşım yapılırken kullanılan ‘*#BuMisafirlikFazlaUzadı*’, (#) hashtag’i ile gönderide söz edilen konunun etkileşimini ve görünürlüğünün artırılmak istendiği saptanmaktadır.

Rüzgar eken fırtına biçer mülteci illet olursa misafir değil kafir olursa ehh
bizde sabır taşı diye çatladı patladı un ufak oldu

ÖÖ 10:31 · 12 Ağu 2021

Görsel 3: Örnek Tweet 3

Makro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 3’teki gönderiye Twitter’ın gelişmiş arama bölümünden ‘gelişmiş arama’ seçeneğinden ulaşılmıştır. ‘*Rüzgâr eken fırtına biçer, mülteci illet olursa misafir değil kafir olursa ehh bizde sabır taşı diye çatladı patladı un ufak oldu*’ ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizine göre üç konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Gönderi metninin ilk konusu, halk arasında sıkça kullanılan atasözlerinden biri kullanılarak mültecilere gösterilen tepkilerin karşısındakilerin de verebilme ihtimali, ikinci konuda mültecilerin, hastalığa, dertlere veya sorunlara neden olması durumudur. Üçüncü konu ise mültecilere karşı yurttaşların artık sabır gösteremediği, son noktaya ulaştıkları anlatımıyla inşa edildiği görülmektedir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, mültecilere yönelik olumsuz bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Mültecileri karşısındakine kötileyen, nefret ettirmeye çalışan bir söyleniş biçimiyle anlatımın inşa edildiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda gönderide, mültecilerin ‘illet’ olması durumunda misafir değil ‘kâfir’ olarak tanımlandığı ve bu durumun bireyin sabır taşının parçalanmasına neden olacak bir olay olduğuna dikkat çekilmektedir. Gönderi sahibinin, ayrıca, metinde herhangi bir noktalama işaretine yer vermeyerek destekleyici unsurları ele almadığı görülmektedir.

Gönderide yer alan iki cümlede nedensellik ilişkisinin kurulduğu belirlenmektedir. İlk cümlede kişinin sinirli öfkeli olmasının sonucu daha sert bir tepki ile karşı karşıya kalması, ayrıca mültecinin zararlı olması sonucunda yaşanacak olan bir öfke patlamasına dikkat çekilmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olduğu gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı görülmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin mültecileri hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Bu bağlamda gönderi metninde, '*Mülteci illet olursa misafir değil kâfir olursa*' sözü ile gönderi sahibinin, karşısındakilere mültecileri 'dert' 'hastalık' olması durumunda misafir olarak değil dinsiz anlamına gelen 'kâfir' olarak değerlendirdiği din temelli bir nefret söylemi dili kullandığı gözlemlenmektedir. Gönderinin ardalanına bakıldığında zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir.

Gönderi metninin oluşturulmasında ideolojik alt yapısının din temelli nefret içerikli kodlarla oluşturulduğu, olayın bağlamından kopartılarak farklı bir konu kapsamında değerlendirilerek aktarıldığı görülmektedir. Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı, resmi kurumlardan yapılan açıklamaları metnin içerisine almadığı görülmektedir. Gönderide, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 3'teki gönderinin sentaktik analizine göre, metin iki cümleden oluşmaktadır. Ancak gönderi sahibinin, cümleler arasında noktalama işaretine yer vermeyerek anlam karmaşasına neden olduğu görülmektedir.

Gönderi metnindeki sözcükler, temel anlamları dışında da kullanıldığı ve bu bağlamda mecazi eğretilmeye yer verildiği gözlemlenmiştir. Gönderi metni, kurallı yapı cümlelerle inşa edilirken cümle yapılarının aktif olduğu, ancak cümleler arasında noktalama işaretlerine yer verilmeyerek anlam karmaşasının yaratıldığı görülmektedir. Bu bağlamda gönderi sahibi, anlam bütünlüğünü sağlamadığı, ayrıca, olaya ilişkin tepkisini ikileme yaparak ortaya koymaktadır.

Gönderide yer alan kelimeler arasında nedensellik ilişkisinin kurulduğu görülmektedir. ‘*Rüzgâr eken fırtına biçer*’ atasözünde fırtına biçme nedeni olarak rüzgâr ekilmesi olarak gösterilmektedir. ‘*Mülteci illet olursa misafir değil kâfir olursa ehh bizde sabır taşı diye çatladı patladı un ufak oldu*’ cümlesinde de mültecinin illet veya kâfir olması nedeniyle sabır taşının parçalanacağına dikkat çekilmektedir.

Gönderi sahibi, gönderisinde mülteciler hakkında olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcükler kullanmıştır. Gönderici, mültecilere yönelik olumsuz söylemini, gönderi metnindeki ‘*Mülteci illet olursa misafir değil kâfir olursa*’ sözleri ile ifade etmektedir. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirmedeği, yalnızca metin oluşturularak inşa edildiği görülmektedir.

doldurun,doldurun, kışkırtın, savaş çıksın, ...ib.. siyasetçiler

ÖS 12:39 · 15 Ağu 2021

Görsel 4: Örnek Tweet 4

Makro Analiz

15 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 4’teki gönderiye Twitter’ın gelişmiş arama bölümünden ‘gelişmiş arama’ seçeneğinden ulaşılmıştır. ‘*Doldurun, doldurun, kışkırtın, savaş çıksın....ib.. siyasetçiler*’ ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizine göre bir konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Gönderi metninin tematik analizinde, metnin, siyasetçilerin ülkeye çok sayıda mülteci getirdiği veya getirttiği, bununla yetinmeyip kışkırtmalar oluşturduğu ve tüm bunların savaşa yol açacağı kurgusu üzerine inşa edildiği gözlemlenmektedir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, mültecilere kıyasla siyasetçilere yönelik olumsuz bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Siyasetçileri karşısındakine kötileyen, nefret ettirmeye çalışan bir söyleniş biçimi ile anlatımın inşa edildiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda gönderide, siyasetçilerin, Türkiye’yi mültecilerle doldurup kışkırtmalarla savaşa yol açtığına dikkat çekilirken hakaret edildiği gözlemlenmektedir. Gönderi sahibi, destekleyici unsurlara başvurarak metinde birden çok nokta ve virgül kullanarak sözcüklere vurgu yapılmasını sağlamaktadır.

Gönderide yer alan tek cümlede nedensellik ilişkisinin kurulduğu belirlenmektedir. Cümlede kişinin sinirli öfkeli olduğunu ortaya koyan küfürlü ifadeye yer verildiği görülmektedir. Gönderi metninde, siyasetçilerin Türkiye’yi mültecilerle doldurduğu, sonrasında Türkiye yurttaşı ve mültecilerin kışkırtılarak karşı karşıya getirildiğine dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olduğu gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı görülmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin siyasetçileri hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Bu bağlamda gönderi metninde, ‘*ib.. siyasetçiler*’ sözü ile gönderi sahibinin, karşısındakilere siyasetçilere karşı nefret aşılamaı amaçladığı gözlemlenmiştir.

Gönderinin ardalanına bakıldığı zaman, Ankara’nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir. Gönderi metninin oluşturulmasında ideolojik alt yapısının ırkçı kodlarla oluşturulduğu, olayın bağlamından kopartılarak farklı bir konu kapsamında değerlendirilerek aktarıldığı görülmektedir. Bu bağlamda gönderide mültecilerin siyasetçiler tarafından ülkeye alındığını ancak bunun nedeninin söyleniş açısından yeteri kadar detaylandırılmadığı gözlemlenmektedir.

Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı, resmi kurumlardan yapılan açıklamaları metnin içerisine almadığı görülmektedir. Gönderide, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne veya ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

15 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 4’teki gönderinin sentaktik analizine göre, metin tek cümleden oluşmaktadır. Gönderi metninde yer alan sözcüklerin basit ve anlaşılır olduğu gözlemlenmiştir. Cümle yapısının karmaşık olduğu gönderi metninde sözcükler temel anlamı ile kullanılmıştır. Metinde kullanılan sözcüklerin gerçek anlamları dışında kullanılmayarak herhangi bir mecaz eğretilmeye yer vermediği gözlemlenmiştir. ‘*Doldurun, doldurun, kışkırtın*’ ifadesinde nerenin doldurulacağı ve kimlerin veya kimin kışkırtılacağı

bilgisine dair herhangi bir detaya yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmaktadır.

Gönderinin geneline bakıldığında, cümlelerde noktalama işaretlerine dikkat edilerek anlam karışıklığına neden olmadığı saptanmaktadır. Bu bağlamda gönderi sahibi, anlam bütünlüğünü sağladığı görülürken olaya ilişkin tepkisini de hakaret ve birden çok nokta kullanarak ortaya koymaktadır. Gönderide yer alan cümlede nedensellik ilişkisinin kurulduğu belirlenmektedir. Gönderi sahibinin, siyasetçilerin Türkiye’deki mülteci sayısını giderek artırdığı, daha sonra ülkedeki insanları kışkırttığı ve savaşa yol açacağı sonucuna vardığı gözlemlenmiştir.

Gönderi sahibi, gönderisinde herhangi bir siyasetçi ismine yer vermeden olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcükler kullanmıştır. Gönderici, siyasetçilere yönelik olumsuz söylemini, gönderi metnindeki ‘ib... siyasetçiler’ sözleri ile tamamlamaktadır. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise herhangi bir video, fotoğraf, belge link yerleştirilmediği yalnızca metin oluşturularak inşa edildiği görülmektedir. Gönderici, olaya ilişkin tepkisini ikileme yaparak ortaya koymaktadır.

Gönderi metninde, mültecilere yönelik direkt olarak nefret, hedef gösteren veya ayrımcı bir ifadeye yer verilmediği, ancak ‘doldurun doldurun’ denilerek cansız, değeri olmayan bir eşyadan söz ettiği söylemi ile arka plan bilgisinde yer almaktadır.

18 yaşındaki çocuk suriyeli piç tarafından öldürüldü eksik yazmışsınız! millet doldu banu hanım yeter artık ne ırkçılığı nefret körüklemesi insanlar istemiyor artık 10 yıl oldu savaş falan yok bayramlarda gidiyorlar bunların gitme zamanı geldi geçiyor.

ÖÖ 9:35 · 12 Ağu 2021

Görsel 5: Örnek Tweet 5

Makro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 5’teki gönderiye Twitter’ın gelişmiş arama bölümünden ‘gelişmiş arama’ seçeneğinden ulaşılmıştır. ‘18 yaşındaki çocuk Suriyeli piç tarafından öldürüldü eksik yazmışsınız! Millet doldu banu hanım yeter artık ne ırkçılığı nefret körüklemesi insanlar istemiyor artık

10 yıl oldu savaş falan yok bayramlarda gidiyorlar bunların gitme zamanı geldi geçiyor. ' ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizine göre üç konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir.

Gönderi metninin tematik analizinde, Emirhan Yalçın'ın Suriyeli bir kişi tarafından öldürülmesi sonucu yurttaşların kin, nefret, öfke patlaması yaşadığı, bunun ırk ve nefretle ilgili olmadığı, ayrıca, Suriye'de savaş olmadığı söylemleri ile anlam inşa edilmiştir. Gönderide inşa edilen anlatıda, mültecilere yönelik olumsuz bir dilin hâkim olduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin, mültecileri karşısındakine kötöleyen, nefret ettiren, kin ve öfke dolu bir söylemsel anlatımı inşa ettiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda gönderide, Emirhan Yalçın'ı öldüren Suriyelinin '*piç*' olarak tanımlandığı görülmektedir. Olayın yaşandığı tarihlerde alıntı yaparak gönderi paylaşan kullanıcının, Banu isimli birinin gönderisindeki eksik gördüğü yerlere tepki göstererek yaşananların ırk ve nefret söylemi olmadığına vurgu yaptığı görülmektedir.

Gönderi sahibi, destekleyici unsurlara başvurarak metinde ünlem işaretine yer vererek tepkisine vurgu yapmayı amaçlamıştır. Gönderideki cümleler arasında nedensellik ilişkisinin kurulduğu belirlenmektedir. Cümlelerde kişinin sinirli ve öfkeli olduğunu belirten küfür ile nefret söylemi kullanıldığı gözlemlenmektedir. Gönderi metninde 10 yıldır Suriyelilerin Türkiye'de olduğu, bayramda ülkelerine geri dönmeleri sebebiyle savaşın olmadığı çıkarımında bulunulduğu görülmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olduğu gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi analiz edilmiştir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin mültecileri hedef alan bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Bu bağlamda gönderi sahibinin, '*Suriyeli piç*' sözü ile karşısındakine, mültecilere karşı nefret aşılamaı amaçladığı gözlemlenmektedir. Gönderinin ardalanına bakıldığı zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Resmi kurumlardan yapılan açıklamalardan biri olan '*Suriyelilerin bayramda eve*

dönmesi' bilgisine yer veren gönderi sahibinin, atıfta bulunduğu açıklamaları çarpıttığı görülmektedir. Gönderide, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne, ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 5'teki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metninde yer alan sözcüklerin, kurallı, basit ve açık olduğu görülmüştür. Gönderi metnindeki cümlelerin yapısı karmaşık olarak inşa edilirken sözcükler temel anlamı ile kullanılmıştır. Metinde kullanılan sözcüklerin gerçek anlamları dışında kullanılmayarak herhangi bir metafora yer verilmediği gözlemlenmiştir. *'Millet doldu banu hanım yeter artık ne ırkçılığı nefret körüklemesi insanlar istemiyor artık 10 yıl oldu savaş falan yok bayramlarda gidiyorlar bunların gitme zamanı geldi geçiyor'* ifadesinde Banu isimli kullanıcının paylaşımına yer verilmediği görülmektedir. Paylaşımında, insanların kime karşı dolduğu ve kimi istemediği belirtilmeyerek, bayramda kimlerin nereye gittiğine dair herhangi bir detaya yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmuştur.

Gönderinin geneline bakıldığında, cümlelerde noktalama işaretlerine dikkat edilmeyerek anlam karışıklığının olduğu, bu bağlamda gönderi sahibinin, anlam bütünlüğünü sağladığı görülmektedir. Gönderi sahibi, olaya ilişkin tepkisini de küfür, hakaret ve ünlem kullanarak ortaya koymaktadır. Gönderide yer alan cümlelerde nedensellik ilişkisinin kurulduğu gözlemlenmiştir. Gönderi sahibinin, yurttaşların Suriyelilerden rahatsız olduğu, Suriyelilerin artık gitme zamanlarının geldiği sonucuna vardığı gözlemlenmiştir.

Gönderi sahibi, paylaşımında, mültecilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcükler kullanmıştır. Gönderici, mültecilere yönelik olumsuz söylemini, gönderi metnindeki *'Suriyeli piç'* sözü ile tamamlamaktadır. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlere, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Yabancı uyruklu bir kişi değil bir SURİYELİ K Ö P E K tarafından bıçaklanarak ölen diyeceksiniz

ÖS 8:08 · 11 Ağu 2021

Görsel 6: Örnek Tweet 6

Makro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 6'daki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. 'Yabancı uyruklu bir kişi değil bir SURİYELİ KÖPEK tarafından bıçaklanarak ölen diyeceksiniz' ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, bir konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Gönderi metninin tematik analizinde, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesine ilişkin paylaşılan gönderi metinlerinde 'yabancı uyruklu' ifadesinin kullanılmasının toplum nezdinde tepki topladığı, özellikle 'Suriyeli' ifadesinin kullanılması söylemleri ile anlam inşa edilmiştir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, mültecilere ve Suriyelilere yönelik hakaret içeren olumsuz bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin, Suriyelileri 'yabancı' olarak değil 'hayvan' statüsünde gördüğü ve karşısındakine Suriyelileri kötüleyen, nefret ettiren, kin ve öfke dolu bir anlatımı inşa ettiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda gönderide, Emirhan Yalçın'ı öldüren şahıs 'Suriyeli köpek' olarak tanımlanmaktadır.

Gönderi sahibi, destekleyici unsurlara başvurarak metinde 'Suriyeli köpek' ifadesini büyük harflerle yazarak vurgulamayı amaçlamaktadır. Gönderideki cümleler arasında nedensellik ilişkisinin kurulduğu belirlenmektedir. Cümlelerde kişinin sinirli, öfkeli olduğunu belirten hakaret ile nefret söylemi kullanıldığı gözlemlenmektedir. Gönderi metninde Emirhan Yalçın'ın, insan olmayan, hayvan biri tarafından öldürüldüğü çıkarımında bulunulduğu görülmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olduğu gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı görülmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri hedef alan ve hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Bu bağlamda gönderi metninde, 'Suriyeli köpek' sözü ile gönderi sahibinin, karşısındakilere Suriyelilere karşı ırk temelli nefret aşlamayı amaçladığı gözlemlenmektedir. Gönderinin ardalanına bakıldığında zaman, Ankara'nın Altındağ

ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, resmi kurumların kaynak gösterilmediği, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 6'daki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlenin kurallı, basit ve açık sözcüklerden inşa edildiği görülmüştür. Gönderide kullanılan kelimelerin temel anlamı ile kullanıldığı herhangi bir metafora yer verilmediği gözlemlenmiştir.

'Yabancı uyruklu bir kişi değil bir SURİYELİ KÖPEK tarafından bıçaklanarak ölen diyeceksiniz' şeklindeki gönderinin, kimin bir Suriyeli tarafından öldürüldüğü, neden Suriyeli kişinin 'köpek' olarak tanımlandığı bilgisine yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmuştur.

Gönderinin geneline bakıldığında, cümlede yalnızca 'Suriyeli köpek' ifadesine dikkat çekilirken cümlede herhangi bir anlam karışıklığının ise olmadığı ve gönderi sahibinin anlam bütünlüğünü sağladığı görülmektedir. Gönderi sahibi, olaya ilişkin tepkisini hakaretle ortaya koymaktadır. Gönderide yer alan cümlede nedensellik ilişkisinin kurulmadığı gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesine tepki gösterdiği ve bu tepkiyi Suriyeliler için 'köpek' sözcüğünü kullanarak ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır.

Gönderi sahibi, paylaşımında, Suriyelilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcük kullanmıştır. Gönderici, Suriyelilere olumsuz söylemini, gönderi metnindeki *'Suriyeli köpek'* sözü ile tamamlamaktadır. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlere, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Ankara'nın göbeğine göz göre göre şehir kurdular. Her türlü pisliğin içindeler ve devlet buna hiç bir şey yapmıyor. 🤔🤔🤔🤔

ÖÖ 10:06 · 11 Ağu 2021

Görsel 7: Örnek Tweet 7

Makro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 7'deki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. *'Ankara'nın göbeğinde göz göre göre şehir kurdular. Her türlü pisliğin içindeler ve devlet buna hiçbir şey yapmıyor'* ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, iki konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Gönderi metninin tematik analizinde, Ankara'da Suriyeli nüfusunun artığına ve Suriyelilerin toplum tarafından 'pis' olarak tanımlanan her şeyin içerisinde olduğuna dikkat çekilerek anlam inşa edilmiştir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, Suriyelilere yönelik olumsuz anlamda kullanılan bir dilin hâkim olduğu gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, Suriyelileri pis, kirli, temiz olmayan faaliyetlerde bulunmakla suçlayıp, Türkiye'nin başkenti olan Ankara'da şehir kurduklarını öne sürerek karşısındakine Suriyelileri kötüleyen, nefret ettiren, kin ve öfke dolu söylemsel bir anlatımı inşa ettiği gözlemlenmektedir. Ancak gönderide Emirhan Yalçın'ı öldürenlerin kim olduğuna ilişkin herhangi bir bilgiye yer vermediği görülmektedir.

Gönderi sahibinin, destekleyici unsurlara başvurarak metinde 4 adet kızgın yüz ifadesine yer verdiği gözlemlenmektedir. Gönderideki cümleler arasında nedensellik ilişkisinin kurulmadığı belirlenirken kişinin sinirli ve öfkeli bir tutumla gönderi metnini oluşturduğu görülmektedir. Gönderi metninde Emirhan Yalçın'ı öldüren Suriyeliden yola çıkıp *'her türlü pisliğin içindeler'* ifadesi ile ırk temelli bir nefret söylemi anlamı inşa edildiği belirlenmektedir.

Gönderi metninde, *'Devlet buna hiçbir şey yapmıyor'* ifadesi ile karşısındakilerin devlete ve Suriyelilere karşı tavır alması ve tepki göstermesi gerektiği bilgisi verilmeye çalışıldığı gözlemlenmektedir. Devletin, Suriyelilerin artmasına, pis, kirli faaliyetler yürütmesine göz yumulduğu mesajının verildiği gönderide, bir suçlunun arandığı görülmektedir. Gönderi metninde işlevsellik

açısından ilişkinin olduğu gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı görülmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri ve devleti hedef alan ve hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmektedir. Bu bağlamda gönderi metninde, '*Her türlü pisliğin içindeler*' ifadesi ile gönderi sahibinin karşısındakilere, Suriyelilere ilişkin ırk temelli nefret aşlamayı amaçladığı gözlemlenmektedir. Gönderinin ardalanına bakıldığı zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımda bulunduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği gözlemlenmiştir. Gönderide, resmi kurumların kaynak gösterilmediği, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 7'deki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlelerin kurallı, basit ve açık sözcüklerden inşa edildiği görülmüştür. Gönderide kullanılan kelimelerin temel anlamı ile kullanıldığı cümlede herhangi bir metafora yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Gönderi sahibinin, yeterli bilgilendirme yapmadığı, gönderinin paylaşım amacının ne olduğu, kimin şehir kurduğu, kimlerin pislik içerisinde olduğu ve devletin müdahale etmediği kişilerin kim olduğuna ilişkin herhangi bir detaya yer verilmediği; bu bağlamda belirsiz bir anlatım oluşturulduğu gözlemlenmektedir.

Gönderinin geneline bakıldığında, cümlede 'Ankara'da şehir kurdular', 'her türlü pislik' ve 'devlet buna bir şey yapmıyor' ifadelerine dikkat çekilirken cümlede herhangi bir anlam karışıklığının ise olmadığı görülmektedir. Gönderi sahibinin anlam bütünlüğünü sağladığı gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, olaya ilişkin tepkisini hakaret ve kızgın yüz ifadeleri ile ortaya koyduğu ve karşındakinin şüphe duymasına neden olduğu düşünülmektedir.

Gönderide yer alan cümlede nedensellik ilişkisinin kurulmadığı gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesine tepki

gösterdiği ve bu tepkiyi Suriyeliler için ‘pislik’ sözcüğünü kullanarak ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır.

Gönderi sahibi, paylaşımında, Suriyelilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcükler kullanmıştır. Gönderici, Suriyelilere olumsuz söylemini, gönderi metnindeki ‘*pislik, şehir kurmak ve devletin buna göz yumması*’ sözü ile tamamlamaktadır. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlerle, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Keşke akp lilerin de başına siriyeli ve afganlar tarafından böyle olaylar gelse belki anlarlardı şuan ne anlatsan boş

ÖÖ 7:52 · 11 Ağu 2021

Görsel 8: Örnek Tweet 8

Makro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 8’deki gönderiye Twitter’ın gelişmiş arama bölümünden ‘gelişmiş arama’ seçeneğinden ulaşılmıştır. ‘*Keşke akp’lilerin de başına siriyeli ve Afganlar tarafından böyle olaylar gelse belki anlarlardı şuan ne anlatsan boş*’ ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, bir konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine ilişkin paylaşılan gönderi metninin tematik analizinde, anlamın, iktidarda olan AK Partili kişilerin de benzer olaylar yaşayarak olayın önemini anlayacağı üzerine inşa edilmiştir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, Suriyelilere yönelik direkt bir biçimde hakaret içeren bir dil olmadığı görülmektedir. Gönderide, Suriyeli ve Afganların insanlara zarar verdiği, ‘saldırgan’, ‘suçlu’ ve ‘katil’ olduğu izlenimi yaratılmaktadır. Gönderi metninin siyasal nefret söylemi kategorisinde yer aldığı gözlemlenmektedir. Gönderide açık bir biçimde siyasiler hakkında olumsuz bir dilin hâkim olduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin metinde inşa ettiği anlamda, karşısındakilere, siyasetçilere ve mültecilere karşı nefret aşıladığı, onları kötüleyen söylemsel bir anlatımı kurguladığı gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, inşa ettiği metinde

destekleyici unsurlara başvurmadiğı, harf hataları yaptığı, noktalama işareti kullanmadığı görölmektedir. Gönderide, cümleler arasında nedensellik ilişkisinin kurulduğu belirlenirken cümlelerde kişinin sinirli ve öfkeli olduğunu belirten direkt bir hakaret sözcüğünün yer almadığı gözlemlenmektedir.

Gönderi metninde, Emirhan Yalçın'ı öldüren kişinin mülteci olduğu anlamı çıkarılırken olayı bir AK Partili kişinin yaşaması durumunda olayın öneminin anlaşılacağı çıkarımında bulunulduğu görölmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olduğu gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı görölmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri, Afganları ve siyasetçileri hedef alan ve hedef gösteren bir yapıda inşa edildiğı görölmüştür. Irk temelli ve siyasal temelli nefret söyleminin amaçlandığı görülen gönderinin ardalanına bakıldığında zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görölmektedir.

Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediğı, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, resmi kurumların kaynak gösterilmediğı, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne yer verilmediğı gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 8'deki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlenin kurallı, basit ve açık sözcüklerle inşa edildiğı görölmüştür. Gönderide kullanılan kelimelerin temel anlamı ile kullanıldığı, herhangi bir metafora yer verilmediğı gözlemlenmiştir.

'Keşke akp lilerin de başına sırıyeli ve Afganlar tarafından böyle olaylar gelse belki anarlardı şuan ne anlatsan boş' ifadelerinin yer aldığı gönderi metninde AK Partililerin başına ne tür olaylar gelmesinin istendiğı, neden istendiğı ve neyi anlayacakları bilgisine yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmuştur.

Gönderinin geneline bakıldığında, cümlede yalnızca 'Suriyeli ve Afganlar' ve iktidardaki partinin ismini 'AK Parti' olarak tanımlamayarak 'AKP' olarak yer vermesi dikkat çeken unsurlardan biri olarak göze çarpmaktadır. Cümlenin anlam

yapısı incelendiğinde yan yana getirilen sözcüklerin herhangi bir anlam karışıklığına yol açmadığı ve anlam bütünlüğünün oluşturulduğu gözlemlenmektedir. Gönderi sahibi Emirhan Yalçın'ın ölümüne ilişkin tepkisini hakaret ile açık bir biçimde ifade etmek yerine kelimelerin arka planında vermeyi tercih ettiği görülmektedir.

Gönderide yer alan cümlede nedensellik ilişkisinin kurulduğu gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesine tepki gösterdiği ve bu tepkiyi '*Keşke akp lilerin de başına Suriyeli ve Afganlar tarafından böyle olaylar gelse*' sözleri ile açıkça ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır.

Gönderi sahibi paylaşımında, Suriyelilere, Afganlara ve AK Partililere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcüklere yer vermektedir. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlere, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

bende ülkemde kemalist istemiyorum napacağız. Bu ülkede annedende babadanda 7 kuşak Türküm. chp ve yandaşlarını istemiyoruz. 2023 de bu zihniyetin dibini sıyracağız.....

ÖÖ 9:41 · 12 Ağu 2021

Görsel 9: Örnek Tweet 9

Makro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 9'daki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. '*ben de ülkemde Kemalist istemiyorum napacağız. Bu ülkede anneden de babadan da 7 kuşak Türküm. CHP ve yandaşlarını istemiyoruz. 2023 'de bu zihniyetin dibini sıyracağız.....*' ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, bir konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Gönderi metninin tematik analizinde, Türkiye'deki ideolojilerden biri olan Kemalistlerin ve CHP'nin hedef alındığı, bu bağlamda 2023 yılında yapılacak olan seçimlere atıfta bulunularak 'tehdit' içerikli bir anlamın inşa edildiği görülmektedir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, mültecilere karşı olan taraflardan Kemalistlere ve Cumhuriyet Halk Partili kesime yönelik hakaret içeren olumsuz bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin, Türkiye’de yaşayan insanları Kemalist ve Cumhuriyet Halk Partili olarak kategoriye aldığı, kendisini ise Türk olarak nitelediği görülmektedir. Bu bağlamda göndericinin inşa ettiği metinde, ‘*CHP ve yandaşlarını istemiyoruz*’ ifadesi ile karşısındakine, CHP’li kişilere yönelik nefret söylemlerinin ortaya çıkmasının amaçlandığı gözlemlenmektedir.

Gönderi sahibi, CHP’li ve Kemalistleri kötüleyen, nefret duyulmasını sağlayan söylemsel bir anlatımı inşa etmiştir. Bu bağlamda ‘*2023 de bu zihniyetin dibini sıyracağız.....*’ ifadeleri ile mülteci karşıtı olan kişilere uyarıda bulunulduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin metinde destekleyici unsurlara başvurduğu gözlemlenmektedir. Bu bağlamda rakam kullanıldığı, bir siyasi parti olan Cumhuriyet Halk Partisi’nin kısaltması CHP’nin küçük harflerle yazıldığı, noktanın birden çok kez kullanıldığı görülmektedir.

Gönderideki cümleler arasında nedensellik ilişkisinin kurulmadığı gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, CHP ve Kemalistlere yönelik düşüncelerini açık bir şekilde aktararak tehdit unsuru üzerinden metni oluşturduğu görülmektedir. Mültecilere yönelik bir nefret söylemine yer verilmeyen gönderi metninde, Kemalist ve CHP’ye yönelik nefret içeriklerinin bulunduğu gözlemlenmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından herhangi bir bilgiye yer verilmediği görülürken, yer ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda gönderide ‘*chp ve yandaşlarını istemiyoruz. 2023 de bu zihniyetin dibini sıyracağız.....*’ ifadesi ile zaman bilgisine yer verildiği gözlemlenmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Kemalistleri ve CHP’lileri hedef alan ve hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Bu bağlamda gönderi metninde, *bu zihniyetin dibini sıyracağız.....*’ ifadesi ile gönderi sahibinin, karşısındakine, CHP’ye ve Kemalistlere karşı siyasal temelli nefret dili aşlamayı amaçladığı gözlemlenmektedir. Gönderinin ardaanına bakıldığı zaman, Ankara’nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, resmi kurumların kaynak gösterilmediği, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 9'daki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlenin kurallı, basit ve açık sözcüklerden inşa edildiği görülmüştür.

Gönderide kullanılan kelimelerin temel ve yan anlamda kullanıldığı ancak yazım kurallarının dikkate alınmadığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda '2023 de bu zihniyetin dibini sıyracağız.....' ifadesinde, 2023 yılında yapılacak olan genel seçimlerde 'CHP ve yandaşlarının' zihniyetinin köküne kadar ortadan kaldırılacağı yönünde tehdit içeren bir söylemsel anlamın inşa edildiği görülmektedir.

'Ben de ülkemde Kemalist istemiyorum napacağız. Bu ülkede anneden de babadan da 7 kuşak Türküm. CHP ve yandaşlarını istemiyoruz. 2023 de bu zihniyetin dibini sıyracağız.....' şeklindeki gönderide, Kemalistlerin kim olduğu, neden istenmediği, gönderi sahibinin neden Türk olduğunu belirttiği, CHP ve yandaşları diye anılan grubun neden istenmediği, 2023 yılında yapılan seçimlerde neden 'bu zihniyetin dibini sıyracağız' ifadelerine ilişkin bilgilere yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmuştur.

Gönderinin geneline bakıldığında, cümlede yalnızca 'bu zihniyetin dibini sıyracağız' ifadesine dikkat çekilirken cümlede herhangi bir anlam karışıklığının ve anlamda bütünlük anlamında herhangi bir uyumsuzluğun görülmediği gözlemlenmiştir. Gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesine ilişkin tepkisini tehdit unsuru ile ortaya koyduğu görülmektedir. Gönderide yer alan cümlede nedensellik ilişkisinin kurulmadığı gözlemlenmektedir.

Gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesine tepki gösterdiğine ilişkin herhangi bir ifadeye yer vermediği ancak CHP ve Kemalistlere tepkisini, 'dibini sıyracağız' ifadelerini kullanarak ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır. Gönderi sahibi, paylaşımında, Suriyelilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcükleri kullanmadığı belirlenmektedir. Gönderinin genel yapısına

bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlere, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Hepimiz bal gibi biliyoruz ki bu kasa
Suriyelinin rahat yediği 2 lokmayı, kurduğu düzeni, açtığı dükkanı
kıskanıyor.
Kimse bu yetersizleri baş tacı yapmasın
Aynı otobüste iğrenç bakışlarına denk gelmemek için dakikalarca köşe
arıyoruz

ÖS 9:51 · 12 Ağu 2021

Görsel 10: Örnek Tweet 10

Makro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 10'daki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. *'Hepimiz bal gibi biliyoruz ki bu kasa Suriyelilerin rahat yediği 2 lokmayı, kurduğu düzeni, açtığı dükkânı kıskanıyor. Kimse bu yetersizleri baş tacı yapmasın Aynı otobüste iğrenç bakışlarına denk gelmemek için dakikalarca köşe arıyoruz'* ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, bir konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Gönderi metninin tematik analizinde, Suriyelilerin 'kıskanç' olduğu, 'yetersiz' oldukları ve insanlarla göz temaslarının 'tiksinti' uyandırdığı söylemleri ile anlam inşa edilmiştir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, Suriyelilere yönelik hakaret içeren olumsuz bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin metinde, *'rahat yediği 2 lokmayı, kurduğu düzeni, açtığı dükkânı kıskandığı'* sözleri ile Suriyelilerin herkes tarafından iyi tanındığını ifade etmekte, *'Kimse bu yetersizleri baş tacı yapmasın'* ifadeleri ile Suriyelilere karşı hoşgörü gösteren kişilere uyarıda bulunduğu gözlenmektedir. *'Aynı otobüste iğrenç bakışlarına denk gelmemek için dakikalarca köşe arıyoruz'* cümlesinde toplu taşıma araçlarında Suriyelilerle göz göze gelmenin rahatsızlık yarattığı anlamının inşa edildiği gözlemlenmektedir.

Gönderide, Suriyeliler 'kıskanç', 'yetersiz' ve 'tiksindirici' olarak gösterilerek, karşısındakine kötüleyen, nefret ettiren söylemsel bir anlatım inşa edildiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda gönderide, Suriyeliler için atfedilen özellikler *'yetersizler'* ve *'iğrenç bakış'* olarak tanımlanmaktadır.

Gönderi sahibinin, destekleyici unsurlara başvurarak metinde rakam ve alt alta cümleler sıralayarak anlamı keskinleştirerek vurgulamayı amaçladığı görülmektedir. Gönderideki cümleler arasında nedensellik ilişkisinin kurulduğu gözlemlenirken cümlelerde gönderi sahibinin sinirli ve öfkeli olduğunu belirten hakaret ile nefret söylemi kullandığı tespit edilmektedir. Gönderi metninde Emirhan Yalçın'ı öldüren Suriyeliden başlayarak ırksal bir nefret söylemi ortaya konulmaktadır.

Bu bağlamda Suriyelilerin 'kıskanç', 'yetersiz' ve 'iğrenç' olduğu çıkarımında bulunulduğu görülmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olduğu gözlemlenirken yer ve zaman bilgisine yer verilmezken bir cümlede mekân bilgisi verildiği gözlemlenmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri hedef alan ve hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Bu bağlamda gönderi metninde, 'yetersiz' sözü ile gönderi sahibinin, karşısındakilere, Suriyelilere karşı ırk temelli nefret aşılamaı amaçladığı gözlemlenmektedir. Gönderinin ardalanına bakıldığında zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, resmi kurumların kaynak gösterilmediği, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 10'daki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlenin kurallı, basit ve açık sözcüklerden inşa edildiği görülmüştür. Gönderide kullanılan sözcükler temel ve yan anlamda kullanılarak metafora yer verildiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda 'lokma', 'dükkân', 'yetersiz' gibi sözcükler gerçek anlamda kullanılırken 'bal gibi biliyoruz', 'baş tacı' kelimelerinin ise yan anlamda kullanıldığı görülmektedir.

'Hepimiz bal gibi biliyoruz ki bu kasa Suriyelilerin rahat yediği 2 lokmayı, kurduğu düzeni, açtığı dükkânı kıskanıyor. Kimse bu yetersizleri baş tacı yapmasın Aynı otobüste iğrenç bakışlarına denk gelmemek için dakikalarca köşe arıyoruz'

şeklindeki gönderide, Suriyeleri kıskananların kimler olduğu, Suriyelilerin neden yetersiz olduğu ve bakışlarından neden rahatsızlık duyulduğu bilgisine yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmuştur.

Gönderinin geneline bakıldığında metinde, ‘*bu yetersizleri*’ ve ‘*iğrenç bakışları*’ ifadelerine dikkat çekilirken cümlelerde de anlam bütünlüğünün sağlandığı görülmektedir. Gönderi sahibinin, paylaşımında olaya ilişkin tepkisini hakaretle ortaya koyduğu, kelimeler ve cümleler arasında nedensellik ilişkisini kurduğu gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine tepki gösterdiği ve bu tepkiyi Suriyeliler için ‘yetersiz’ sözcüğünü kullanarak ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır.

Gönderinin cümle yapısının aktif olduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin paylaşımında, Suriyelilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcüklere yer verdiği görülmektedir. Gönderici, Suriyelilere yönelik olumsuz söylemini, gönderi metnindeki ‘*yetersizler*’ ve ‘*iğrenç bakışları*’ sözleri ile tamamlamaktadır. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlerle, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Kocaeli’de bir kaç yıl önce,25 yaşında,karnında üç aylık bebek,yanında beş yasındaki oğlunun gözü önünde,alçak ahlaksız bir Türk tarafından tecavüz edilip öldürülen anne için sosyal medyada sesinizi cikarttiniz mi? O ailenin yakınları evlerinizi taşıladı mı söyleyin munafiklar

ÖÖ 2:09 · 12 Ağu 2021

Görsel 11: Örnek Tweet 11

Makro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 11’deki gönderiye Twitter’ın gelişmiş arama bölümünden ‘gelişmiş arama’ seçeneğinden ulaşılmıştır. ‘*Kocaeli’de birkaç yıl önce, 25 yaşında, karnında üç aylık bebek, yanında beş yaşındaki oğlunun gözü önünde, alçak ahlaksız bir Türk tarafından tecavüz edilip öldürülen anne için sosyal medyada sesinizi çıkarttınız mı? O ailenin yakınları evlerinizi taşıladı mı söyleyin münafiklar*’ ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik

analizinde, bir konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Gönderi metninin tematik analizinde, Emirhan Yalçın'ın bir Suriyeli tarafından öldürülmesi ve Kocaeli'de Suriyeli bir kadının bir Türk tarafından tecavüze uğrayıp öldürülmesi karşılaştırılarak söylemsel anlamın inşa edildiği görülmektedir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, Suriyelilere yönelik nefret söylemlerinin karşısının Türkler tarafından gerçekleştirilen bir eylemle örneklendirildiği gözlemlenmiştir. Gönderide, Türklere yönelik nefret içeren olumsuz bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Bu bağlamda gönderi sahibinin, Türkleri 'alçak, ahlaksız ve münafık' olarak hedef gösterdiği, nefret içerikli unsurlara yer vererek metni inşa ettiği gözlemlenmektedir.

Gönderi sahibi, destekleyici unsurlara başvurarak metinde anlamın vurgulanmasını amaçladığı görülmektedir. Gönderide soru sorularak karşısındakine düşünme, sorgulama mesajı verildiği gözlemlenmektedir. Gönderideki cümleler arasında nedensellik ilişkisinin kurulduğu belirlenmektedir. Gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesine ilişkin sinirli ve öfkeli olduğu ancak benzer olayın yaşandığını anımsatarak Türklere hakaret ettiği ve din temelli nefret söylemine başvurduğu belirlenmektedir.

Gönderi metninde, Kocaeli'de Suriyeli kadının bir Türk tarafından tecavüz edilip öldürülmesinin ardından ailenin yakınlarının kimseye zarar vermediği ancak Emirhan Yalçın'ın öldürülmesinin ardından Suriyelilere zarar verildiği ifade edilmekte, zarar verenler için ise 'münafık' ifadesi kullanılarak çıkarımda bulunduğu görülmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olduğu gözlemlenmektedir. Yer ve mekân bilgisine yer verilirken zamana dair herhangi bir bilgi aktarımının yapılmayarak enformasyon eksiltimi yapıldığı görülmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Türkleri hedef alan bir yapıda inşa edildiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda gönderi metninde, 'alçak, ahlaksız ve münafık' ifadeleri ile gönderi sahibinin, karşısındakilere, Türklere karşı ırk ve din temelli nefret aşılamayla amaçladığı gözlemlenmektedir. Gönderinin ardalanına bakıldığında zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, resmî kurumların kaynak gösterilmediği, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 11'deki gönderiyi Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlenin kurallı, basit ve açık sözcüklerden inşa edildiği görülmüştür. Gönderide kullanılan kelimelerin temel anlamı ile kullanıldığı herhangi bir metafora yer verilmediği gözlemlenmiştir

'Kocaeli'de birkaç yıl önce, 25 yaşında, karnında üç aylık bebek, yanında beş yaşındaki oğlunun gözü önünde, alçak ahlaksız bir Türk tarafından tecavüz edilip öldürülen anne için sosyal medyada sesinizi çıkarttınız mı? O ailenin yakınları evlerinizi taşıladı mı söyleyin münafıklar' ifadelerine yer verilen gönderide, Emirhan Yalçın'ın ölümü nedeniyle Suriyelilerin evlerini taşılayıp ateşe verenlerin 'münafık' olarak tanımlandığı, Kocaeli'de kimin öldürüldüğü, nasıl öldürüldüğü, neden öldürüldüğü olayın ardından yaşananlara dair kısa bir izlenim bilgisine yer verilerek belirli ve açık bir anlatımla anlam oluşturulmuştur.

Gönderinin geneline bakıldığında, *'alçak, ahlaksız ve münafık'* ifadelerine dikkat çekilirken cümlede herhangi bir anlam karışıklığının olmadığı görülmektedir. Ayrıca gönderi sahibinin anlam bütünlüğünü sağladığı gözlemlenirken gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın'ın ölümüne ilişkin tepkisini hakaretle göstermeyi tercih ettiği görülmektedir. Gönderide yer alan cümlelerde nedensellik ilişkisinin kurulduğu, gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesine gösterilen tepkinin Kocaeli'de Türk bir kişi tarafından tecavüz edilip öldürülen kadın için de verilmesi gerektiğine dikkat çektiği gözlemlenmektedir. Gönderi sahibi, bu tepkisini 'ahlaksız, alçak ve münafık' sözcüklerine yer vererek ortaya koymaktadır.

Gönderi sahibinin inşa ettiği anlamı soru cümleleri ile oluşturduğu görülmektedir. Gönderi sahibi, paylaşımında, Suriyelilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcüklere yer vermezken Türklere karşı olumsuz ve nefret içerikli söylemlere başvurduğu görülmektedir. Gönderi metninde ayrıca cümle yapısının pasif olduğu gönderinin genel yapısına bakıldığında ise herhangi

bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlerle, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Bu soysuzları ülkeye dolduranlar umarım bu acıların kat ve kat fazlasını yaşarlar 😡😡

ÖS 3:12 · 11 Ağu 2021

Görsel 12: Örnek Tweet 12

Makro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 12'deki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. 'Bu soysuzları ülkeye dolduranlar umarım bu acıların kat ve kat fazlasını yaşarlar' ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, bir konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Gönderi metninin tematik analizinde, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesi nedeniyle Suriyelilere ve Suriyelilerin Türkiye'ye girişine izin veren yetkililere karşı nefret söylemlerine yer verilerek anlam inşa edilmiştir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, Suriyelilerin 'soysuz' olarak nitelendirildiği ve hakaret içeren olumsuz bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin, Suriyelileri 'soysuz' statüsünde gördüğü ve gönderi metnini karşısındakine Suriyelileri kötüleyen, nefret aşılayan söylemsel bir anlatımla inşa ettiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda gönderide, Emirhan Yalçın'ı öldüren şahıs ve tüm Suriyeliler 'soysuz' olarak tanımlanmaktadır.

Gönderi sahibinin belirgin bir biçimde destekleyici unsurlara başvurmadağı yalnızca 3 adet kızgın yüz ifadesine yer verdiği görülmektedir. Gönderide kelimeler arasında nedensellik ilişkisinin kurulmadığı belirlenmektedir. Gönderi sahibinin tepkisini ortaya koyan nefret içerikli ifadeye başvurduğu gözlemlenmektedir. Gönderi metninde Emirhan Yalçın'ı öldüren kişi ve tüm ırkı 'soysuz' olarak tanımlanarak çıkarımda bulunulduğu görülmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olmadığı gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı görülmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri hedef alan ve Suriyelilerin Türkiye'ye girişine izin veren

yetkililere yönelik nefret söylemleri ile inşa edildiği görülmüştür. Bu bağlamda gönderi metninde 'soysuz' sözcüğü ile gönderi sahibinin, karşısındakilere Suriyelilerin soyuna yönelik ırk temelli nefret söylemi ile algı yaratarak nefrete yol açmayı amaçladığı gözlemlenmektedir. Gönderinin ardalanına bakıldığı zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımda bulunduğu görülmektedir.

Gönderide, Suriyelilerin Türkiye'ye girişine onay veren yetkililerin isimleri belirtilmeden, belirsiz bir biçimde, nefret aşılama çalışıldığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda gönderi sahibinin, *'ülkeye dolduranlar umarım bu acıların kat ve kat fazlasını yaşarlar'* söylemi ile yetkililer hakkında nefret oluşmasını amaçladığı görülmektedir. Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, resmi kurumların kaynak gösterilmediği, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 12'deki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlelerin kurallı, basit ve açık sözcüklerden inşa edildiği görülmektedir. Gönderide kullanılan kelimelerin temel anlamı ile kullanıldığı, herhangi bir metafora yer verilmediği gözlemlenmiştir.

'Bu soysuzları ülkeye dolduranlar umarım bu acıların kat ve kat fazlasını yaşarlar' şeklindeki gönderide 'soysuz' ifadesinin kimin için kullanıldığı, 'ülkeye dolduranlar' diye ifade ettiği kişilerin kim olduğu bilgisine yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmuştur. Gönderinin geneli incelendiğinde, cümlede yalnızca 'soysuz' ifadesine dikkat çekilirken cümlede herhangi bir anlam karışıklığının ise olmadığı görülmektedir. Ayrıca tek bir cümleye yer verilen gönderi metninde, anlam bütünlüğünün sağlandığı görülmektedir.

Cümle yapısının aktif olduğu gönderide ayrıca nedensellik ilişkisinin kurulmadığı gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesine tepki gösterdiği ve bu tepkiyi Suriyeliler için 'soysuz' sözcüğünü kullanarak ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır. Gönderi sahibi, paylaşımında

Suriyelilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcük kullanmıştır. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlerle, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Mehapenin kurtları nerelerde acaba ülküleri mi bitti, kuzuların sessizliğim bu sessizlik. Bu yaşananlara tepki göstermeyen bir mehape, satılmış demektir.

ÖS 2:12 · 11 Ağu 2021

Görsel 13: Örnek Tweet 13

Makro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 13'teki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. *'Mehapenin kurtları nerelerde acaba ülküleri mi bitti, kuzuların sessizliğimi bu sessizlik. Bu yaşananlara tepki göstermeyen bir mehape, satılmış demektir.'* ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, bir konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Gönderi metninin tematik analizinde, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesine ilişkin MHP'nin herhangi bir tepki göstermediği vurgusu yapılarak anlam inşa edilmiştir.

Gönderide anlamın, Suriyelilere yönelik nefret söylemine yer verilmezken, MHP'nin yaşananlara tepki göstermemesi nedeniyle 'satılmış' olarak nitelendirilerek tanımlandığı görülmektedir. Gönderi metninde Türklük, milliyetçilik hassasiyeti yüksek olan MHP'lilerin bir tepki göstererek Suriyelilere 'yanıt' vermesi veya 'tepki' göstermesi talep edilmektedir. Gönderide inşa edilen anlatıda, 'Suriyeli' ifadesine yer verilmediği, MHP'ye yönelik hakarete yer verildiği ancak söylemlerin arkasında anlamsal bakımdan Suriyelilere yönelik olumsuz bir anlamın hâkim olduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin, MHP'lileri 'satılmış' olarak gördüğü ve karşındakine MHP'lileri kötileyen, başkalarının kontrolünde bir oyuncak gibi oynatıldığı şeklinde söylemsel bir anlatımı inşa ettiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda gönderide, Emirhan Yalçın'ı öldüren Suriyelere yönelik arka planda algı yaratıldığına dikkat çekildiği görülmektedir.

Gönderi sahibinin, metinde herhangi bir destekleyici unsura başvurmadağı gözlemlenirken, gönderideki cümleler arasında da nedensellik ilişkisinin kurulduğı belirlenmektedir. Gönderi metninde anlamın nefretle oluşturulduğı belirlenmiştir. Gönderi metninde Emirhan Yalçın'ı öldüren Suriyeliye yönelik hakaret veya nefret içeren herhangi bir ifadeye yer verilmediğı gözlemlenmektedir. Gönderide yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı görülmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin arka plandaki anlamının Suriyelileri hedef gösteren bir yapıda inşa edildiğı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda gönderi metninde, '*Mehapenin kurtları nerelerde acaba ülküleri mi bitti, kuzuların sessizliğı mi bu sessizlik*' cümlesi ile Suriyelilere karşı bir manevra yapılması uyarısında bulunulduğı görülmektedir. Gönderinin ardalanına bakıldığı zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğı görülmektedir.

Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediğı, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, resmi kurumların kaynak gösterilmediğı, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediğı gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 13'teki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlenin kurallı, basit ve açık sözcüklerden inşa edildiğı görülmüştür. Gönderide kullanılan kelimelerin temel anlamı ile kullanıldığı, herhangi bir metafora yer verilmediğı gözlemlenmiştir.

'Mehapenin kurtları nerelerde acaba ülküleri mi bitti, kuzuların sessizliğı mi bu sessizlik. Bu yaşananlara tepki göstermeyen bir mehape, satılmış demektir.' şeklindeki gönderide, MHP'lileri neden sorduğı, yaşananlardan kastettiğı şeyin ne olduğı bilgisine yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmuştur. Gönderinin geneline bakıldığında, cümlede yalnızca MHP'liler için 'satılmış' ifadesine vurgu yapılırken cümlede herhangi bir anlam karışıklığının ise olmadığı görülmektedir. Gönderide harf hatalarının bilinci olarak yapıldığı görülmektedir. Gönderi sahibi,

MHP'lilerin sessiz kalmasının 'satılmış' olarak nitelendirilebileceğini ifade ederek cümledeki anlama katkı sağlamaktadır.

Gönderide yer alan cümlede nedensellik ilişkisinin kurulduğu gözlemlenmektedir. Gönderide, Emirhan Yalçın'ın öldürülmesine tepki gösterdiği ve bu tepkiyi MHP'lilerin sessizliğinin üzerinden ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır.

Gönderi sahibi, paylaşımında, Suriyelilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcük kullanmamakla birlikte MHP'lilere yönelik siyasi temelli nefret söylemine yer verdiği görülmektedir. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlere, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Afgan suriyeli teroristle doldu ülke Türk gençliğini bitirme operasyonu

ÖÖ 12:37 · 12 Ağu 2021

Görsel 14: Örnek Tweet 14

Makro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 14'teki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. '*Afgan Suriyeli teröristle doldu ülke Türk gençliğini bitirme operasyonu*' ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, bir konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Gönderi metninin tematik analizinde, Suriyeli ve Afganlar terörist olarak nitelendirilerek ülkenin mültecilerle dolup Türkiye vatandaşlarının yok edilmesine yönelik bir operasyon söylemleri ile anlam inşa edilmiştir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, Suriyeli ve Afganlara yönelik suçlayıcı bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Gönderi metninin, Suriyeli ve Afganların 'terörist' statüsünde gösterildiği ve onları karşısındakine kötüleyen, nefret uyandıran söylemsel bir anlatımla inşa edildiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda gönderide, Emirhan Yalçın'ı öldüren Suriyeli, 'terörist' olarak tanımlanmaktadır. Gönderi sahibinin, destekleyici unsurlara başvurmadığı ve cümleler arasında nedensellik ilişkisinin kurulmadığı görülmektedir.

Gönderi sahibinin, nefret ve hakaret içerikli ifadelere yer vermeden Suriyeli ve Afganların suçlu, örgüt üyesi olduğu, tehlike oluşturduğu anlamını yaratmaya çalıştığı gözlemlenmektedir. Gönderi metninde Emirhan Yalçın'ı öldüren kişinin terörist olduğu çıkarımında bulunulduğu görülmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olmadığı; yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı görülmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri ve Afganları hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Bu bağlamda gönderi sahibinin '*Afgan Suriyeli terörist*' sözü ile karşısındakilere, Suriyelilere karşı nefret aşılamaı amaçladığı gözlemlenmektedir. Gönderide, Suriyeli ve Afganların Türkiye'ye getirilme nedeninin Türk gençliğini bitirmeye ve yok etmeye yönelik bir operasyon olarak nitelendiği kurguyla anlamın oluşturulduğu görülmektedir.

Gönderinin ardalana bakıldığı zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, resmi kurumların kaynak gösterilmediği, ayrıca metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

12 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 14'teki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlelerin fiilinin sonda kullanılmadığı, bu bağlamda kurallı olmadığı ancak basit ve açık kelimelerle inşa edildiği görülmüştür. Gönderide kullanılan kelimelerin temel anlamı ile kullanıldığı herhangi bir metafora yer verilmediği gözlemlenmiştir.

'Afgan Suriyeli teröristle doldu ülke Türk gençliğini bitirme operasyonu' şeklindeki gönderide, ülkenin neden Suriyeli ve Afganlarla dolduğu, Afganların ve Suriyelilerin neden 'terörist' olarak nitelendirildiği bilgisine yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmuştur.

Gönderinin geneline bakıldığında, cümlede 'terörist' ifadesine dikkat çekilirken cümlede herhangi bir anlam karışıklığına yer verilmediği görülmektedir.

Ayrıca, gönderi sahibinin anlam bütünlüğünü sağladığı görülmektedir. Gönderi sahibi, olaya ilişkin tepkisini ‘terörist’ ve ‘Türk gençliğini bitirme operasyonu’ ifadeleri ile ortaya koymaktadır. Gönderide yer alan cümlede nedensellik ilişkisinin kurulmadığı gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine tepki gösterdiği ve bu tepkiyi ‘terörist’ sözcüğünü kullanarak ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır.

Gönderi sahibi, paylaşımında, Suriyelilere ve Afganlara yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcük kullanmıştır. Bu bağlamda gönderi metninde, Türkiye’de bulunan Suriyeli ve Afganların terörist olduğu kurgusu, operasyon yapıldığı ile sürdürülüp Emirhan Yalçın’ın öldürülmesinin farklı boyutta ele alındığı görülmektedir. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlere, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

yakındır her yerden yavaş yavaş çok duyaacağız
bu pislikleri ülkeden kovmadıkça

ÖS 3:46 · 11 Ağu 2021

Görsel 15: Örnek Tweet 15

Makro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 15’teki gönderiye Twitter’ın gelişmiş arama bölümünden ‘gelişmiş arama’ seçeneğinden ulaşılmıştır. ‘Yakındır her yerden çok duyaacağız bu pislikleri ülkeden kovmadıkça’ ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, bir konunun öne çıktığı görülmüştür. Gönderi metninin tematik analizinde, Suriyeliler için ‘pislikler’ ifadesinin kullanıldığı, Suriyelilerin Türkiye’den gitmediği müddetçe Emirhan Yalçın öldürülmesi gibi çok sayıda olayın yaşanacağı söylemleri ile anlam inşa edilmiştir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, Suriyelilere yönelik hakaret içeren olumsuz bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin, Suriyelileri ‘pislik’ olarak gördüğü ve karşısındakine Suriyelilerin pis, her türlü kötü ve tehlikeli işleri yaptıklarını söylemsel bir anlatımla inşa ettiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda gönderide, Emirhan Yalçın’ı öldüren şahıs ‘pislik’ olarak tanımlanmaktadır.

Gönderi sahibinin metinde herhangi bir destekleyici unsura yer vermediği, gönderideki cümleler arasında nedensellik ilişkisinin kurulduğu görülmektedir. Gönderi metninde, Suriyelilerin ‘pis’ olduğu Emirhan Yalçın’ı öldüren Suriyelinin ‘pis’ olduğu çıkarımında bulunarak ırk temelli nefret söyleminin inşa edildiği gözlemlenmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olmadığı gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltilimi yapıldığı gözlemlenmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri hedef alan ve hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Gönderinin ardalana bakıldığı zaman, Ankara’nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, resmi kurumların kaynak gösterilmediği, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 15’teki gönderiye Twitter’ın gelişmiş arama bölümünden ‘gelişmiş arama’ seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlenin kurallı, basit ve açık sözcüklerden inşa edildiği görülmüştür. Gönderide kullanılan kelimelerin temel anlamı ile kullanıldığı herhangi bir metafora yer verilmediği gözlemlenmiştir.

‘Yakındır her yerden çok duyacağız bu pislikleri ülkeden kovmadıkça’ ifadelerinin yer aldığı gönderide, her yerden neyin çok duyulacağı, kime veya kimlere pislik denildiği, pislik diye tabir edilenlerin neden ülkeden kovulacaklarına dair herhangi bir bilgiye yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmuştur.

Gönderinin geneline bakıldığında, metinde ‘pislik’ ve ‘kovmak’ sözcüklerine dikkat çekilirken cümlede herhangi bir anlam karışıklığının ise olmadığı görülmektedir. Ayrıca gönderi sahibinin anlam bütünlüğünü sağladığı, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine ilişkin tepkisini hakaretle ortaya koyduğu görülmektedir. Gönderi metninde nedensellik ilişkisinin kurulduğu gözlemlenirken gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine tepki gösterdiği ve bu tepkiyi Suriyeliler için ‘pislik’ sözcüğünü kullanarak ortaya koyduğu sonucuna

varılmaktadır. Ancak gönderi sahibinin pislik kelimesini tek bir amaçla mı yoksa birden çok amaçla mı kullandığı bilgisine yer verilmediği, yalnızca Emirhan Yalçın'ın öldürülmesi ile bağdaştırarak kullandığı görülmektedir.

Gönderi sahibinin paylaşımında, Suriyelilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcüklere yer verdiği görülmektedir. Gönderici, Suriyelilere yönelik olumsuz söylemini, gönderi metnindeki 'pislikleri kovmadıkça' sözü ile tamamlamaktadır. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlere, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Yeter artık,gönderin bu mültecileri! Böyle misafirlik olmaz! Biz'e sorulmadan,referandum yapılmadan bu insanlara kapıları açtılar! Soylusu,soysuzu içeri bıraktılar,şimdi bunlar yetmez 17-35 arası afganlılar tabur,tabur geliyorlar! Bıktık,usandık, ülke bu külfeti kaldıramaz!Yetti.

ÖÖ 9:16 · 11 Ağu 2021

Görsel 16: Örnek Tweet 16

Makro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 16'daki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. *"Yeter artık, gönderin bu mültecileri! Böyle misafirlik olmaz! Biz'e sorulmadan, referandum yapılmadan bu insanlara kapıları açtılar! Soylusu, soysuzu içeri bıraktılar, şimdi 17-35 arası Afganlılar tabur, tabur geliyor! Bıktık, usandık, ülke bu külfeti kaldıramaz! Yetti."* ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, bir konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir. Emirhan Yalçın'ın öldürüldüğü günün sabahında paylaşılan gönderi metninin tematik analizinde, anlamın, Türkiye'deki mülteci sayısının fazla olduğu, seçim yapılmadan mültecilerin alındığı ve alınmaya devam ettiği, bunun yurttışta bıkkınlığa neden olduğu üzerine inşa edildiği görülmektedir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, Suriyelilere ve Afganlara yönelik açık ve net biçimde hakaret edilen bir dil tercih edilmiştir. Gönderide, Suriyeli ve Afganlar 'soylu' ve 'soysuz' olarak nitelendirilmektedir. Türkiye'ye gelen Afganların 17-35 yaş aralığında olduğunu yer verilerek gençlerin daha çok geldiğine dikkat çekildiği

görülmektedir. Gönderi metninde, Afganların ‘tabur tabur geldiği’ ve Türkiye’nin bu sayıyı kaldıramayacağı ifade edilmektedir. Karşısındakine Afganların sayısına ve yaş aralığına dikkat etmesi amacıyla uyarıda bulunduğu görülmektedir.

Gönderi metninin siyasal ve ırksal nefret söylemi kategorisinde yer aldığı gözlemlenmektedir. Gönderide isim kullanmadan politik bir mesaj verilirken olumsuz bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Metinde inşa edilen anlamda, gönderi sahibinin karşısındakine siyasetçilere ve mültecilere karşı nefret aşıladığı, onları kötüleyen söylemsel bir anlatımı tercih ettiği gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, inşa ettiği metinde destekleyici unsurlara başvurduğu görülmektedir. Bu bağlamda gönderide birden çok kez ünlem, virgül ve nokta kullanıldığı, ancak özel isimlerin ilk harfinin büyük yazılmasına, kesme işareti kullanımına dikkat edilmediği görülmektedir.

Gönderide, cümleler arasında nedensellik ilişkisinin kurulduğu ancak anlam açısından eksiklerin olduğu göze çarpmaktadır. Gönderideki cümlelerde, kişinin ruhsal ve duygusal durumunu ifade eden sözlerin ‘soylu’ ve ‘soysuz’ olduğu tespit edilmektedir. Gönderi metninde, Emirhan Yalçın’ı öldüren kişinin mülteci olduğuna ilişkin bilgiye ancak gönderinin paylaşıldığı zamana bakarak ulaşılmaktadır. Gönderide, Türkiye’ye gelen mülteci sayısının günden güne arttığı, bu durumun yurttaşların fikri alınmadan oluştuğu, gelen mültecilerin nasıl insanlar olduğuna ilişkin şüphelere yer verildiği görülmektedir.

Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olduğu gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı görülmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri, Afganları ve siyasetçileri hedef alan ve hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Bu bağlamda gönderi metninde, mülteci sayısının fazla olduğu vurgulanırken ırk temelli ve siyasal temelli nefret söylemini amaçlandığı görülmektedir. Gönderinin ardalana bakıldığı zaman, Ankara’nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, resmi

kurumların kaynak gösterilmediği, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 16'daki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlelerin kurallı, basit ve açık sözcüklerle inşa edildiği görülmüştür. Gönderide kullanılan kelimelerin temel anlamı ile kullanıldığı herhangi bir metafora yer verilmediği gözlemlenmiştir.

“Yeter artık, gönderin bu mültecileri! Böyle misafirlik olmaz! Biz’e sorulmadan, referandum yapılmadan bu insanlara kapıları açtılar! Soylusu, soysuzu içeri bıraktılar, şimdi 17-35 arası Afganlılar tabur, tabur geliyor! Bıktık, usandık, ülke bu külfeti kaldıramaz! Yetti.” ifadelerinin yer aldığı gönderi metninde yaşanan olaya ilişkin herhangi bir bilgiye yer verilmeden mültecilerin gönderilmek istendiği, mültecilere neden ‘soylu’ ve ‘soysuz’ denildiği bilgisine yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmuştur.

Gönderinin geneline bakıldığında, üçüncü cümlede ‘referandum’ yapılmaması ve Türkiye’ye gelen Afganların 17-35 yaş aralığında olmasına dikkat çekildiği görülmektedir. Karşısındakine genç yaştaki Afganların farklı bir amaçla Türkiye’ye geldiği anlamına varılmaktadır. Cümlelerin anlam yapısı incelendiğinde, sözcüklerin herhangi bir anlam karışıklığına yol açmadığı ve cümleler arasında anlam bütünlüğünün oluşturulduğu gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin mültecileri ‘soylu’ ve ‘soysuz’ olarak niteleyerek Emirhan Yalçın’ın ölümüne yönelik tepkisini ortaya koyduğu ve bu tepkiyi metnin arka planında nefret algısı yaratarak inşa ettiği görülmektedir.

Gönderide yer alan cümlelerde nedensellik ilişkisinin kurulduğu gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine özellikle *“Yeter artık, gönderin bu mültecileri! Böyle misafirlik olmaz. Soylusu, soysuzu içeri bıraktılar. Bıktık, usandık, ülke bu külfeti kaldıramaz! Yetti.”* sözleri ile tepki gösterdiği sonucuna varılmaktadır.

Gönderi sahibi paylaşımında, Suriyelilere, Afganlara ve siyasi isimlere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcüklere yer vermektedir. Aktif cümle yapısı ile oluşturulan gönderinin genel yapısına bakıldığında ise

gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlere, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Suriyeli katil ve Türk şehit. Şehit çünkü aydınlatma direklerini küfrederek tekmeleyen bu hayvanı, "aileler var yüksek sesle küfretme ve devlet malını tekmeleme, polise haber veririm" dediği için katledildi. Kamu huzurunu ve devlet malını savunduğu için bıçaklandı. Şehit oldu.

Akyurt, Ankara tarafından ÖS 7:29 · 11 Ağu 2021

Görsel 17: Örnek Tweet 17

Makro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 17'deki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. *"Suriyeli katil ve Türk şehit. Şehit çünkü aydınlatma direklerini küfrederek tekmeleyen bu hayvanı, "aileler var yüksek sesle küfretme ve devlet malını tekmeleme" dediği için katledildi. Kamu huzurunu ve devlet malını savunduğu için katledildi. Şehit oldu."* ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, bir konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir.

Gönderinin tematik analizinde Emirhan Yalçın'ın devlet ve kamu malına zarar verilmemesi için uyarıda bulunduğu Suriyeli şahıs tarafından öldürüldüğü ifade edilmektedir. Bu bağlamda gönderide Emirhan Yalçın'ın 'şehit' Suriyeli şahsın ise 'hayvan' olarak nitelendirilerek anlamın inşa edildiği görülmektedir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, Emirhan Yalçın'ı öldüren şahsın Suriyeli olduğu ve ayrıca Suriyelilerin 'hayvan' olarak nitelendirildiği gözlemlenmektedir. Kullanıcının gönderi metnini, Suriyeli şahsı 'hayvan' olarak gördüğü ve karşısındakine Suriyelilerin hayvan, katil ve devlet malına zarar veren insanlar olduğunu söylemsel bir anlatımla inşa ettiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda gönderide, Emirhan Yalçın'ı öldüren şahıs 'katil ve hayvan' olarak tanımlanmaktadır.

Gönderi sahibinin paylaşımında, Emirhan Yalçın'ın ve saldırgan Yahya Al Abdo'nun fotoğraflarına yer vererek destekleyici unsurlardan faydalandığı görülmektedir. Gönderideki cümleler arasında nedensellik ilişkisinin kurulduğu gözlemlenmektedir. Bu bağlamda ilk cümlede Emirhan Yalçın'ın şehit Suriyeli şahsın ise katil olduğu belirtilmektedir. İkinci cümlede Emirhan Yalçın'ın neden şehit olduğu Suriyelinin ise neden katil ve hayvan olduğu bilgisine yer verildiği görülmektedir.

Gönderide saldırganın Suriyeli olduğu vurgulanarak ırk temelli nefret söyleminin inşa edildiği gözlemlenmektedir. Gönderi sahibi, Emirhan Yalçın'ın "*Kamu huzurunu ve devlet malını savunduğu*" bilgisine iki kez yer vererek karşısındakine haklı, suçsuz ve iyi bir amaçla hareket ederken öldürüldüğü mesajını vermektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olduğu gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltilimi yapıldığı gözlemlenmektedir. Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri hedef alan ve hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmektedir.

Gönderinin ardalanına bakıldığı zaman, Ankara'nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair bilgiye yer verdiği ancak yetersiz olduğu gözlemlenmektedir. Gönderide, resmi kurumların kaynak gösterilmediği, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine değinilmediği dikkat çekmektedir.

Mikro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 17'deki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır.

Gönderi metninde cümlelerin kurallı, basit ve açık sözcüklerle inşa edildiği, kelimelerin ise temel anlamı ile kullanıldığı herhangi bir metafora yer verilmediği gözlemlenmiştir.

“Suriyeli katil ve Türk şehit. Şehit çünkü aydınlatma direklerini küfrederek tekmeleyen bu hayvanı, “aileler var yüksek sesle küfretme ve devlet malını tekmeleme” dediği için katledildi. Kamu huzurunu ve devlet malını savunduğu için katledildi. Şehit oldu.” ifadelerinin yer aldığı gönderide, Emirhan Yalçın’ın neden şehit, Suriyelinin ise neden hayvan ve katil olarak nitelendirildiğine dair bilgilere yer verilerek belirli bir anlatım oluşturulmuştur.

Gönderinin geneline bakıldığında, metinde ‘katil, hayvan, şehit, kamu huzuru ve devlet malı’ sözcüklerine dikkat çekildiği gözlemlenirken cümlelerde herhangi bir anlam karışıklığının ise olmadığı görülmektedir. Ayrıca gönderi sahibinin anlam bütünlüğünü sağladığı, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine ilişkin tepkisini hakaretle ortaya koyduğu görülmektedir.

Gönderi metninde nedensellik ilişkisinin kurulduğu gözlemlenirken gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine tepki gösterdiği ve bu tepkiyi Suriyeli saldırgan için ‘katil’ ve ‘hayvan’ sözcüklerini kullanarak ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır. Bu bağlamda ‘katil’ ve ‘hayvan’ ifadelerinin saldırgan şahıs için kullanıldığı ancak tüm Suriyeliler için kullanıp kullanılmadığı anlamı ile belirsizliğe neden olduğu saptanmaktadır.

Cümle yapısının pasif olduğu gönderinin genel yapısına bakıldığında ise herhangi bir video, belge ve link yerleştirilmediği ancak fotoğraf kullanıldığı görülmektedir. Gönderi sahibi paylaşımında, Suriyeli saldırganın vücudunun üst kısmının çıplak ve sakalının kesilmediği bir fotoğraf kullanarak karşısındakine ‘Suriyelilerin temiz olmadığı, saldırgan ve tehlikeli olduğu’ mesajını aktardığı görülmektedir. Gönderide Emirhan Yalçın’ın ise bir masa başında ‘temiz ve düzgün giyimli’ olduğu fotoğrafına yer verilerek haksız yere genç bir Türk vatandaşının öldürüldüğü anlamının oluşması için çağrışımlara yer verildiği gözlemlenmektedir.

Bu soysuza gereken en ağır ceza kendi cinslerine ibret olsun diye verilmelidir. Ayrıca bu pisliğin kontrolsüz bir şekilde ülkemizin her köşesinde serbestçe gezmelerine müsaade edenlerin acaba akılları başlarına gelecek mi? Devam eden Afgan akınından sonra maalesef umudum yok.

ÖS 10:19 · 11 Ağu 2021

Görsel 18: Örnek Tweet 18

Makro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 18'deki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır. *"Bu soysuza gereken en ağır ceza kendi cinslerine ibret olsun diye verilmelidir. Ayrıca bu pisliğin kontrolsüz bir şekilde ülkemizin her köşesinde serbestçe gezmelerine müsaade edenler acaba akılları başlarına gelecek mi? Devam eden Afgan akınından sonra maalesef umudum yok"* ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, üç konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir.

Gönderinin tematik analizinde Emirhan Yalçın'ı öldüren Suriyeliye ağır bir ceza verilmesi, Suriyelilerin Türkiye'ye girişinin kontrolsüz olduğu ve buna göz yumanların olduğu ancak bu konuda Afganların artan nüfusunun göz önüne alınarak herhangi bir önlem alınmadığının belirtildiği ifade edilmektedir. Bu bağlamda gönderide Emirhan Yalçın'ı öldüren Suriyeli şahsın 'soysuz' ve 'pislik' olarak nitelendirilerek anlamın inşa edildiği görülmektedir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, Emirhan Yalçın'ı öldüren şahsın Suriyeli olduğu ve Suriyelilerin 'soysuz' ve 'pislik' olarak nitelendirildiği gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin, Suriyeli şahsı 'pislik ve 'soysuz' olarak gördüğü; gönderi metninin ise karşısındakine Suriyelilerin kirli ve soylarının nereden geldiğinin bilinmediği anlamını verecek söylemsel bir dille inşa edildiği gözlemlenmektedir.

Gönderide Emirhan Yalçın'ı öldüren Suriyelinin Türkiye'deki en ağır cezayı alması talep edilerek diğer Suriyelilerin de benzer olaylara karışmamaları amacıyla bir 'gözdağı' verildiği, daha açık ifade ile tehdit edildiği görülmektedir. Gönderi sahibi paylaşımında, Suriyelileri pislik olarak niteleyerek Türkiye'de

Suriyelilerin her yerde olduğunu ve yöneticilerin bu ölümle sonuçlanan olayın ardından ‘akıllanması’ gerektiği mesajını vermektedir.

Gönderi sahibinin metinde herhangi bir destekleyici unsura yer vermediği, gönderide yer verilen 3 cümleden 2’si arasında nedensellik ilişkisinin kurulduğu görülmektedir. Gönderi metninde, Suriyelilerin ‘pis’ olduğu Emirhan Yalçın’ı öldüren Suriyelinin ‘soysuz’ olduğu çıkarımında bulunularak ırk temelli nefret söyleminin inşa edildiği gözlemlenmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olmadığı gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı gözlemlenmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri hedef alan ve hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Gönderinin ardaalanına bakıldığında zaman, Ankara’nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, ayrıca, resmi kurumların kaynak gösterilmediği, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

11 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 18’deki gönderiye Twitter’ın gelişmiş arama bölümünden ‘gelişmiş arama’ seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlelerin kurallı, basit ve açık sözcüklerden inşa edildiği görülmüştür. Gönderide kullanılan kelimelerin çoğunluğunun temel anlamı ile kullanıldığı, ‘akılları başına gelecek mi’ ve ‘pisliğin kontrolsüz bir şekilde gezmesi’ ifadelerinde metafora yer verildiği gözlemlenmiştir.

“Bu soysuza gereken en ağır ceza kendi cinslerine ibret olsun diye verilmelidir. Ayrıca bu pisliğin kontrolsüz bir şekilde ülkenin her köşesinde serbestçe gezmelerine müsaade edenler acaba akılları başlarına gelecek mi? Devam eden Afgan akınından sonra maalesef umudum yok” ifadelerinin yer aldığı gönderide, kimin soysuz olduğu, neden soysuz olduğu belirtilmemiştir. Ayrıca, kontrolsüz bir şekilde Türkiye’de kimlerin gezdiği ve buna kimin müsaade ettiği bilgilerine yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım oluşturulmuştur.

Gönderinin geneline bakıldığında, metinde ‘soysuz’ ve ‘pislik’ sözcüklerine dikkat çekilirken cümlede herhangi bir anlam karışıklığının ise olmadığı görülmektedir. Ayrıca gönderi sahibinin anlam bütünlüğünü sağladığı, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine ilişkin tepkisini hakaretle ortaya koyduğu görülmektedir. Gönderi metninde nedensellik ilişkisinin kurulduğu gözlemlenirken gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine ilişkin tepkisini Suriyeliler için ‘pislik’ sözcüğünü kullanarak ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır. Ancak gönderi sahibinin pislik kelimesini tek bir amaçla mı yoksa birden çok amaçla mı kullandığı bilgisine yer verilmediği yalnızca Emirhan Yalçın’ın öldürülmesi ile bağdaştırarak kullandığı görülmektedir.

Gönderide aktif cümle yapılarına yer veren gönderi sahibi, ülkede bulunan siyasi aktörlerin yaşanan olaydan ders çıkarması gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak Afganların Türkiye’deki sayısının arttığı belirtilerek yaşanan olay üzerinden siyasetçilerin hedef gösterildiği gözlemlenmektedir.

Gönderi sahibinin paylaşımında, Suriyelilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcüklere yer verdiği görülmektedir. Gönderici, Suriyelilere yönelik olumsuz söylemini, gönderi metnindeki ‘pislik’ ‘soysuz’ sözleri ile tamamlamaktadır. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlere, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Kanı bozuk olanın mayası tutmaz birde ensar diye yutturdunuz bize.. Bu suriyelileri bunlar yıllarca Apo itini beslemedimi sana söylüyorum SOYLU, ERDOĞAN sen anla..

ÖÖ 1:46 · 20 Ağu 2021

Görsel 19: Örnek Tweet 19

Makro Analiz

20 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 19’daki gönderiye Twitter’ın gelişmiş arama bölümünden ‘gelişmiş arama’ seçeneğinden ulaşılmıştır. “*Kanı bozuk olanın mayası tutmaz birde ensar diye yutturdunuz bize... Bu suriyelileri bunlar yıllarca Apo itini beslemedi mi sana söylüyorum SOYLU,*

ERDOĞAN sen anla” ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, iki konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir.

Gönderinin tematik analizinde Emirhan Yalçın’ı öldüren Suriyeliden yola çıkarak tüm Suriyelilerin kanının bozuk olduğu ifade edilmektedir. Suriyelilerin, Türkiye’deki yurttaşlara ‘ensar’ diye tanıtıldığı, ayrıca Suriyelilerin uzun yıllar Abdullah Öcalan’ın barınmasına yardımcı olduğunun vurgulandığı görülmektedir. Bu bağlamda gönderide, Emirhan Yalçın’ı öldüren Suriyeli başta olmak üzere aynı ırka mensup kişiler üzerinden AK Parti Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile dönemin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu’ya mesaj verilmeye çalışıldığı gözlemlenmektedir.

Gönderide inşa edilen anlatıda, ‘kanı bozuk olanın mayası tutmaz’ ifadesi ile Suriyelilerin yaratılıştan beri soylarının kötü olduğunun ve Türkiye’deki yurttaşlara da ‘ensar’ diye tanıtıldığının belirtildiği görülmektedir. Gönderi sahibi, Suriyelilerin Abdullah Öcalan’ı ‘beslediğini’ ifade ederek Recep Tayyip Erdoğan ve Süleyman Soylu’ya uyarıda bulunduğu gözlemlenmektedir.

Gönderide anlamın Emirhan Yalçın’ı öldüren kişinin Suriyeli olması sebebiyle bu ırka mensup kişilerin ‘kanı bozuk’ ifadesi nitelendirilerek inşa edildiği görülmektedir. Gönderide, Türkiye’ye gelen Suriyelilerin yardıma ihtiyaç duyan insanlar olarak tanıtıldığı ancak karşılaşılan olay açısından değerlendirilince bunun doğru olmadığı mesajının verildiği gözlemlenmektedir.

Gönderi sahibinin metinde herhangi bir destekleyici unsura yer vermediği, gönderide yer verilen 3 cümlede de nedensellik ilişkisinin kurulmadığı görülmektedir. Gönderi metninde, Suriyelilerin ‘pis’ olduğu Emirhan Yalçın’ı öldüren Suriyelinin ‘kanı bozuk’ olduğu çıkarımında bulunularak ırk temelli nefret söyleminin inşa edildiği gözlemlenmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olmadığı gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı gözlemlenmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri, Recep Tayyip Erdoğan’ı ve Süleyman Soylu’yu hedef alan ve hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Gönderinin ardalanına bakıldığında zaman, Ankara’nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir.

Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, ayrıca, resmi kurumların kaynak gösterilmediği, ayrıca, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

20 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 19'daki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden 'gelişmiş arama' seçeneğinden ulaşılmıştır.

Gönderi metnindeki cümlelerin devrik, karışık ve belirsiz bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Gönderide kullanılan kelimelerden bazıları temel bazıları mecaz anlamda kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda “*Kanı bozuk olanın mayası tutmaz*” kalıbında metafora yer verildiği “*bunlar yıllarca Apo itini beslemedi mi*” ifadelerinin ise temel anlamda oluşturulduğu gözlemlenmiştir.

“*Kanı bozuk olanın mayası tutmaz birde ensar diye yutturdunuz bize... Bu suriyelileri bunlar yıllarca Apo itini beslemedi mi sana söylüyorum SOYLU, ERDOĞAN sen anla*” ifadelerinin yer aldığı gönderide, kimin kanının bozuk olduğu, neden bozuk olduğu, kimin ensar diye ‘yutturulduğu’ bilgisine yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım biçiminin tercih edildiği gözlemlenmiştir.

Gönderinin geneline bakıldığında, metinde ‘kanı bozuk’ ve ‘ensar’ sözcüklerine dikkat çekilirken noktalama işaretlerinin yanlış kullanımı ve devrik cümleler nedeniyle anlam karışıklığının olduğu görülmektedir. Ayrıca gönderi sahibinin anlam bütünlüğünü sağladığı, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesin ilişkin tepkisini hakaretle ortaya koyduğu görülmektedir.

Gönderi metninde nedensellik ilişkisinin kurulmadığı gözlemlenirken gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine ilişkin tepkisini Suriyeliler için ‘kanı bozuk’ sözcüğünü kullanarak ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır. Gönderi sahibinin yalnızca Suriyeliler değil Erdoğan ve Soylu’ ya da mesaj vererek tepkisini ifade etmeye çalıştığı görülmektedir.

Gönderide aktif cümleye yer veren gönderi sahibi, ülkede bulunan birincil tanımlayıcılar yaşanan olaydan ders çıkarması gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak Abdullah Öcalan’a ilişkin bilgiye de yer veren gönderi sahibinin, siyasetçileri de hedef aldığı görülmektedir.

Gönderi sahibinin paylaşımında, Suriyelilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcüklere yer verdiği görülmektedir. Gönderici,

Suriyelilere yönelik olumsuz söylemini, gönderi metnindeki ‘kanı bozuk’ sözü ile tamamlamaktadır. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlerle, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

Arkadaş, bu itler sürüler halinde geziyor, mert değiller, adam değiller, senin yanında karına kızına bacına sarkarlar, kavga etsen sırtından bıçaklarlarkar, bu durumda 50 yaşından sonra aliço olacak halim yok, uğraşamam 14+1 / 9 mm , sıradan malak gibi yatırırım.

Sığınmacı Gündemi @SiginmaciGundem · 12 Ağu 2021

Altındağ'da kalbinden bıçaklanarak öldürülen Emirhan Yalçın'ın babası: "Türkiye'ye bunları kim soktuysa tekrar geri gitmelerini istiyorum. Özellikle Süleyman Soylu ve Tayyip Erdoğan, benim çocuğumu geri verin bana." twitter.com/AjansMuhbir/st...

ÖÖ 1:49 · 13 Ağu 2021

Görsel 20: Örnek Tweet 20

Makro Analiz

13 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 20'deki gönderiye Twitter'ın gelişmiş arama bölümünden ‘gelişmiş arama’ seçeneğinden ulaşılmıştır. “Arkadaş, bu itler sürüler halinde geziyor, mert değiller, adam değiller, senin yanında karına kızına bacına sarkarlar, kavga etsen sırtından bıçaklarlarkar, bu durumda 50 yaşından sonra aliço olacak halim yok, uğraşamam 14+1/9 mm, sıradan malak gibi yatarım” ifadelerinin yer aldığı gönderinin tematik analizinde, iki konunun öne çıktığı gözlemlenmiştir.

Gönderinin tematik analizinde Suriyeliler için ‘it’ benzetmesi yapılarak güvenilir ve cesaretli olmadıkları, insanların sırtlarını yaslayabilecekleri bir ırk olmadıkları ifade edilmektedir. Bu bağlamda gönderide anlamın, Suriyelilerle uğraşamayarak öldürülmesi gerektiği vurgusu üzerine yapılarak inşa edildiği görülmektedir. Gönderi sahibinin toplumun ahlaki değerlerine dikkat çekmek amacıyla Suriyelilerin kadınlara ‘sarktığı’ anlamına dikkat çekerek karşısındakinin bilinçaltına uyarı yerleştirdiği anlamı çıkarılmaktadır.

Gönderide inşa edilen anlatıda Emirhan Yalçın'ı öldüren şahsın Suriyeli olduğu, Suriyelilerin ‘it sürüsü’ olarak nitelendirildiği gözlemlenmektedir. Gönderinin, Suriyeli şahsın ‘hayvan’ olarak gösterildiği, karşısındakine

Suriyelilerin kadınları taciz ettiği, herhangi bir kavgada arkadaşını yarı yolda bırakarak güven vermediği anlamının oluşturularak söylemsel bir anlatımla inşa edildiği gözlemlenmektedir. Yukarıdaki gönderide, gönderi sahibinin ‘Sığınmacı gündemi’ isimli haber paylaşımı yapan bir sosyal medya kullanıcısının gönderisini alıntılandığı görülmektedir. Twitter’ın alıntılama aracıyla gönderinin geniş kitlelere ulaşmasının mümkün olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda gönderide yer alan nefret içerikli ifadelerin daha fazla kullanıcıya eriştiği gözlemlenmektedir.

Gönderide Suriyelilerin ‘mert, adam, insan’ olmadığı vurgusu yapılarak karşısındakine ‘uyarı’ niteliğinde bir mesaj verildiği görülmektedir. Gönderi sahibinin, Suriyelilerle sorun yaşaması durumunda ‘silahla çözüm’ bulma arayışına gireceği mesajı verdiği gözlemlenmektedir. Gönderide ‘50 yaşından sonra alıç olacak halim yok’ cümlesinde ‘alıç’ olarak bilinen kişiye dair herhangi bir bilgi paylaşımı yapılmadığı ancak ‘alıç’ denilen kişinin ‘saf, iyi niyetli’ olduğu mesajının verildiği görülmektedir.

Gönderi sahibinin metinde herhangi bir destekleyici unsura yer vermediği belirlenirken cümleler arasında nedensellik ilişkisinin ise kurulduğu görülmektedir. Gönderi metninde, Suriyelilerin ‘itler sürüsü’ olduğu çıkarımında bulunularak ırk temelli nefret söyleminin inşa edildiği gözlemlenmektedir. Gönderi metninde işlevsellik açısından ilişkinin olmadığı gözlemlenirken yer, zaman ve mekân bilgisine yer verilmeyerek enformasyon eksiltimi yapıldığı gözlemlenmektedir.

Gönderinin şematik yapısı incelendiğinde ise gönderi metninde kullanılan dilin, Suriyelileri hedef alan ve hedef gösteren bir yapıda inşa edildiği görülmüştür. Gönderinin ardaalanına bakıldığında zaman, Ankara’nın Altındağ ilçesinde bir mülteci ve Türk vatandaşı arasında yaşanan tartışmanın ölümle sonuçlanmasının ardından gönderi sahibinin paylaşımında bulunduğu görülmektedir. Gönderi sahibinin, olayın arka plan bilgisine dair herhangi bir açıklamaya yer vermediği, yeterli bilgilendirme yapmadığı gözlemlenmiştir. Gönderide, ayrıca, resmi kurumların kaynak gösterilmediği, metne konu olan olayın taraflarının herhangi birinin görüşüne ve ifadelerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Mikro Analiz

13 Ağustos 2021 tarihinde paylaşılan Örnek Tweet 20’deki gönderiye Twitter’ın gelişmiş arama bölümünden ‘gelişmiş arama’ seçeneğinden ulaşılmıştır. Gönderi metnindeki cümlenin kurallı, basit ve açık sözcüklerden inşa edildiği

görülmüştür. Gönderide kullanılan kelimelerin çoğunluğunun temel anlamı ile kullanıldığı, ‘adam değiller’ ve ‘malak gibi’ ifadelerinde metafora yer verildiği gözlemlenmiştir.

“Arkadaş, bu itler sürüler halinde geziyor, mert değiller, adam değiller, senin yanında karına kızına bacına sarkarlar, kavga etsen sırtından bıçaklarlarkar, bu durumda 50 yaşından sonra aliço olacak halim yok, uğraşamam 14+1/9 mm, sıradan malak gibi yatarım” ifadelerinin yer aldığı gönderide, kime ‘it’ denildiği, neden sürü halinde gezdiklerine ilişkin bilgiye yer verilmediği görülmektedir. Ayrıca, Suriyelilere neden ‘it’ denildiği, neden ‘tacizci’ olarak nitelendirildikleri ve gönderi sahibinin Suriyelileri neden öldürmeye niyetlendiğine ilişkin bilgilere yer verilmeyerek belirsiz bir anlatım olduğu gözlemlenmiştir.

Gönderinin geneline bakıldığında, metinde ‘it’ ve ‘sürü’ sözcüklerine dikkat çekilirken cümlelerde herhangi bir anlam karışıklığının ise olmadığı görülmektedir. Gönderi sahibinin cümleler arasında virgüllü çok sık kullandığı ancak anlam bütünlüğünü sağladığı, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine ilişkin tepkisini hakaretle ortaya koyduğu görülmektedir. Gönderi metninde nedensellik ilişkisinin kurulduğu gözlemlenirken gönderi sahibinin, Emirhan Yalçın’ın öldürülmesine ilişkin tepkisini Suriyeliler için ‘it’ ve ‘sürü’ sözcüklerini kullanarak ortaya koyduğu sonucuna varılmaktadır.

Cümle yapısının aktif olduğu gönderide, Emirhan Yalçın’ın Suriyeli biri tarafından öldürülmesi nedeniyle tüm ırkın zan altında bırakılarak ‘suçlu’ olarak gösterildiği ve bu ırka mensup kişilere güvenilmemesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda Suriyelerin gönderinin tamamında aleni bir biçimde hedef gösterildiği ve hedef alındığı görülmektedir.

Gönderi sahibinin paylaşımında, Suriyelilere yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olacak sözcüklere yer verdiği görülmektedir. Gönderici, Suriyelilere yönelik olumsuz söylemini, gönderi metnindeki ‘it’ ve ‘sürü’ sözleri ile tamamlamaktadır. Gönderinin genel yapısına bakıldığında ise gönderiye, herhangi bir video, fotoğraf, belge veya link yerleştirilmediği; nefret içerikli sözlerle, çağrışımlara yer verildiği görülmektedir.

SONUÇ

İletişim teknolojilerinin gelişimi, tüm insanlık için önem arz etmektedir. Gelişen kitle iletişim araçları, insanlığın ortak bir mecrada bir araya geldiği ve etkileşim kurduğu düzlem haline gelmiştir. İletişim teknolojilerinin gelişimine paralel olarak bireyin tüm zamanını ele geçiren yeni medya ortamları, enformasyonun üretilmesine, dolaşıma sokulmasına ve kitle oluşturma sürecine farklı bir boyut getirmiştir.

İletişim teknolojileri ile gündelik yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelen sosyal medya uygulamalarının insan yaşamına olumlu ve olumsuz birçok etkisinin olduğu görülmektedir. Toplumun en küçük yapı taşı olan bireyin kendisi, çevresi ve hatta dünyanın bir ucunda yaşayan insanlarla etkileşim kurmasına olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda sosyal medya uygulamalarının zaman ve mekân kavramının kısıtlılığını ortadan kaldırdığı görülmektedir. Birey, benimsediği ideolojileri, olaylara karşı tutumunu ve mesajını geniş kitlelere iletme imkânı bulmaktadır.

Sosyal paylaşım ağları, kullanıcılara eğlence, iletişim, etkileşim imkânı sunmasının yanında siyasi söylem ve birden çok kimlik oluşturma platformlarıdır. İnsanlar, varoluşundan bu yana mutluluk, tatmin sağlama, üstünlük kurma, nefret etme gibi duyuları başka bir kişi veya kişilerle paylaşarak duygudaşlıkla dostluk kurma çabası vermektedir. Bireyin bir sosyalleşme pratiği olarak benimseyerek çaba verdiği bu yöntem aidiyetlik ihtiyacının karşılanmasında önemli bir etkiye sahip olmaktadır.

Özellikle toplumsal olayların yoğun yaşandığı ülkelerde sosyal medya uygulamalarının da kullanım oranı yüksektir. Birey, sosyal medya ortamlarında içeriklerin rahatlıkla dolaşıma sokulması imkânı nedeniyle fikirlerini kolaylıkla ifade ederken diğer taraftan kendi fikirlerine tamamen karşıt olan kişi veya kişilerden oluşan kitlelere yönelik tahammülsüzlüğünü çeşitli biçimlerde ortaya koyabilmektedir. Dolayısıyla sosyal medya uygulamalarının toplumsal sorunların derinleşmesinde, kutupların belirlenmesinde, nefret dilinin ortaya çıkmasında ve bu dilin yarattığı öfke ile kişilerin ve grupların hedef alınıp hedef gösterilmesinde önemli bir araç olduğu karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışma kapsamında yeni iletişim teknolojileri ile gündelik yaşama bütünleştirilen yeni medya ortamlarından biri olan Twitter’da üretilen ve dolaşıma sokularak geniş kitlelere ulaşan nefret içerikli gönderiler ve bu gönderilerde yer alan söylemsel pratikler incelemeye alınmıştır. Twitter’da nefret içerikli gönderilerin hangi söylemsel pratiklerle ortaya konulduğunu incelemeyi amaçlayan çalışmada; kendisinden olmayana yönelik tahammülsüzlük ve nefretin yayılarak etkisini artırdığı Altındağ olaylarının yaşandığı 11 Ağustos akşamından 25 Ağustos 2021 tarihine kadar Twitter’da dolaşıma sokulan gönderiler ele alınmıştır.

11-25 Ağustos tarihleri arasında toplamda 1041 nefret içerikli gönderiye ulaşılmıştır. Bu gönderilerden 853’ü ırk temelli nefret söylemi kapsamında olduğu değerlendirilirken 188’i siyasal temelli nefret söylemini barındırdığı görülmüştür. Bu bağlamda 1041 tweet içinden nefret söylemine tipik örnek oluşturan 20 tweet analiz edilmiştir. Örnek olarak seçilen 20 gönderi Teun Van Dijk’in Söylem Analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Çalışmada yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgularda sosyal medyada, Suriyelilere ve Afganlara yönelik siyasi partiler ile kanaat önderleri üzerinden nefret söylemi ve nefreti tetikleyen gönderilerin üretildiği ve dolaşıma sokulduğu görülmektedir. Yapılan analizler kapsamında gönderilerde genel olarak farklı ırka mensup olanın değersizleştirilmeye ve düşmanlaştırılmaya çalışıldığı bir söylemsel çerçevenin oluşturulduğu ve bu bağlamda enformasyonun nefreti tetikleyen ve üreten söylemsel pratiklerle dolaşıma sokulduğu gözlemlenmektedir.

Yapılan analizlerde gönderi sahiplerinin paylaşımlarında kendilerinden olmayan kişi, grup, siyasetçi veya siyasi partilere yönelik hakaret, küfür, aşağılama içeren ifadelere yer vererek ‘biz’ ve ‘onlar’ ayrımını rahatlıkla inşa ettiği gözlemlenmektedir. Gönderinin esas olaydan kopartılarak inşa edilen söylem kalıpları ile yeniden üretildiği gözlemlenen analizler bağlamında sosyal medya platformlarında nefret içerikli gönderilerin üretilerek dolaşıma sokulmasının geleneksel medya ortamlarına göre daha kolay olduğu ortaya çıkmaktadır.

Sosyal medya ortamlarında üretilen nefret içerikli gönderilerin benzer fikir de olan bireylere ulaşmasıyla, onlarında nefreti tetikleyen ve nefret söylemi içeren paylaşımlarda bulunmasının önü açılmakta ve böylece nefret yaygınlaşması süreci hızlanmaktadır. Bu bağlamda Twitter’da yüz yüze görüşmenin olmaması sebebiyle nefret söylemlerinin kolaylıkla üretilmesini sağlamaktadır. Birey, gündelik

yaşamda karşı tarafında yüzüne söyleyemediklerini medya aracılığıyla rahatlıkla ifade ederek dolaşıma sokmaktadır. Toplumda kendini ‘biz’ olarak tanımlayan gönderi sahiplerinin, kendi ırkı, dini, dili, siyasi görüşü ve ideolojisini de farklı olarak konumlandığı kişileri ‘öteki’ olarak sınıflandırdığı gözlemlenmiştir. Sosyal medya platformlarında ‘öteki’ için üretilen nefret söylemleri bu tezin yapılmasının hareket noktasıdır.

Bu çalışmada Twitter’da Suriyelilere yönelik üretilen nefret söylemleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda Suriyeliler için üretilen nefret söylemi pratikleri ortaya konulmuştur. Twitter’da elde edilen nefret içerikli gönderilerin Milliyetçilik ve ırkçılık ekseninde Suriyeliler üzerinden halk, vatan, ordu ve millet karşılaştırması yapılarak ortaya konulmuştur. Milliyetçilik ve ırkçılık üzerinden inşa edilen nefret söylemleri Altındağ olaylarının yaşandığı süreçte daha da artmıştır. Milliyetçilik ve ırkçılığın yanı sıra Suriyelilere yönelik oluşturulan nefret söylemlerinin temelinde toplumsal ve ekonomik unsurlarda yer almaktadır.

Yapılan analizlerde gönderi sahiplerinin kendini, iktidarda olan AK Parti’ye ve başta CHP olmak üzere muhalefet çizgisinde konumlandıran partilerle aynı eksende tutarak söylemlerini iktidar ve muhalefet açısından şekillendirdiği gözlemlenmektedir. Gönderi sahibinin inşa ettiği içerikte kendini konumlandığı ideolojiye göre ifadelere yer verdiği ve bunu destekleyen görsellere veya verilere atıfta bulunduğu gözlemlenmektedir.

Altındağ’da bir Türk gencinin öldürülmesine ilişkin yanıltma haber içeren gönderilerle de halk arasında Suriyelilere ve siyasi aktörlere karşı kin, nefret ve öfke aşılanmıştır. Yapılan analizlerde gönderi sahiplerinin örtük ifadelere yer vermediği; nefret söylemlerini açık ve anlaşılır ifadelerle ortaya koyduğu, siyasette ve toplumsal yapı içerisinde ön planda olan siyasetçilere atıfta bulunarak onları da doğrudan hedef aldığı ve hedef gösterdiği belirlenmiştir.

Gönderilerde öne çıkan konuların başında Suriyeliler üzerinden sosyal medya platformlarında üretilen nefret söylemlerinin genel olarak ‘Suriyeli istemiyorum’, ‘mülteci istemiyorum’, ‘ülkemde Suriyeli istemiyorum’ gibi ifadelerle hem siyasetçilere hem de karşıdaki bireye mesaj verilmeye çalışıldığı görülmüştür. Sonuç olarak yeni iletişim teknolojileriyle gündelik yaşamın vazgeçilmezi olan sosyal medya ortamlarında nefret söyleminin çok kolay üretildiği ve dolaşıma sokulduğu gözlemlenmiştir. Söz konusu uygulamaların sahip olduğu

araçlar bağlamında nefreti tetikleyen ve nefret içeren söylemlerin hızlı bir biçimde zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın geniş kitlelere yayıldığı gözlemlenmiştir.

Çalışmada yeni medya ve nefret söylemi arasındaki bağlantıya odaklanılarak Suriyelilere yönelik kin ve öfkenin toplumda yarattığı potansiyel ortaya konulmuştur. Yeni medya ortamlarında nefret söyleminin ele alınmak istendiği gelecekteki çalışmalarda, yabancılara yönelik nefret söylemlerinin hangi söylemsel pratikler kapsamında biçimlendiği ve dolaşıma sokulduğu kapsamlı bir biçimde incelenebilir. Bu çerçevede bu tez çalışmasının gelecekteki çalışmalara önerisi, yeni medyada inşa edilen nefret söylemlerinin yer aldığı içeriklerde verilen örneklerin de ele alınarak daha geniş bir çalışmaya odaklanılması gerektiğidir.

Bu bağlamda Altındağ olaylarına ilişkin üretilen ve Twitter’da dolaşıma sokularak geniş kitlelere ulaşan gönderilerde, benzer olaylara yer verilerek inşa edilen nefret söylemleri ileriki çalışmalarda incelenebilir. Dolayısıyla önceki yıllarda nefret söylemleri sonucu yaşanan olaylar arasında bağlantı kurularak bir çalışmanın ortaya konulabileceği öngörülmektedir.

Yapılan çalışmalar neticesinde ortaya konulan bulguların ardından sosyal medya ortamlarında nefret söylemlerinin önüne geçebilmek amacıyla birtakım öneriler sunulmaktadır. Bu bağlamda bireyin kendisi dışında tüm canlılara yönelik hoşgörölü, anlayışlı olması gerekir, nefret olgularına ilişkin bilinç oluşturmak ise mücadelede atılması gereken ilk adımlardan biridir. Bu bilincin oluşturulmasında dijital okuryazarlık kapsamında kullanıcıların becerilerinin artırılmasına odaklanılması amacıyla birtakım basamakların sağlanması, nefret suçu, nefret söylemi ve nefreti tetikleyen ifadelerin toplumsal açıdan kavratılması faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

(Bu tez çalışmasında APA 6 atıf sistemi kullanılmıştır.)

- AGİT (Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı). (2009). *Nefret Suçu Yasaları Pratik Kılavuz*. Varşova: Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Bürosu.
- Anadolu Ajansı (AA). (2021). *Ankara'daki Bıçaklı Kavgada Hayatını Kaybeden Emirhan Yalçın'ın Babasından Altındağ'daki Olaylara Karşı Birlik Çağrısı*, (Erişim Tarihi: 13.01.2023).
- Akça, E. (2009). "İdeoloji-Dil ve Anlam İlişkisi: Medyada Anlamın Toplumsal İnşası". Medyada Gerçekliğin İnşası. Parlak, İ (Ed.) İstanbul: Çizgi Kitabevi.
- Akgün, S. (2010). 'Yeni Medya Reklamlarında Marka Kişiliği', *İkinci Medya Çağında İnternet*. F. Aydoğan ve A. Akyüz (drl.). Alfa Yayınları.
- Akyazı, A. (2014). Yeni İletişim Ortamı Olarak Dijital Katılımcı Sözlüklerde Nefret Söylemi, *Marmara İletişim Dergisi*, 0(22), 183 – 193.
- Alçayır, M. (2015). *Türkiye'de Haber Partallarının İçerik Yönetiminde Azınlıklara Yönelik Nefret Söylemi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alğan, T.C. ve Şensever, F. L. (2010). *Ulusal Basında Nefret Suçları: 10 Yıl, 10 Örnek* (1. Baskı). İstanbul: Sosyal Değişim Derneği.
- Alp, H. (2015). *Medyada Nefret Söylemi ve Çingene Toplumuna Yönelik Ayrımcı Söylemin Suça Dönüşmesi*. (Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Altun, A. (2006). *Türk Basınının Değişen Yüzü*. Ankara Üniversitesi İlam Yayınevi.
- Asutay, H. (2009). Elektronik Yazın Yeni Teknolojilerle Birlikte Yazın Dünyasında Ortaya Çıkan Yeni Yazınsal Tür ve Biçimler. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Aralık, 11(2), 63-86.
- Aygül, E. (2010) *Facebook'ta Nefret Söyleminin Üretilmesi ve Dolaşıma Sokulması*, Der. Tuğrul Çomu İçinde, Yeni Medyada Nefret Söylemi. Kalkedon Yayıncılık.
- Aygül, E. (2013). *Yeni Medyada Nefret Söyleminin Üretimi: Bir Toplumsal Paylaşım Ağı Olarak Facebook Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atalay, H. (2009). 'Psikiyatride Stigma'. *Psikeart Dergisi*, 2, 10-19.
- Ataman, H. (2012). *Nefret Suçlarını Farklı Yaklaşımlar Çerçevesinden Ele Almak: Etik, Sosyo-Politik ve Bir İnsan Hakları Problemi Olarak Nefret Suçları*. (Editör: Yasemin İnceoğlu). Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları (1. Baskı). Ayrıntı Yayınları.
- Arslan, A. (2004). Medyanın birey, toplum ve kültür üzerine etkileri. *Journal of Human Sciences*, 1(1).
- Bakırcıoğlu, O. (2009). Freedom of Expression And Hate Speech. *Tulsa Journal Of Comparative And International Law*. 16(2), 1-49.
- Baran, E. (2009). *Süleyman Demirel Dönemi Karikatürlerde Karşılaştırmalı Siyasi Söylem*. Marmara Üniversitesi Tez Koleksiyonu, 88.
- Binark, M. ve Çomu, T. (2012). *Sosyal Medyanın Nefret Söylemi İçin Kullanılması İfade Özgürlüğü Değildir!* (Erişim Tarihi: 12.10.2022).

- Bilgin, N. (2003). *Sosyal Psikoloji Sözlüğü*, Bağlam Yayıncılık.
- Bianet. (2011). *Nefret Söyleminin Nefret Suçuna Dönüşmesi*, (Erişim Tarihi: 14.10.2022).
- Binark, M. ve Bayraktutan, G. (2013). *Ayin Karanlık Yüzü: Yeni Medya ve Etik*, Kalkedon.
- Binark, M. ve Çomu, T. (2012) *Sosyal Medyanın Nefret Söylemi İçin Kullanılması*, (Erişim Tarihi:16.10.2022).
- Binark, M. ve Löker, K. (2011). *Sivil Toplum Örgütleri İçin Bilişim Rehberi*, STGM.
- Boyd, D.M. ve Ellison, B.N. (2008). *Social Network Sites: Definition, History, And Scholarship. Journal Of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210–230.
- Boyd, D.M. (2009). *Social Media is Here to Stay... Now What?* (Erişim Tarihi: 01.07.2020).
- Boyd, D. Golder, S. ve Lotan, G. (2010). *Tweet Retweet: Conversational Aspects of Retweeting on Twitter*. HICSS 10: Proceedings of the 2010 43rd Hawaii International Conference on System Sciences. January 5-8. USA, IEEE Computer Society Press, 1657-1666.
- Boyle, K. (2010). *Nefret Söyleminin Kontrolü: Uluslararası Standartlar Türkiye’den Neler İstiyor?* (S. Bölme, Çev.). A. Çavdar ve A.B. Yıldırım (Haz.). *Nefret Suçları ve Nefret Söylemi* (S. 63-70). Uluslararası Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Bozay, B. (2019). *Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Dil: Hürriyet ve Yeni Şafak Gazeteleri Örnekleme*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Budak, H. (2016). *Yeni Çağ Yeni Medya ve Mahremiyetin Yeni Sınırları*. (Doktora Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ceng, E. (2018). *Algı Yönetimi Aracı Olarak Twitter Kullanımına İlişkin Siyasal Bir Analiz*. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 663-689.
- Cemiloğlu A.M. (2010). *Gündelik Yaşam ve Sosyal Paylaşım Ağları: Twitter ya da ‘Pıt Pıt Net’*, *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, 31-56.
- Çakır, M. (2013). *Sosyal Medya ve Gösteri*. (Editörler: Ali Büyükaslan ve Ali Murat Kırık). Sosyal Medya Araştırmaları I Sosyalleşen Birey (1. Baskı). Çizgi Kitapevi Yayınları.
- Çakmak, S. (2015). *Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarına Göre İfade Özgürlüğünün Sınırlanması*. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı*, 6(4), 1067-1090.
- Çayır, K. (2010). *Ayrımcılığın Sosyolojisi ve Türkiye Sorunu*. (Editörler: Ayşe Çavdar ve Aylin B. Yıldırım). *Nefret Suçları ve Nefret Söylemi* (1. Baskı). Uluslararası Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Çelik, H. ve Ekşi, H. (2008). *Söylem Analizi*. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(27), 99-117.
- Çınar, M. (2013). *Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar* Ed. M. Çınar İçinde, *Habercilik ve Nefret Söylemi*. Hrant Dink Vakfı Yayınları, 137-152.
- Çoban, B. (2003). *Söylem, İdeoloji ve Eylem: İktidar ve Muhalefet Arasındaki Mücadeleyi Çözümleme Denemesi*. B. Çoban ve Z. Özarslan İçinde, *Söylem ve İdeoloji*. Su Yayınlar.
- Çoban, S. (2013). *Hegemonya Aracı ve İdeolojik Araç Olarak Medya*, Parşömen Yayınları.
- Çomu, T. (2012). *Video Paylaşım Sitelerinde Nefret Söylemi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Çuhadar, E. (2018). *Toplumsal Temas: Ön Yargı ve Ayrımcılığı Önlemek İçin Bir Sosyal Değişim Aracı Olarak Kullanılabilir mi?* K. Çayır ve M. Ayan Ceyhan (Eds.), Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Demir, I. (2019). *Alternatif Medya Biçimi Olarak Hak Odaklı Habercilik: Gaia Dergi Örneği (Birinci Baskı)*. (Editörler: Tezcan Durna, Mutlu Binark ve Günseli Bayraktutan). İletişim Hakkı ve Yeni Medya (1. Baskı). UMAG Vakfı Yayınları.
- Demirtaş Madran, Hanife A. (2012). *Temel Beklenti Etkisi: Kendini Gerçekleştiren Kehanet. (Editörler: Kenan Çayır ve Müge Ayan Ceyhan). Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar (1. Baskı)*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Dickerson, D. L. ve Trager, R. (2003). *21.Yüzyılda İfade Hürriyeti. Liberal Düşünce Topluluğu*. Çev. Yurdusev, A. Nuri. Cantekin Matbaası.
- Dumanlı Kürkçü, Duygu (2015). *Yeni Medyanın Gençlerin Medya Alışkanlıkları Üzerine Etkisi, (Doktora Tezi)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durmuş, Beril (2010). *Facebook'tayız*. Beta Yayınları.
- Doğan, E. (2015). *Televizyon Haberlerinde Nefret Söylemi: Suriyeli Sığınmacılar Örnek Olayı, (Doktora Tezi)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğanay, Ü. (2018). *Ayrımcılık, Söylem ve Medya. (Editör: Ülkü Doğanay). Ayrımcılığın Yüzleri (1. Baskı)*. Şen Matbaa.
- Dursun, Ç. (2013). *İletişim Kuram Kritik (1. Baskı)*. İmge Kitapevi Yayınları.
- Doğu, B. (2010). *Sanal Nefret Pratikleri: İnternet'te Nefret Söylemi ve Karşı Örgütlenmeler', Yeni Medyada Nefret Söylemi*, Haz. Tuğrul Çomu. Kalkedon Yayınları.
- Dondurucu, Z. B. (2018). Eşcinsellik Temelli Nefret Söylemi İçeren İletilerin Twitter'da İncelenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 513-534.
- Elmas, E. ve Kurban D. (2011). *İletişimsel Demokrasi-Demokratik İletişim Türkiye'de Medya: Mevzuat, Politikalar, Aktörler*. TESEV Yayınları.
- Ercan, S. D. (2020). *Nefret Söylemi ve Linç Kültürünün Sosyal Medya Özelinde Distopik Açidan Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Elâzığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erden, G. (2013). *Etiğin Kavramsal Açılımı, İletişim ve Etik Arasındaki İlişki*. (Editör: Metin Işık). İletişim ve Etik (1. Baskı). Eğitim Yayınevi.
- Erdoğan, M. (2003). *Demokratik Toplumda İfade Özgürlüğü: Özgürlükçü Bir Perspektif. Teorik ve Pratik Boyutlarıyla İfade Hürriyeti*. Özipek B. Berat (Ed.). Cantekin Matbaası.
- Ergin, İ. Y. (2015). *İfade Özgürlüğü ve Nefret Söylemi*. (Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Melikşah Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Geray, H. (2014). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*, Umuttepe Yayınlar.
- Gezginci, G. (2016). *Dijital Yayıncılıkta Hipermetin Yazarlığı Sorunu. 5. Uluslararası Matbaa Teknolojileri Sempozyumu, 04-05 Kasım 2016, İstanbul: İstanbul Üniversitesi*.
- Gidişoğlu S. ve Rızvanoğlu K. (2011), *'İnternette Türk Milliyetçiliği: Türk Milliyetçisi Siteler ve Ağ Yapısı Üzerine Bir Analiz'*. Nefret Söylemi ve/veya Suçları. Ayrıntı Yayınları.
- Göker, G. ve Keskin, S. (2015, Güz). Haber Medyası ve Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Türk Yazılı Basınındaki Temsili. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi* (41), 230-256.

- Gönenç, E. (2012). İletişimin Tarihsel Süreci. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 1(28), 87-102.
- Göregenli, M. (2012a). *Temel Kavramlar: Ön Yargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık*. (Editörler: Kenan Çayır ve Müge Ayan Ceyhan). Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar (1. Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Göregenli, M. (2013b). *Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar Mecralar Tartışmalar*. M. Çınar (Ed.), Ayrımcılığın Meşrulaştırılması. Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Göregenli, M. (2013c). 'Nefret Söylemi ve Nefret Suçları'. Çınar, M (Ed.) *Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar*. Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Göregenli, M. (2017d). *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Birimi (SEÇBİR)*, www.secbir.org.
- Güçdemir, Y. (2012). Bilgisayar Ağları İnternetin Gelişimi ve Bilgi Kirlenmesi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. Sayı: 17.
- Gül, Z. (2018). *Nefret Söylemi Bağlamında Türk Basınındaki Suriyeli Mülteci Haberlerinin Eleştirel Söylem Çözümlemesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gündüz, U. ve Pembecioğlu, N. (2013). *Bilgi Kaynağı Olarak Sosyal Ağlar ve Sosyal Medya*. (Editör: Müge Demir). Yeni Medya Üzerine. (1. Baskı). Literatürk.
- Gülçay, H. (2020). *Türkiye'de Gazetecilik Eğitiminin Basın Yayın Yüksekokulları ve İletişim Fakülteleri Üzerinden Değerlendirilmesi: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Uşak: Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Gülmar, B. ve Ş. Balcı (2011). *Yeni Medya ve Kültürleşen Toplum*. Literatürk Yayınları.
- Güngör, N. (2011b). *İletişime Giriş* (1. Baskı). Siyasal Kitapevi.
- Gürkaynak, E. (2012) 'Toplumsal Temas: Ön Yargı ve Ayrımcılığı Önlemek İçin Bir Sosyal Değişim Amacı Olarak Kullanılabilir mi?'. Çayır, K. ve Ceyhan, M. (Ed.) *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Hammarberg, T. (2011), 'Türkiye'de İfade Özgürlüğü ve Medya Özgürlüğü', *Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Thomas Hammerberg'in 27-29 Nisan 2011 Tarihleri Arasında Türkiye'yi Ziyaretini Müteakiben Hazırladığı Rapor*, COMMDH (2011) 25, (Erişim Tarihi: 16.10.2022).
- Hrant Dink Vakfı. (2017). *Medyada Nefret Söylemi İzleme Raporu Eylül-Aralık*, (Erişim Tarihi: 13.10.2022).
- Işık, U. (2001). *Sanal Gazetecilik: Özgürlüğe Kaçış Aracı Olarak İnternet*. (Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Irak, D. ve Yazıcıoğlu, O. (2012) *Türkiye ve Sosyal Medya*, Okuyan Us Yayınları.
- İnal, M. A. (1994). *Haber Üretim Sürecine Farklı İki Yaklaşım*. İLEF Yıllık'93 İçinde. İLEF.
- İnceoğlu, Y. ve Sözeri, C. (2012). *Nefret Suçlarında Medyanın Sorumluluğu: 'Ya Sev Ya Terk Et Ya Da...'*. Y. Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları İçinde. Ayrıntı Yayınları.
- İnceoğlu, Y. ve Çoban S. (2014). 'Ötekileştirme Sürecinde Medyanın Yeri', *Azınlıklar, Ötekiler ve Medya İçinde*, Der: Yasemin İnceoğlu, Savaş Çoban, Ayrıntı Yayınları.
- İspir, B. (2013). *Yeni İletişim Teknolojilerinin Gelişimi*. (Editör: Mesude Canan Öztürk). Dijital İletişim ve Yeni Medya (1. Baskı). Anadolu Üniversitesi Yayını.

- Java, A.; Xiaodan, S.; Finin, T.; Son, Tseng, B. (2007). *Why We Twitter: Understanding Microblogging Usage and Communities. Webkdd/SNA' 07: Proceedings of The 9th Webkdd and 1st SNA-KDD Workshop on Web Mining And Social Network Analysis*. August 12, New York, Association for Computing Machinery, 56-65.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1985). *İnsan ve İnsanlar*, Evrim Yayınları.
- Kalkan, Arafat S. (2019). Nefret Söylemi ve Yeni Medya. *Duvarıdibi*, (33), 40-45.
- Kangal Erdem, E. (2013). *Sözlü İletişim Olgusu* (1. Baskı). (Editör: Metin Işık). İletişim ve Etik (1. Baskı). Eğitim Yayınevi.
- Kaos GL. (2012). *Nefret Suçları Kimin Sorunu? LGBT Bireyler, Nefret Söylemi ve Medyadaki Temsili*. Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları İçinde. Ayrıntı Yayınları.
- Karaçay, E. (2018). *Yeni Medya Ortamında Kadına Yönelik Haberlerde Nefret Söylemi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karadeniz, B. (2020). *Yeni Medyada Nefret Söylemi: Twitter Uygulamasında Nefret Söylemi Analizi*. Konya.
- Karaduman, K. (2020). *Toplumsal Hareketler ve İdeoloji: Kitleleri İknada İdeolojinin Gücü*. (Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karan, U. (2013). *Medya ve Nefret Söylemi*. M. Çınar (Ed.), *Kavramlar, Nefret Söylemi ve Yakından İlişkili Diğer: Ayrımcılık, Nefret Suçu ve Hakaret X*. Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Karaman, H. (2016). *Twitter'daki Dini ve Etnik Temelli Nefret Söylemlerinin Analizi*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karamete, F. (2019). *Twitter'da Suriyeli Mültecilere Yönelik Nefret Söylemi*. (Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keen, E. ve Georgescu, M. (2016). *Bookmarks - A Manual For Combating Hate Speech Online Through Human Rights Education (1st Edition)*. Ukraine: Council of Europe Publishing.
- Kehya, Özgün R. (2018). *İtalya ve Türkiye'ye Göç Etmiş İnsanlarla İlgili Youtube Video Yorumlarında Nefret Söylemi: Karşılaştırmalı Bir Analiz*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, Y. (2009). Eski Ön Asya Toplulukları Arasında Yazı ve Dil Etkileşimi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4), 122-151.
- Kırlı Elzem, S.D. (2020). *Yeni Medyada Nefret Söylemi: Taraftarların 6222 Sayılı Kanun İçeriklİ Nefret Söylemlerinin Twitter Üzerinden İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kocaman, A. (2003). *Dil Bilim Söylemi*. (Editör: Ahmet Kocaman). Söylem Üzerine (1. Baskı). ODTÜ Yayıncılık.
- Kundakçı, F.S. (2013). Heteroseksizm ve Ötekileştirme Eleştirisi. *Liberal Düşünce*, (71), 65-79.
- Kurt, G. (2019). Yeni Medyada Nefret Söylemi: Youtube'da Suriyeli Mültecilere Karşı Üretilen Nefret Söylemi Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Dil, Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-20.
- Kütükçü, Ö. (2021). *Türkiye'de E-Gazete Uygulamaları ve Geleceği*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Leloğlu, C. (2018). *Geleneksel ve Yeni Medya Haberciliği Karşılaştırılması: TEOG Haberleri Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Madsar, S. (2019). *Politik İletişim Aracı Olarak Sosyal Medya: 2018 Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinde Adayların Twitter Kullanımı*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Marwick, A.E. ve Boyd, D. (2011). *I Tweet Honestly, I Tweet Passionately: Twitter Users, Context Collapse, And The Imagined Audience*. New Media & Society, 13(1), 114-133.
- OSCE/ODIHR. (2009). *Preventing And Responding to Hate Crimes: A Resource Guide for Ngos in The OSCE Region*. Warsaw, Poland.
- Otan, O. (2014). Dil ve İdeolojinin Söyleme Yansıması: Eleştirel Bir Söylem Çözümlemesi. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 211-228.
- Oskay, Ü. (2010). *XIX. Yüzyıldan Günümüze Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri Kuramsal Bir Yaklaşım*. Der Yayınları.
- Ördek, K. (2012). *Türkiye’de Trans Bireylere Yönelik Nefret Suçları*. (Editör: Yasemin İnceoğlu). Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları (1. Baskı). Ayrıntı Yayınları.
- Özcan, Ş. (2017). *İnternet Gazeteciliğinde Nefret Söylemi: Ensonhaber Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öztürk, F.E. (2017). *Yeni Medyada Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Nefret Söylemi*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Royzman, E.B. Mccauley, C. ve Rozin, P. (2004). From Plato to Putnam: Four Ways to Think About Hate. (Editor: Robert J. Sternberg). *The Psychology of Hate*. Washington: American Psychological Association.
- Sağaltıcı, D. (2021). *Twitter’ de Haber Difüzyon Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Şanlıurfa: Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Şanlıer, Özgür İ. (2008). *11 Eylül’ün Ardından Amerika Birleşik Devletleri Medyası*. (Editör: İncilay Cangöz). Uygun Adım Medya Bir Bilinç Körleşmesi (1. Baskı). Ayraç Kitapevi Yayınları.
- Sütçü, C.S. (2012). *Sosyal Medyaya Girmeden Önce Bilinmesi Gerekenler*. (Editör: Deniz Yengin). Yeni Medya ve... (1. Baskı). Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Şevik, E. (2015). *Yeni Medya ve Nefret Söylemi: Yeni Medyada Cinsel Yönelim Temelli Nefret Söylemi Üzerine Bir İnceleme*, (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sönmez, B. (2013). *Sosyal Medya ve Orta Öğretim Öğretmenlerinin Facebook Kullanım Alışkanlıkları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Serttaş, R. (2022). *Türkiye’de Veri Gazeteciliği Eğitimi Üzerine Nitel Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sine Nazlı, R. (2019) Değişen Habercilik ve Haber: Güven İlişkisi Üzerine Bir Saha Araştırması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(2), 977-1005.
- Sine Nazlı R. ve Kalafat Çat, A. (2019). 24 Haziran erken seçimlerinin gazete haberlerindeki söylem çözümlemesi. *Global Media Journal TR Edition*, 10(19), 113-145.
- Sine Nazlı, R. ve Sarı, G. (2022). Haberde kadının inşası: Afgan kadın örneği. *Sosyal Mucit Academic Review*, 3(1), 148-175.
- Sosyal Değişim Derneği (2012) *Nefret Suçları ve Nefret Söylemi İzleme Rehberi*, Editör: Levent Şensever, İstanbul.

- Söğüt, F. (2018). *Yeni Medya ve Temsil: İnternet Gazeteciliğinde Cinsiyet Kimliklerinin Sunumu*, (Doktora Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sözen, E. (2017). *Söylem: Belirsizlik, Mücadele, Bilgi/Güç ve Refleksivite*. Birleşik Yayınları.
- Sürvegil, O. (2008). Farklılık Kavramına ve Farklılıkların Yönetimine Temel Oluşturan Sosyo-Psikolojik Kuramlar ve Yaklaşımlar, *BAÜSBED*, 11(20), 117.
- Şahinkaya, Y. (2016). *Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Nefret Söylemi ve Karşılaştırmalı Nefret Suçları*. Adalet Yayınevi.
- Tahmaz, H. (2012). 'Nefret Söylemi ve Barış Meclisi', *Nefret Söylemi ve Nefret Suçları*, (Der. Yasemin İncoğlu). Ayrıntı Yayınları.
- Talimciler, A. (2012). *Ötekine Yönelik Nefretin Fark Edilmediği ya da Kanıksandığı Alan: Türkiye Futbol Medyası*. (Editör: Yasemin İncoğlu). Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları (1. Baskı). Ayrıntı Yayınları.
- Taner, A. (2019). *Tüketim Kültürü Bağlamında Yazılı Basındaki İçerik Dönüşümü: Hürriyet ve Cumhuriyet Gazetesi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tanör, B. (1994). *Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu*. 3. Basım. BDS Yayınları.
- Takiş, T. (1999). Söylem Üstüne Söylem. *Doğu Batı Dergisi*, (9), 5-6.
- Tekinalp, Ş. (2002). İletişim Araştırmalarında İdeoloji ve Küreselleşme: Eleştirel Bir Bakış. *Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi İçinde. Sayı: 1*.
- Taş, E. (2017). Yeni Medyada Nefret Söylemi. *E-Journal of New Media / Yeni Medya Elektronik Dergi*. 1(1), 60-71.
- Tezcan, M. (1974) *Türkler Üzerine Stereotipler ve Türk Değerleri Üzerine Bir Deneme*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- TDK. (1983). *Türkçe Sözlük (Genişletilmiş 7. Baskı)*. Türk Tarih Kurumu Basım Evi.
- Tokgöz, O. (1981). 'Temel Gazetecilik. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Toruk, İ. ve Sine, R. (2012). Haber Söylem Üretimindeki İdeolojik Etki: Wikileaks Haberleri. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (31), 351-378.
- Turan, E. (2011). *Siyaset Bilimine Giriş* (1. Basım). Palet Yayınları.
- Türknaz, Y. (2021). *Sosyal Paylaşım Ağlarının Siyasal İçeriklerinde Nefret Söylemi: 2019 İstanbul Seçimlerine İlişkin Twitter Paylaşımları*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uluç, G. (2003). *Küreselleşen Medya: İktidar ve Mücadele Alanı Olanaklar-Sorunlar-Tartışmalar*. Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Uzunyol, Z. İ. (2013). *Sosyal Medya ve Değişen Gazetecilik: Haber Kaynağı ve Haber Mecrası Olarak Twitter*. (Yüksek Lisans Tezi) Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünal, D. (2019). Yeni Medyada Gazeteciliğin Dönüşümüne Dair Nitel Bir Araştırma. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi*, 2020, 1(3) 238- 253).
- Van Dijk, T.A. (1995). Aims of Critical Discourse Analysis (Eleştirel Söylem Çözümlemesinin Amaçları). *Japanese Discourse*, Vol. I, 17-27.

- Van Dijk, T.A. (2010). *Söylem ve İktidar* (P. Uygun, Çev.). A. Çavdar ve A.B. Yıldırım (Haz.). *Nefret Suçları ve Nefret Söylemi* (S. 9-44). Uluslararası Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Vardar, B. vd. (1980). *Dil Bilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü* (1. Baskı). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Vardal, Z.B. (2015). Nefret Söylemi ve Yeni Medya. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(1) 132-156.
- Yanık, A. (2017). Sosyal Medyada Yükselen Nefret Söyleminin Temelleri. *Global Media Journal TR Edition*, 8(15), 364-383.
- Yaşaroğlu, B.S. (2021). *Yazılı Basında Suriyeli Göçmenlere Yönelik Nefret Söylemi: Emami Al Rahmun Cinayeti Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazıcı, A. (2011). 'Medya Dersinde Dökülen Dışlar', (Erişim Tarihi: 10.10.2011).
- Yazıcı, T. (2016). Yeni Medyanın Nefret Dili: Suriyeli Mültecilerle İlgili Ekşi Sözlük Örneği. *Global Media Journal*, 13, 115-136.
- Yegen, C. (2014). Türk Yazılı Basınının HIV/AIDS Haberlerindeki Nefret Söylemi: 'Posta' Gazetesi Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2(3), 317-349.
- Yeşil, R. (2010). *Nitel ve Nicel Araştırma Yöntemleri. Bilimsel Araştırma Yöntemleri İçinde*. (Ed: R.Y. Kınal). Nobel Yayıncılık.
- Yıldız, E. (2020). Sosyal Medya ve Kamusal Alan Tartışmaları Ekseninde Nefret Söylemi: Twitter Üzerine Bir İnceleme (Suriyeliler Örneği). *TRT Akademi*, May 2022, Volume 07, Issue 15.
- Yılmaz, S.H. (2013). *Siyasal Nefret Söylemi ve Medya: Haberdan Söyleme Kısa Bir Yolculuk* (1. Baskı). Literatürk Yayınlar.
- Yılmaz, H. (2015). *İfade Özgürlüğü Sorunu Olarak Nefret Söylemi*. Adalet Yayınevi.
- Yiğenoğlu, Ç. (1996). *Metelikten Medyaya*. Çağdaş Yayınevi.
- Weber, A. (2009). *Nefret Söylemi El Kitabı* (1. Baskı). (Çeviren: Metin Çulhaoğlu). Avrupa Konseyi Yayınları.